

Ida-Harju Koostöökoja tegevuspiirkonna strateegia koostamine – tööjõu ja tööturu uuring

GEOMEDIA

Geomedia OÜ

Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia

Tartu 51007, Rüütli 4

Tel. 7 441 672

geomedia@geomedia.ee

www.geomedia.ee

Tartu, 2009

Sisukord

Kasutatud mõisted	5
Sissejuhatus	6
1. moodul – piirkonna taustinfo analüüs	7
1.1 Eesti üldine majanduslik olukord	7
1.2 IHKK paiknemine Eesti sotsiaalmajanduslikus keskkonnas	12
1.3 IHKK tegevuspiirkonna rahvastik	12
1.3.1 Rahvastikuproгноosis IHKK kohalike omavalitsuste kaupa	17
1.4 Piirkonna transpordiliinid	20
1.4.1 Kohaliku töötava elanikkonna transpordieelistused	20
1.4.2 Transpordile kuluv aeg	23
1.4.3 Hinnangud ühistranspordile	24
1.5 IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete arv ja nende asukohad	27
1.6 Töö- ning tööjõuturu toetusvõimalused	35
1.6.1 Euroopa Liidu Struktuurifondid	35
1.6.2 Struktuurivahendite kasutamise rakenduskavad	36
1.6.3 Rahastatavate projektide valiku korraldamine	41
1.6.4 Euroopa Liidu Struktuurifondide rakendusasutused ja -üksused	43
2. moodul – tööandjate vajadused ja kohaliku tööjõuturu kitsaskohad	44
2.1 Ettevõtete vajadused uute töötajate järele	45
2.2 Probleemid tööjõu hankimisel	45
2.3 Ettevõtete valmidus õpetada välja uusi töötajaid	46
2.4 Ootused seoses kohalike omavalitsustega	47
2.5 Ühistranspordi korralduse vastavus ettevõtetele	48
3. moodul – tööealise elanikkonna elukutselised vajadused ning kohaliku tööturu kitsaskohad	49
3.1 Töötu elanikkond	49
3.2 Töötav elanikkond	53
3.2.1 Töö ja tegevusala	54
3.2.2 Töökoha asukoht	57
3.3.3 Ettevõtte tegevusala	58
Kokkuvõte	59
1. Piirkonna taustinfo	59
2. Tööandjate vajadused ja kohaliku tööjõuturu kitsaskohad	61
3.1 Töötu elanikkond	63
3.2 Töötav elanikkond	64
Kasutatud materjalid	65
Lisad	66
Lisa 1. Elanikkonna telefoniküsitluse ankeet	66
Lisa 2. Ettevõtete telefoniintervjuu küsimused	67
Lisa 3. Täpsustavad tabelid ja joonised	68

Tabelite loetelu

Tabel 1. IHKK tegevuspiirkonna demograafiline tööturusurve indeks kohalike omavalitsuste lõikes...	15
Tabel 2. IHKK tegevusgrupi piirkonna elanikkond vanusegruppide lõikes.....	16
Tabel 3. IHKK tegevuspiirkonna elanikkond kokku vanusegruppide ja soo lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar.....	16
Tabel 4. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Aegviidu vallas	17
Tabel 5. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Anija vallas.....	18
Tabel 6. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Kose vallas	18
Tabel 7. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Raasiku vallas.....	19
Tabel 8. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist transpordivahendit Te kasutate tööle minemiseks?"	21
Tabel 9. Töölkäimiseks transpordi kasutamine omandi lõikes.....	21
Tabel 10. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" - mehed	22
Tabel 11. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" - naised	22
Tabel 12. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" kohalike omavalitsuste lõikes	23
Tabel 13. Vastuste jagunemine küsimusele "Kui kaua kulub Teil kodust tööle minemiseks?"	23
Tabel 14. Vastuste jagunemine küsimusele "Kui käite tööl ühistranspordiga, siis kui kaugel kodust asub ühistranspordi peatus?"	24
Tabel 15. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?"	24
Tabel 16. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" kohalike omavalitsuste lõikes.....	25
Tabel 17. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, kas respondent kasutab ühistransporti või mitte.....	25
Tabel 18. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, millist transpordiliiki respondent kasutab	25
Tabel 19. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, kui kaua kestab respondendi tööleminek.....	26
Tabel 20. IHKK tegevuspiirkonna kümme suuremat ettevõtet töötajate arvu järgi 2007.a. andmetel (allikas: Äriregister).....	28
Tabel 21. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted töötajate arvu järgi kohalike omavalitsuste lõikes	29
Tabel 22. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted kohalike omavalitsuste ja majandussektorite lõikes	32
Tabel 23. Registreeritud töötud soo ja vanusegruppide lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)	50
Tabel 24. 2009.a. augustiks arvel olnud töötute ametialane jaotus Harjumaal (allikas: Töötukassa).	50
Tabel 25. Registreeritud töötud haridustaseme lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)	51
Tabel 26. Registreeritud töötud riskirühmade lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)	53
Tabel 27. Töötava elanikkonna telefoniküsituse valimi kvoodid	53
Tabel 28. Vastajate jaotus ja kvootide täituvus (sulgudes).....	54
Tabel 29. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?"	54

Tabel 30. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?" - mehed	55
Tabel 31. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?" - naised	55
Tabel 32. Vastuste jagunemine eriala ja ümberõpet puudutavate küsimuste vahel	56
Tabel 33. Töötamine õpitud erialal töövaldkondade lõikes	56
Tabel 34. Vastuste jagunemine küsimusele "Kus Teie töökoht asub?"	57
Tabel 35. Vastused küsimusele "Kus Teie töökoht asub?" kohalike omavalitsuste lõikes	58
Tabel 36. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis tegevusalal Teie ettevõtte (asutus) peamiselt tegeleb?"	58
Tabel 37. IHKK tegevuspiirkonna asulad kohalike omavalitsuste lõikes 2008. detsembri seisuga	68
Tabel 38. Aegviidu valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar	70
Tabel 39. Anija valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar	71
Tabel 40. Kose valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar	72
Tabel 41. Raasiku valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar	73

Jooniste loetelu

Joonis 1. Registreeritud töötute jagunemine haridustasemetega järgi (allikas: Töötukassa)	10
Joonis 2. Eesti registreeritud töötus 2005-2009 kuude lõikes	11
Joonis 3. IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna jagunemine kohalike omavalitsuste lõikes	13
Joonis 4. IHKK tegevuspiirkonna asulad	14
Joonis 5. IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna rahvastikupuu	15
Joonis 6. IHKK tegevusgrupi piirkonna elanikkond vanusegruppide lõikes	16
Joonis 7. IHKK tegevuspiirkonna ühistranspordiliinid ja ettevõtted (allikas: Äriregister, ÜTRIS)	20
Joonis 8. IHKK tegevuspiirkonnas registreeritud ettevõtted töötajate arvu järgi ettevõttes	30
Joonis 9. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtlus majandussektorite lõikes	31
Joonis 10. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted kohalike omavalitsuste ja majandussektorite lõikes	31
Joonis 11. Ettevõtete sektoriaalne jagunemine töötajate koguarvu lõikes	33
Joonis 12. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete jagunemine tegevusalade EMTAK	34
Joonis 13. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtluse paiknemine	34
Joonis 14. IHKK piirkonna töötus kuude lõikes	49
Joonis 15. IHKK tegevuspiirkonna töötud haridustaseme lõikes	52
Joonis 17. Aegviidu valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes	70
Joonis 18. Aegviidu valla rahvastikupuu	70
Joonis 19. Anija valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes	71
Joonis 20. Anija valla rahvastikupuu	71
Joonis 21. Kose valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes	72
Joonis 22. Kose valla rahvastikupuu	72
Joonis 23. Raasiku valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes	73
Joonis 24. Raasiku valla rahvastikupuu	73
Joonis 25. Aegviidu valla registreeritud töötus kuude lõikes	74
Joonis 26. Anija valla registreeritud töötus kuude lõikes	74
Joonis 27. Kose valla registreeritud töötus kuude lõikes	74
Joonis 28. Raasiku valla registreeritud töötus kuude lõikes	75
Joonis 29. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted tegevusala ja kohaliku omavalitsuse lõikes	75

Kasutatud mõisted

Demograafiline töötururakend indeks – eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5-14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimese (55-64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb;

Elukoht – indiviidi ütlus- või registripõhine elukoht;

Linnaline asula – linn, vallasisene linn, alev ja alevik;

Maa-asula – küla;

Majanduslikult aktiivne rahvastik ehk tööjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama (hõivatute ja töötute summa);

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil;

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus, kalandus;

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, ehitus;

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms;

(Tööga) hõivatud – isik, kes uuritava perioodil

- töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena;
- töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus;
- ajutiselt ei töötanud.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust:

- on ilma tööta (ei tööta mitte kusagil ega puudu ajutiselt töölt);
- on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama;
- otsib aktiivselt tööd.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, st. vanus viimasel sünnipäeval.

Sissejuhatus

Vastavalt Ida-Harju Koostöökoja (edaspidi IHKK) tellimusele viis Geomedia Ida-Harju tegevusgrupi piirkonnas läbi tööturu uuringu. Ida-Harju Koostöökoda on Leader-programmi raames loodud mittetulundusühing, mis ühendab endas Aegviidu, Anija, Kose ja Raasiku valla territooriume.

Uuringu eesmärkideks olid järgmised põhifookused:

- Selgitada välja tööturu olukord Ida-Harju Koostöökoja tegevuspiirkonnas;
- Selgitada välja võimalused tööturu osapoolte toetuseks.

Uuringu tulemused on üheks sisendiks IHKK tegevuspiirkonna strateegia koostamiseks aastateks 2010 kuni 2013. Strateegia koostamise nõue tuleneb Nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist eraldatavate toetustele ja selles sätestatud MAK meetme 3.6 „Kohaliku initsiatiivi arendamine – Leader tüüpi meede”.

Antud IHKK tegevuspiirkonna tööturu uuring jaguneb oma ülesehituselt kolme eraldiseisvasse moodulisse: (I) piirkonna tööturu taustinfo analüüs, (II) tööandjate vajaduste kaardistamine ja (III) tööealise elanikkonna tööalase tegevuse analüüs.

Esimese mooduli esimeseks eesmärgiks on anda lühikene ülevaade Eesti majanduslikust hetkeolukorrast ning Ida-Harju koostöökoja tegevuspiirkonna paiknemisest riigi sotsiaal-majanduslikus keskkonnas. Sotsiaal-majanduslikule positsioneerimisele järgneb IHKK tegevuspiirkonna rahvastiku soo- ja vanusstruktuuri analüüs ning rahvastiku prognoos kohalike omavalitsuste üksuste kaupa. Eraldi on välja toodud piirkonna transpordiliinide kaardistus koos siinsete ettevõtete paiknemisega ning elanikkonna transpordieelistuste analüüs rõhuasetusega leida lahendeid kohaliku ühistranspordi süsteemi kitsaskohtadele. Esimese mooduli alla kuulub ka piirkonnas tegutsevate ettevõtete statistiline analüüs, kohalike majanduskeskuste esitamine kaardil nii tegevusalade kui majandussektorite lõikes.

Uuringu teine moodul keskendub tööandjate tööjõu vajaduste ja kohaliku tööjõuturu analüüsile – millised on ettevõtjate lähiaastate töötajate hinnanguline vajadus lisatööjõu järele, millised on probleemid töötajate hankimisel ning kas toimiv ühistransport vastab tööandjate vajadustele.

Uuringu kolmanda mooduli keskseks teemaks on kohalik tööealine elanikkond, mis on omakorda jagatud kahte alateemasse: töötava elanikkonna statistiline analüüs ning töötava elanikkonna tööalased vajadused – millistel tegevusaladel elanikkond töötab ja millises piirkonnas inimesed igapäevaselt tööl käivad.

Uuringu metoodiline ülesehitus ning küsitlusankeetide koostamine valmis Geomedia OÜ sisese meeskonnatööna. Tööde läbiviimist korraldas Geomedia

projektijuht Kalle Jagula ning kartograafilise materjali koostas Geomedia kartograaf Kaja Loodla.

1. moodul – piirkonna taustinfo analüüs

1.1 Eesti üldine majanduslik olukord

Alates taasiseseisvumisest 1991.a. on Eesti olnud märkimisväärselt edukas ümberkujunemisel kaasaegseks turumajandusega riigiks. Tagantjärele hinnates olid 1990-ndate ulatuslikud strukturealsed reformid riigis edukad ning nende teostused kaugeleulatuvad. Reformide peamiseks eesmärgiks oli tollal vastamine Euroopa Liidu nõutele ning lõpuks ka ühendusega liitumine 2004.a. mais. Selle tulemusena on Eestist saanud ühe maailma avatuima ja konkurentsivõimeliseima ühenduse liige.

Majandusareng on tsükliline ja igale tõusuperioodile järgneb langusperiood. Eesti majanduses võib viimase tsükli pikkuseks pidada kümnet aastat. Suur langus tabas Eesti majandust aastal 1998. Järgmine majanduslangus algas ka 2008. aastal. Ettevõtlus ja majandusruum on pidevas muutuses, seetõttu on ka kümneaastase vahega toimunud majanduslanguse põhjused küllaltki erinevad. Eelmise kriisi puhul oli märksõna Vene kriis. Teise kriisi puhul on selleks kinnisvarakrahh ja ülemaailmne finantskriis.¹

Venemaa finantskriisist tekkinud majanduslangusest väljus Eesti üsna lühikese ajaga – poolteise aastaga. Olulist osa mängis siin Eesti selge suund liituda EL-iga. Algas tootmisprotsesside ümberstruktureerimine rahvusvaheliste nõuete ja standardite järgi. See oli eeldus orienteerumaks ekspordis idaturgudelt läände. Samamoodi soodustas Venemaale ekspordi äralangemine siseturu konkurentsi tihenemist ja sellest tulenevalt toodangu sortimendi laienemist ja uuendamist. Kümne aasta taguse kriisi võibki kokku võtta järgmiselt: tooteturg kadus Venemaale orienteeritud ettevõtetel. Kriisist väljatulekut mõjutas oluliselt nõudluse kasv Euroopas ja ettevõtete restruktureerimine EL-i ekspordiks.²

Oluliseks majandusarengu veduriks on olnud välisinvesteeringud pealinnaregiooni majandusse. Ligikaudu 4/5 otseinvesteeringutest Eestisse on tehtud Tallinna ja Harju maakonda. Tallinna piirkonnas tegutsevate välisinvestorite probleemid algasid 2007. aastal seoses tööjõupuuduse ja kulutaseme planeeritust olulisemalt kiirema kasvuga ning see kulmineerus 2008. aastal mitmete ettevõtete lahkumisega.³

Vaatamata headele eeldustele pidurdus Eesti majanduskasv 2008.a. järsult põhjustades 3,6 protsendilise majanduslanguse võrreldes 2007.a. 7,2 protsendilise majanduskasvuga. 2009.a. esimesel poolel vähenes aastane SKP

¹ Eesti Statistika Kvartalikirj nr 2/2009

² Eesti Statistika Kvartalikirj nr 2/2009

³ Strateegia „Tallinn 2030“

15,6 protsenti. Eesti, nagu ka kaks teist Balti riiki, kuuluvad nende riikide hulka kes kannatavad ülemaailmse majanduskriisi tõttu enim.

Käesolevaks ajaks on Eesti sattunud oma taasiseseisvumise aja keerulisimasse majanduslikku olukorda, mille tulemusena on riigi üldine majanduslik keskkond isegi raskemas situatsioonis kui 1990-ndate lõpu nn. „Vene kriisi“ ajal. Makroökonoomiline keskkond, mille ebastabiilsus ilmnas kõrge inflatsiooni ning nõrga konkurentsivõime läbi juba aastatel 2006 ja 2007, halvenes eelkõige pankade võimetuse ning soovimatusega pakkuda ettevõtetele välisraha laenu. See omakorda põhjustas tarbimise kiiret vähenemist ning majanduskasvu pidurdumist. Kiire palgatõus, mis ületas produktiivsuse, pärssis ettevõtete ekspordivõimet. Eelnevatel aastatel kiiresti arenenud sektorid nagu kinnisvara, ehitus ja finantsvahendus elavad läbi kiiret langusfaasi. 2008.a. teisel poolel hoogustunud globaalne finantskriis ja süvenev sisenõudluse vähenemine on omakorda alandanud veelgi Eesti majanduskasvu perspektiive. Raske majandusseisu üleelamisel on abiks eelnenud kasvuaastatel kogutud riiklikud rahalised reservid, mille toel on võimalik rahastada esmaseid finantsvajadusi. Ettevõtluskeskkonna ja üldise finantsseisu stabiliseerimiseks vajalik pangandussüsteem püsib riigis suhteliselt kindlalt, kuid on silmitsi tõsiste väljakutsetega, kui pankrotid ja välisraha juurdevool peatuvad veelgi. Kuna pangad on peamiselt välisomanduses, siis on pangandussektoril olukorda kergendav võimalus kaasata toetavateks stabiliseerimisprogrammideks väliseid vahendeid oma päritoluriikidest. Teisteks märkimisväärtusteks tugevusteks on stabiilne legaalne raamistik ja riiklikud institutsioonid, suhteliselt paindlik tööjõuturg, soodne äri- ja ettevõtluskeskkond, samuti ka Euroopa Liidu liikmelisus, mis annab ligipääsu ulatuslikele EL struktuurfondidele.

Praeguses suhteliselt halvas majandusolukorras on valitsuse peamiseks eesmärgiks tagada riigi makroökonoomiline ja finantsiline stabiilsus ning jätkata seatud struktuuralse reformi eesmärgi, eelkõige suurendada ekspordi ja tootmise innovatiivsust. Potentsiaalsete investorite usaldust piirkonda mõjutab tugevalt rahvusvaheliste ja riigisiseste tasakaalutuste mõistlik haldamine, nagu ka võime parendada piirkonna hinnaeeliseid ja vältida avaliku sektori finantsvõimekuse halvenemist. Kesk-pikas perspektiivis on majanduskasvu taastamiseks tähtis kohandada majandust kaubandusperspektiivsetesse sektoritesse ning valmistada võtmevaldkonnad ette tulevaseks kasvuks. Eelneva taustal on Eesti lähituleviku väljakutsed järgmised:

- Finantssüsteemi stabiilsuse tagamine, samas kindlustades ka majandusharude restruktureerumist. Finantssektori tõrgeteta toimimine ja kapitali tagamine on majandusele äärmiselt oluline. Samuti on oluline tagada ja parandada finantsilist vahendust, eriti väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele mis on Eesti majanduses dominantsed.
- Alternatiivsete ja taastootlike energiaallikate kasutuselevõtu soodustamine, et tagada energiaturu jätkusuutlikkus, vähendada sõltuvust üksikutest energiaallikatest ja tagada seatud keskkonnavalused eesmärgid.
- Elu- ja looduskeskkonna infrastruktuuri parendamine, kasutades selleks peamiselt EL struktuur- ja ühtekuuluvusfondi pakutavaid võimalusi, erasektori koostööprojektidesse kaasamist ja kaasfinantseerimist kohalikest vahenditest kus see on võimalik.
- Tähtsustama riigi pikaajalist konkurentsivõime- ja ekspordivõimekust. Edasised reformid hariduse, innovatsiooni, turunduse ja infrastruktuuri valdkonnas

on vajalikud selleks, et kindlustada konkurentsieelist mis omakorda meelitaks piirkonda välisinvesteeringuid.⁴

Antud hetkel jäävad Eesti majanduslikud väljavaated üsnagi väljakutsuvaks ülemaailmsest majanduskriisist põhjustatud finantskriiside tõttu. Kuna naaberriikides, mis on riigile väliskaubanduslikust vaatenurgast olulisemad koostööpartnerid, välisnõudlus on olulisel määral kokku kuivanud, eeldatakse majanduslanguse jätkumist ka 2009. aastal. Aeglane taastumine võib alata alles pärast aastavahetust. Selle tõttu satuvad avaliku sektori finantsvahendid tugeva surve alla, nagu ka elanikkonna üldine elustandard vähemalt kesk-pikas perioodis. Eesti ei ole taotlenud Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) abi, kuigi vahendite hankimine rahvusvahelistelt finantsinstitutsioonidelt eeldatavalt suureneb.

Avalikule sektorile kohaliku omavalitsuse tasandi vaatenurgast tähendab praegune majanduse langusperiood eeskätt teravat vajadust vaadata üle ja vähendada olulisel määral enda eelarvelisi kulutusi. Võimekus investeerida ja pakkuda kohalikule elanikkonnale erinevaid avalike teenuseid väheneb lähiperioodil enamustes kui mitte kõikides riigi kohalikes omavalitsustes. Samuti oleks saabunud perioodile kohane üle vaadata pakutavate sotsiaaltoetuste süsteem, kuna abivajavate elanike profiil on kiirelt kasvanud töötuse tõttu oluliselt muutunud. Kui majanduslangusele eelnenud tõusuperioodil olid tüüpilisteks abi vajavateks inimesteks sageli riskirühma kuuluvad inividid, siis antud hetkeks vajavad sageli toetust ka täistööeas elanikud ning raskematel juhtudel isegi tervete leibkondade kaupa. Samuti on praegune majanduslangus toonud endaga kaasa uue abivajajate grupi, mida eelnenud juhtudel pole enne täheldatud – kiire majandustõusu ajal endale liiga optimistlikult finantsilisi kohustusi võtnud inimesed, kes on sattunud võla tagasimaksmise raskustesse. Enamasti tekib vajadus majandusliku toe järele töökoha kaotamisel erinevatel põhjustel. Seekordne majanduslangus ja sissetulekukaotus tabas paljusid inimesi siis, kui seni edasilükatud nõudluse (uute elamiste, autode, tarbetehnika või lihtsalt parema elu) rahuldamiseks võetud kohustused olid juba saanud osaks igapäevasest eelarvest.

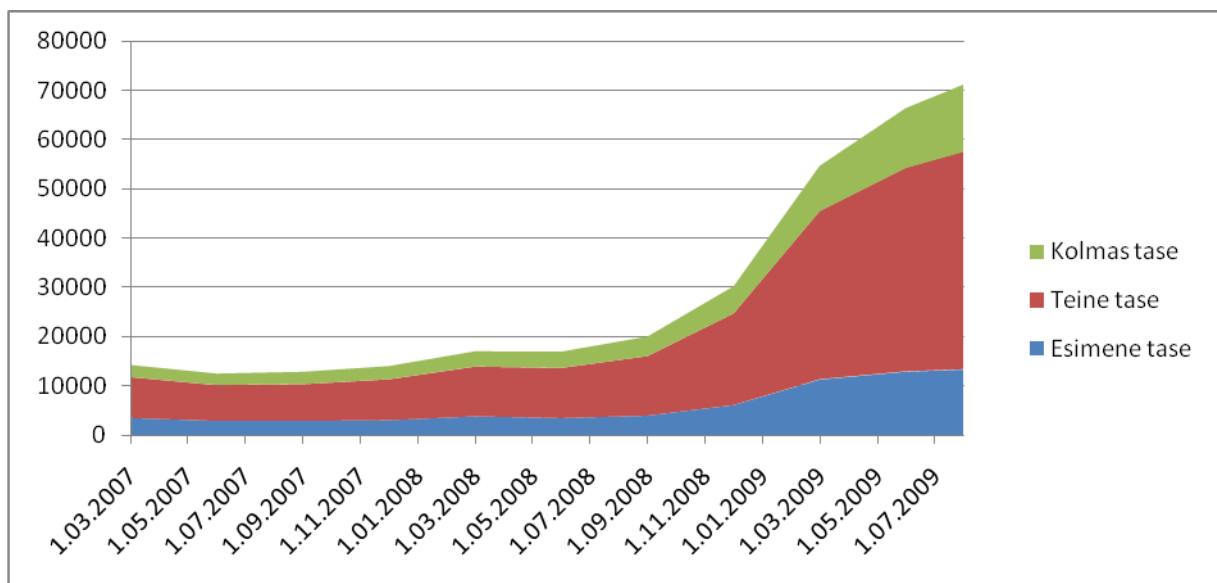
Vabade finantsiliste vahendite vähenemine, mis süvenes 2008.a. sügisel, pingestub eeldatavasti mõnevõrra veelgi ning leevendust rahapakkumises pole põhjust oodata ka 2010. aasta algul. Seda põhjusel, et eelarveliste vahendite taastumine 2008. aasta tasemele võib kohalikele omavalitsustele paraneda pärast üldise majandusliku keskkonna paranemist viidatud perioodil.

Sotsiaalvaldkonnas olulisemad muutused 2008. aastal seonduvad eelkõige tööturul toimuvaga. 2008. aasta alguses ei olnud muutunud majanduskliimast tulenenud mõjud peamiste tööturunäitajate kaudu ilmne jäänud. Tööhõive kasvas veel isegi 2008. aasta III kvartalis, kuid samal ajal oli juba suurenemas ka töötus. IV kvartalis langes nii tööhõive määr kui ka kasvasid jõudsalt töötuse näitajad ning see jätkus 2009. aasta I kvartalis. 2008. aasta IV kvartalis ilmnisid ka esimesed palgalanguse märgid ja keskmine brutopalk langes 2009. aasta I kvartalis tagasi 2007. aasta IV kvartali tasemele. Töötuse määr tõusis 2009. aasta I kvartalis 11,4%-ni ning tööhõive määr langes 58,9%-ni. Möödunud aastal suurenes töötus kõigis vanuserühmades, kõige rohkem aga noorte hulgas. 15–24-aastaste töötuse määr tõusis 12%-ni, aasta varem oli töötuid nimetatud

⁴ Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga Eesti strateegia

vanusgrupis 10% kõigist töötutest. Noortel oli töö leidmisega rohkem raskusi, sest viimastel aastatel valitsenud tööjõupuudus hakkas 2008. aastal majanduslanguse tõttu asenduma hoopis tööpuudusega. Peale selle on tööturule tulemas arvukas laulva revolutsiooni aegne põlvkond (1980. aastate lõpus sündimus kasvas). Töövõimaluste vähenemise tõttu kasvas 2008. aastal nii madalama kui ka kõrgema haridusega inimeste töötus. Märkimisväärselt raskem oli tööd leida siiski neil, kellel on ainult üldharidus või ei ole sedagi.⁵

Registreeritud töötute jagunemist omandatud haridustaseme lõikes iseloomustab allolev joonis 1. Töötute koguarvu seas on enim neid inimesi, kelle märgitud haridustasemeks oli mõni teisel haridustasemel⁶ omandatud haridus. Siinkohal tuleb arvesse võtta seda, et suur osa elanikkonnast omabki mõnd teise taseme haridust (nt. kutsekeskharidust), mille tõttu teise taseme haridus esindatus töötute koguhulgas on loomulik.

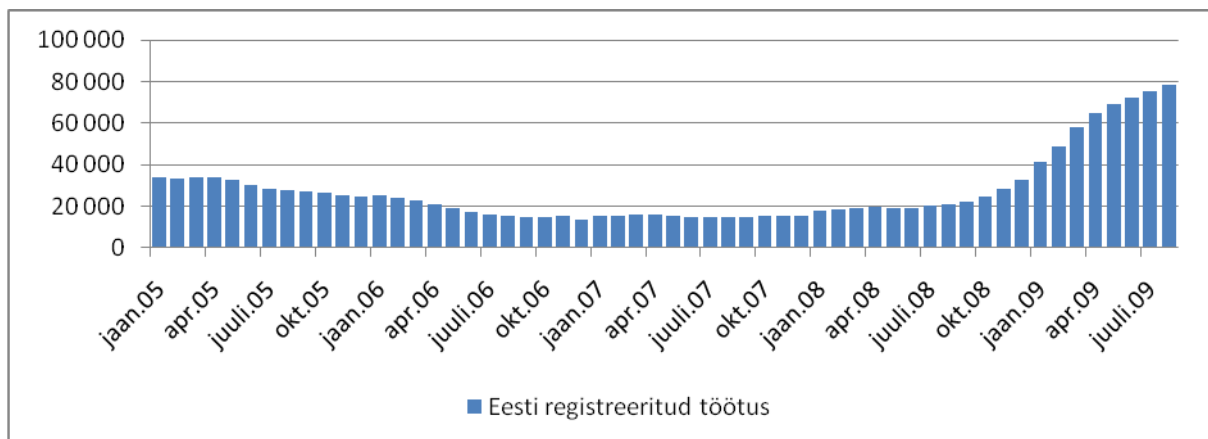

Joonis 1. Registreeritud töötute jagunemine haridustasemete järgi (allikas: Töötukassa)

Töötute statistikat üldistatult vaadeldes võib eelnenud aastate kiire majanduskasvu alguspunktiks nimetada septembrit 2006, mil registreeritud töötuse koguarv langes alla 15 000 inimese (vt. allolev joonis 2). Sellele järgnenud majanduse kiire areng ning suur töökäte vajadus hoidis töötute arvu madalal tasemel kuni 2008.a. suve lõpuni. Töötuse järsk kasv algas 2008.a. septembris, kus töötus hakkas kasvama tuhandete inimeste võrra kuus, ületades järgmise aasta jaanuaris juba 40 000 registreeritud töötu piiri. Kuid sellega töötuse suurenemine veel ei piirdunud, vaid tegelikult alles alustas oma tõusmist. Täpselt aasta pärast majanduskasvu pidurdumist ning töötuse kasvu algust (augustiks 2009) on registreeritud töötus jõudnud ligi 80 000 inimese piirimaile. Augusti lõpu seisuga on ametlikult töötuks registreerunud 78 552 inimest.

⁵ Eesti Statistika Aastaraamat 2009

⁶ Statistiliselt jaguneb haridus kolme erineva taseme vahel – esimene tase (algharidus, kutseharidus põhihariduseta ja põhiharidus), teine tase (põhiharidus kutseharidusega, kutsekeskharidus põhikooli baasil, üldkeskharidus ning kutsekeskharidus keskkooli baasil) ja kolmas tase (keskeriharidus, kutsekõrgharidus, bakalaureuseõpe, magistriõpe ja doktoriõpe).

Joonis 2. Eesti registreeritud töötus 2005-2009 kuude lõikes

2001. – 2007. aasta tööhõive suurenemise tendents jätkus 2008. aasta alguses. 15-64-aastaste tööhõive määr (hõivatute osatähtsus 15-64-aastaste hulgas) tõusis 2008. aasta I kvartalis 2007. aasta I kvartaliga võrreldes 0,9 protsendipunkti. 2008. aasta II ja III kvartalis oli hõivatute arv veidi väiksem kui eelmise aasta samades kvartalites, aga kuna samal ajal ka rahvaarv vähenes, siis 15-64-aastaste tööhõive määr siiski veidi tõusis – nii II kui ka III kvartalis eelmise aasta samade kvartalitega võrreldes 0,2 protsendipunkti.

Hõivatute arv vähenes primaarsektoris ja suurenes sekundaarsektoris. Tertsiaarsektoris hõivatute arv jäi samale tasemele. Tegevusalati vähenes hõivatute arv põllumajanduses, ehituses, veonduses, laonduses ja sides, tervishoius ja sotsiaalhoolekandes, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteeninduse tegevusalal. Hõivatute arv suurenes töötlevas tööstuses, kaubanduses, kinnisvara, rentimise ja äritegevuse tegevusalal.⁷

2009. aasta ei ole Eesti ettevõtetele soodsalt alanud. Tööstustoodangu langus jätkus ka selle aasta esimesel kahel kuul ning paranemise märke ei ole veel näha.⁸

Ettevõtlussektori III kvartali investeeringud põhivarasse vähenesid eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes ligi 18%. 2008. aasta III kvartalis investeerisid ettevõtted põhivarasse ligi 9 miljardit krooni ehk ligi 2 miljardit vähem kui aasta tagasi. Kui I kvartalis kasvasid investeeringud 10%, siis II kvartalists algas langus ja investeeringud vähenesid 4%. III kvartalis investeeriti juba ligi viiendiku võrra vähem kui aasta tagasi.

Langus on tingitud eelkõige investeeringute vähenemisest hoonete ja rajatiste ehitamisse, nende ehitamine vähenes 23%. Investeeringute kiire vähenemine annab tunnistust ettevõtete ebakindlusest ja laenutingimuste karmistumisest. Laenu saamine on raskendatud ning pankade riskimarginaalid kasvanud. Isegi kui ettevõtetel on finantseerimisvõimalus, hindavad nad riske konservatiivsemalt.⁹

⁷ Eesti Statistika Kuukiri nr 10/2008

⁸ Eesti Statistika Kvartalikir nr 2/2009 lk 16;

⁹ Eesti Statistika Kuukiri nr 11/2008

1.2 IHKK paiknemine Eesti sotsiaalmajanduslikus keskkonnas

Harju maakonna Anija, Aegviidu, Kose ja Raasiku vallad paiknevad sotsiaalmajanduslikus mõttes Tallinna kui pealinna ja riigi tähtsama keskuse mõjupiirkonnas. Ida-Harju Koostöökoja tegevuspiirkond paikneb Tallinna tagamaal, mistõttu tuleb kohaliku arengu kavandamisel vältimatult arvestada ka pealinna mõjuga. Tagamaa vaatenurgast olulisemaks arenguks on süvenev eeslinnastumine, mille tulemusena on tagamaast kujunenud üha enam Tallinna magalapiirkond. Ühelt poolt näitab see seda, et inimestel on võimalik üha enam kolida elama meeldivama keskkonnaga eeslinnapiirkondadesse. Teiselt poolt tähendab see üha kasvavaid probleeme – suurenenud pendelrändest tingitud surve infrastruktuurile, suuremad vahemaad inimeste töö ja elukohtade vahel jmt.¹⁰

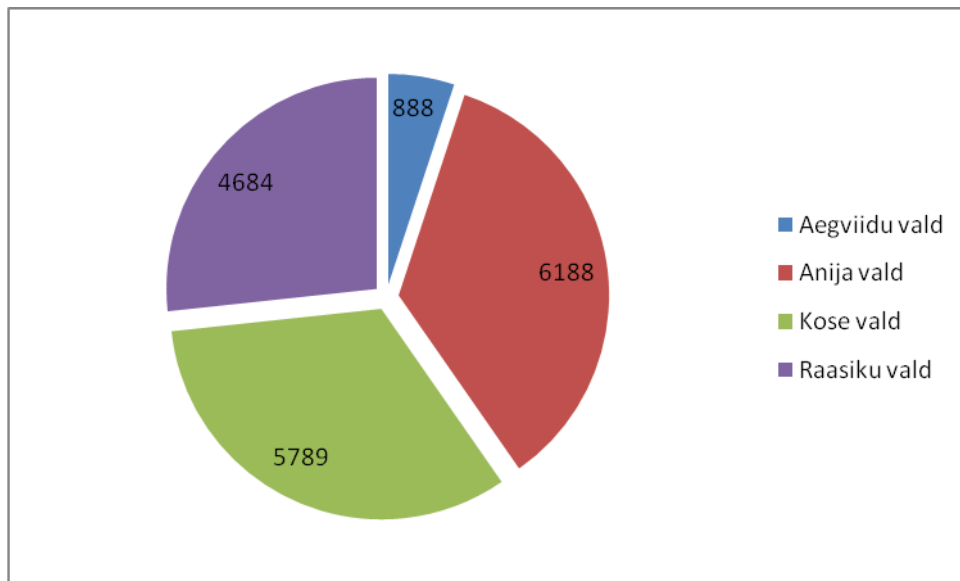
Konkurents pealinna ja seda ümbritsevate valdade vahel käib ainult elanike, mitte töökohtade üle. Tallinn moodustab juba praegu ühise tööjõuareaali Harjumaa ja Põhja-Raplamaaga. Osa Tallinnas töötavaid inimesi eelistab elada linnast väljas, kus on rohkem ruumi ja rohelist. Teisalt, ka osa lihtsamat tootmist, samuti ladustamist, on viidud linnast välja Harjumaale¹¹. Riigi olulisema keskuse vahetu läheduse tõttu – hea raudteeühendus ning samuti Piibe maantee võimaldavad kiiresti liikuda Tallinnasse ja tagasi – jaguneb koostöökoja piirkonna tööjõuturg üldistatult kahte suurde gruppi. Suurem osa kohalikust tööealisest ja töötavast elanikkonnast töötab kohapealsete töopakujate juures, liikudes igapäevaselt töö ja kodu vahel IHKK tegevuspiirkonna sees. Samas on piirkonnas oluline osa selliseid töötavaid indiviide, kes sõidavad igapäevaselt Tallinna ning veedavad märkimisväärse osa nii oma töö- kui ka vabast ajast pealinnas naastes elukohajärgsesse piirkonda vaid ööbimiseks. See seab omad tingimused kohalikule tööjõuturule – piirkonnas tegutsevad ettevõtted peavad kõrge kvalifikatsiooniga töötajate töölemealitamisest arvestama pealinna seatud palga ja töökeskkonna tingimustega. Samuti tuleb tööjõu nimel konkureerides arvestada ka teatava elustiiliga, sest pealinnas töötamine pakub ühtlasi võimalust ja ligipääsu Tallinnas pakutavatele teenustele, milliste väljaarendamine hõredama asustusega maapiirkonnas on raske või hoopis võimatu. See kehtib nii avalike teenuste ning erasektori teenuste (kinod, teatrid, kohvikud, poed) pakkumisel piirkonnas koha peal. Vajalike teenuste tarbimine Tallinnas või mujal väljaspool kodupiirkonda survestab vastava teenuse pakkumise võimalikkust kohapeal, sest oluline osa potentsiaalsest klientuurist eelistab neid kasutada mujal, rääkimata lisaks füüsilisest paiknemisest väljaspool kodupiirkonda suure hulga või isegi enamuse osa tervest oma ärkvelolekuajast.

1.3 IHKK tegevuspiirkonna rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel moodustas 2009.a. 1. jaanuari seisuga IHKK tegevuspiirkonna nelja omavalitsuse – Anija, Aegviidu, Kose ja Raasiku valdade – elanikkond kokku 17 549 inimest. Elanikkond jaguneb kohalike omavalitsuste vahel järgnevalt (vt. joonis 3):

¹⁰ Harjumaa Linnade ja Valdade Rahvastikuprognosis

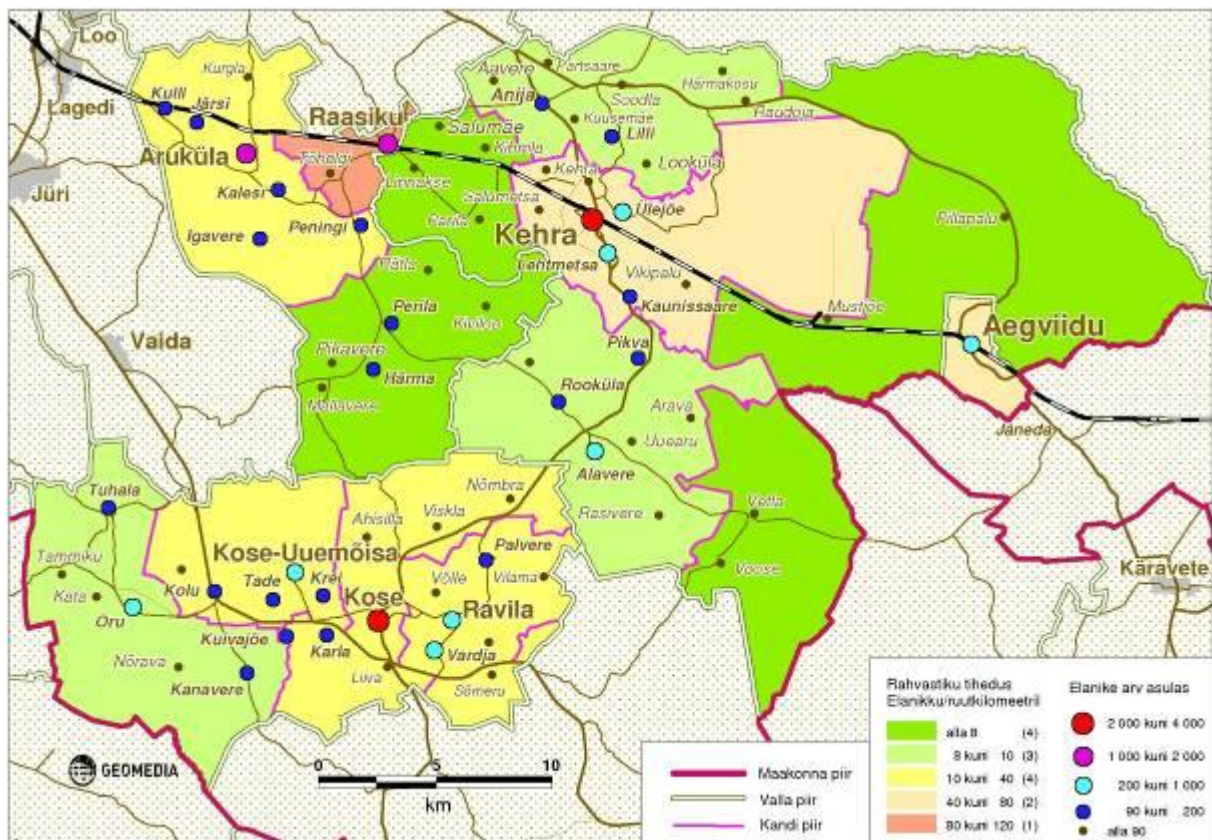
¹¹ Strateegia „Tallinn 2030“

Joonis 3. IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna jagunemine kohalike omavalitsuste lõikes

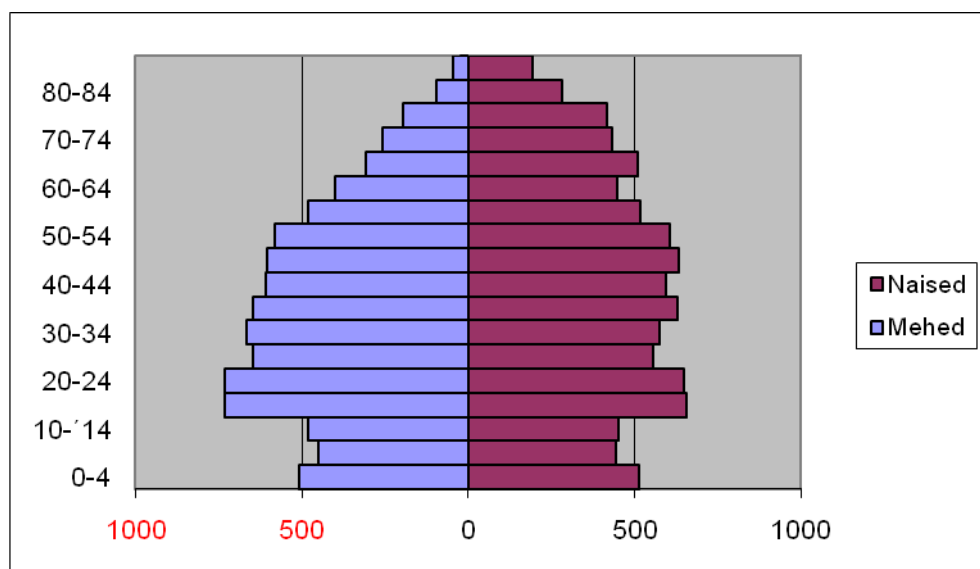
IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna jagunemist asulate lõikes iseloomustab joonis 4. Piirkondlikult jaguneb IHKK tegevuspiirkonna elanikkond suhteliselt ühtlaselt kohalike keskuste vahel. Suuremaid kohaliku tähendusega keskuseid, kus elanike arv on asula kohta suurem kui tuhat elanikku, on piirkonnas kokku neli: Aruküla, Raasiku, Kehra ja Kose. Tinglikult võib nende hulka arvata ka viienda asula, Aegviidu alevi, sest selle näol tegemist on tegemist samuti piirkonna ühe kohaliku omavalitsusega keskusega. Ühe tuhande elaniku suurusjärku kuid siiski alla selle piirjoone jäävad piirkonnas veel Kose-Uuemõisa alevik ja Lehtmetsa küla. Ülevaate IHKK tegevuspiirkonna asulate elanikkonna arvulisest koosseisust annab antud uuringu lisas 3 olev tabel „IHKK tegevuspiirkonna asulad kohalike omavalitsuste lõikes 2008. detsembri seisuga“.

Rahvastikutihedus erineb IHKK tegevuspiirkonna kantide lõikes üsnagi märkimisväärselt (vt. joonis 4). Kõige tihedama rahvastikutihedusega kandid paiknevad kolme kohaliku keskuse, Raasiku, Kehra ja Aegviidu, ümbruses. Mõnevõrra hõredam rahvastikutihedus on Kose ja Aruküla asulate tagamaal.

Joonis 4. IHHK tegevuspiirkonna asulad

Piirkonna rahvastiku vanuselist jaotumist kohalike omavalitsuste lõikes võib pidada suhteliselt sarnaseks, va. ülejäänud kolmest märkimisväärselt väiksema elanike arvuga Aegviidu vald. Rahvastikupuud eraldi iga IHHK kohaliku omavalitsuse kaupa on toodud uuringu lisas. IHHK tegevuspiirkonna koguelanikkonna jagunemist vanusegrupiti iseloomustab rahvastikupuud joonisel 5.

Joonis 5. IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna rahvastikupuu

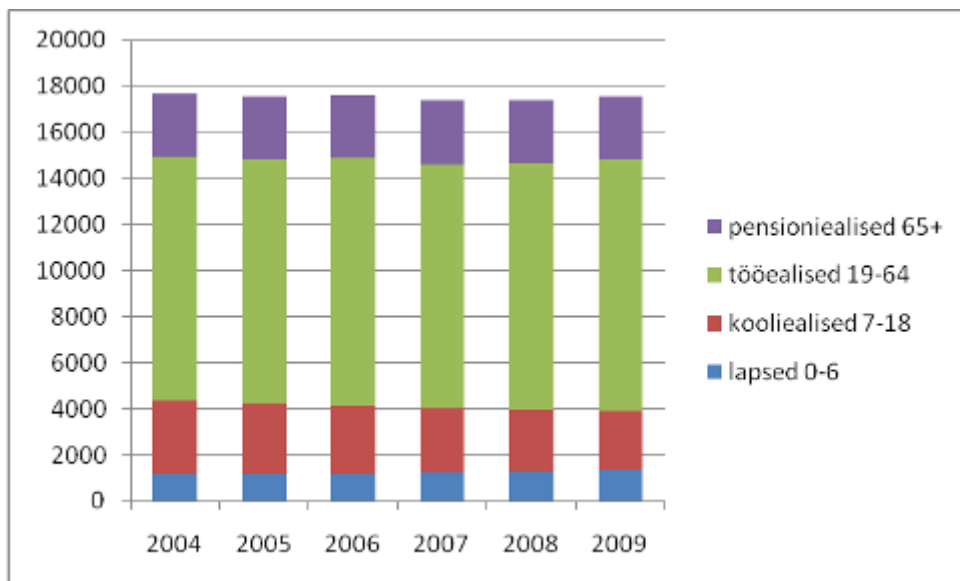
Piirkonna rahvastiku vanuselisest jaotusest lähtuv demograafilise tööturusurve indeks¹² on Anija, Kose ja Raasiku valdades viimase kuue aasta jooksul olnud keskmise väärtusega 1,1. See viitab nooremapoolse, tööturule peatselt siseneva elanike hulga suhteliselt suuremat arvukust kui vanema, peatselt tööturult lahkuva elanikkonna oma. Siiski peab mõnema, et omavalitsuste tööturusurve indeksi väärtus on vaadeldavatel aastatel teataval määral vähenenud ning jäänud käesoleval aastal 1,06-0,90 vahemikku. Tööturusurve indekseid kohalike omavalitsuste lõikes iseloomustab tabel 1.

Tabel 1. IHKK tegevuspiirkonna demograafiline tööturusurve indeks kohalike omavalitsuste lõikes

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Aegviidu vald	0,69	0,67	0,66	0,69	0,78	0,79
Anija vald	1,26	1,2	1,14	1,14	1,04	1,02
Kose vald	1,25	1,21	1,18	1,16	1,06	1,06
Raasiku vald	1,2	1,09	1	0,98	0,96	0,90

Indeksi väärtuse langemise peamiseks põhjuseks on noorte vanusegrupis 7-18 arvukuse teatav vähenemine, samas kui peatselt pensionile minevate ja pensioniealiste arv on jäänud suhteliselt muutumatuks. Kooliealiste noorte (eluaastad 7-18) koguarv on IHKK tegevuspiirkonnas vaadeldavatel aastatel (2004 kuni 2009) langenud kokku ca 600 inimese võrra. Samas on suurenenud nii tööealise elanikkonna (eluaastad 19-64, kokku suurenenud ca 300 võrra) kui ka laste (eluaastad 0-6, kokku suurenenud ca 160 võrra) arv. Seega võib piirkonna rahvastikumuutusi pidada üldiselt vähesteks ning tööturusurve indeksi väärtuse muutumisest tulenev tähendus pole kogurahvastikku silmas pidades eriti märkimisväärne. Elanikkonna koguarv on püsunud stabiilselt 17,5 tuhande piirimail, suurenedes või vähenedes vaadeldavate aastate lõikes vaid sajakonna elaniku võrra. IHKK tegevuspiirkonna elanikkonna arvukust ja vanusegruppide üksteisevahelist suhet iseloomustab allolev joonis 6 ja tabel 2.

¹² Demograafiline tööturusurve indeks võimaldab hinnata rahvastiku vanusstruktuuri tasakaalustatust, piirkondade demograafilist taastootmispotentsiaali ja nende muutusi. Indeks arvutatakse 5-14-aastaste ja 55-64-aastase rahvastiku suhtena.

Joonis 6. IHKK tegevusgrupi piirkonna elanikkond vanusegruppide lõikes

Tabel 2. IHKK tegevusgrupi piirkonna elanikkond vanusegruppide lõikes

Vanusegrupp	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lapsed (0-6)	1214	1186	1184	1217	1310	1382
Kooliealised (7-18)	3127	3051	2963	2789	2647	2524
Tööealised (19-64)	10606	10608	10715	10605	10680	10905
Pensioniealised (65+)	2695	2725	2754	2769	2760	2738
Kokku	17642	17570	17616	17380	17397	17549

IHKK tegevusgrupi piirkonna rahvastiku jagunemine soolises lõikes vastab üldjoontes Eesti tavapärastele näitajatele. Nooremapoelse elanikkonna hulgas esineb reeglina meesterahvaid enam kui naisterahvaid, kuid alates 20-ndatest eluaastatest hakkab naisterahvaste osakaal elanike koguarvus püsivalt suurenema. Naisterahvaste valdav ülekaal elanikkonnas saavutatakse reeglina hilises tööeas või 60-ndates eluaastates, kus naised on juba ligi kaks korda enam kui vastavas vanuses mehi. Vastavaid näitajaid kinnitab ka prognoositav eluea pikkus sünnihetkel, mis Eestis meeste seas on 68,59 eluaastat ning naiste seas 79,23 eluaastat. Ehk siis antud hetkel on Eestis naiste oodatava eluea kestus ligi 10 aastat pikem kui meestel¹³. Sarnast trendi võib visandada ka vaadeldes allolevat IHKK tegevusgrupi elanikkonna tabelit vanusegruppide ja soo lõikes:

Tabel 3. IHKK tegevuspiirkonna elanikkond kokku vanusegruppide ja soo lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar

Vanusegrupp	Mehed	Naised	Kokku
Lapsed (0-6)	704	678	1382
Kooliealised (7-18)	1309	1215	2524
Tööealised (19-64)	5524	5381	10905
Pensioniealised (65+)	903	1835	2738
Kokku	8440	9109	17549

¹³ Allikas: Statistikaamet, Demograafilised põhinäitajad - 2008.a. Oodatav eluiga soo ja vanuse järgi.

1.3.1 Rahvastikuprognosisid IHKK kohalike omavalitsuste kaupa¹⁴

2006.a. Harju maavalitsuse tellimusel koostatud rahvastikuprognosis koosneb kahest stsenaariumist: baas- ja rändestsenaariumist. Baasstsenaariumis eeldatakse tänase sündimuse- (1,5 last naise kohta) ja suremuskäitumise jätkumist kogu prognoosiperioodi vältel, rännet ei arvestata. Rändestsenaariumi eelusteks on sündimuse (1,8 last naise kohta) ja ootavad eluea ühtlane kasv tänasele Põhjamaade tasemele prognoosiperioodi lõpuks ehk aastaks 2020. Oodatava eluea kasv, eriti meeste puhul, on optimistlik eeldus. Samas on Harjumaale sisseerändes domineerivad kõrgema hariduse ja ametialase staatusega inimesed, kelle eluiga on rahvastiku keskmisest kõrgem.

Rändestsenaariumi keskseks probleemiks oli rände prognoosimine. Harjumaal on just ränne kõige olulisem rahvastikuprotsesside, rahvastiku koostise ja rahvaarvu kujundaja.

Järgnevalt on kokkuvõtvalt toodud prognoosi tulemused IHKK tegevuspiirkonna nelja omavalitsuse lõikes.

Aegviidu vald

Aegviidu valla rahvaarv väheneb baasstsenaariumi korral 13%. Põhjuseks on valla vanem rahvastik võrreldes Harjumaal kogurahvastikuga. See tähendab, et Aegviidu valla rahvaarvu kasv saab toimuda vaid sisseerände tulemusena. Rändestsenaariumi korral püsib rahvaarv lähiaastatel stabiilne või väheneb mõnevõrra. Prognoosiperioodi lõpuks aastal 2020 on oodata 5% rahvaarvu kasvu võrreldes 2006. aastaga. Baasstsenaarium tähendaks rahvastikukadu noorte arvel.

Rändestsenaariumi realiseerumine suurendaks just nende vanuserühmade osakaalu kogurahvastikus. Mõlema stsenaariumi korral suureneb ka nooremas tööeas (25–39 vanused aastal 2020) inimeste arv seoses 1980. aastatel ja 1990. aastate alguses sündinud suuremate sünnipõlvkondade tööikka jõudmisega.

Tabel 4. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Aegviidu vallas

Vanusegrupp	2006	2010	2015	2020
Lapsed (0-6)	5%	6%	7%	6%
Kooliealised (7-18)	12%	11%	11%	13%
Tööealised (19-64)	58%	60%	61%	61%
Pensioniealised (65+)	24%	23%	21%	20%
Kokku	100%	100%	100%	100%

¹⁴ Järgnev piirkonna rahvastikuprognosis peatükk on lühidalt refereeritud vastavast Harju Maavalitsuse tellimusel tehtud 2006.a. uuringust.

Anija vald

Anija valla rahvaarv väheneb baasstsenaariumi korral 4%. See tähendab, et rahvaarvu kasv saab toimuda vaid sisserände tulemusena. Rändestsenaariumi korral püsib rahvaarv lähiaastatel stabiilne või väheneb mõnevõrra. Prognoosiperioodi lõpuks aastal 2020 on oodata 2% rahvaarvu kasvu võrreldes 2006. aastaga. Ka absoluutarvudes on kasv üks väiksemaid maakonnas. Detailne vanusrühmade analüüs näitab, et valla rahvastikus on väga suur 10–19 aastaste noorte ehk 1980. aastate sünnipõlvkondade osakaal. Baasstsenaarium tähendab rahvastikukadu noorte ja nooremas tööeas inimeste arvel. Rändestsenaariumi realiseerumine suurendaks just nende vanuserühmade osakaalu kogurahvastikus. Mõlema stsenaariumi korral suureneb ka nooremas tööeas (25–39 vanused aastal 2020) inimeste arv seoses 1980. aastatel ja 1990. Aastate alguses sündinud suuremate sünnipõlvkondade tööikka jõudmisega.

Tabel 5. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Anija vallas

Vanusegrupp	2006	2010	2015	2020
Lapsed (0-6)	7%	8%	9%	9%
Kooliealised (7-18)	17%	13%	12%	14%
Tööealised (19-64)	61%	64%	64%	63%
Pensioniealised (65+)	16%	15%	15%	15%
Kokku	100%	100%	100%	100%

Kose vald

Kose valla rahvaarv väheneb mõnevõrra baasstsenaariumi korral. See tähendab, et rahvaarvu kasv saab toimuda vaid sisserände tulemusena. Rändestsenaariumi korral püsib rahvaarv lähiaastatel stabiilne ning suureneb seejärel 9% aastaks 2020. Absoluutarvudes jääb Kose valla rahvastikukasv Harjumaa keskmike hulka. Detailne vanusrühmade analüüs näitab, et valla rahvastik on püsinud noor seoses pideva sisserändega. Nii on suured nii 1980. aastate sünnipõlvkonnad kui nooremas tööeas vanuserühmad. Selgelt väiksem on aga laste arv ehk 1990. aastate ja 2000. Aastate alguse sünnipõlvkonnad. Baasstsenaarium tähendab rahvastikukadu noorte ja nooremas tööeas inimeste arvel. Ka vananemine ei toimu mitte niivõrd pensioniealiste inimeste arvel, kuivõrd tööealiste inimeste vananemise tulemusena. Rändestsenaariumi realiseerumisel suureneb lisaks vanemas tööeas inimestele oluliselt ka laste ja noorte arv.

Tabel 6. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Kose vallas

Vanusegrupp	2006	2010	2015	2020
Lapsed (0-6)	7%	8%	9%	9%
Kooliealised (7-18)	17%	14%	13%	14%
Tööealised (19-64)	62%	63%	64%	63%
Pensioniealised (65+)	14%	15%	14%	15%
Kokku	100%	100%	100%	100%

Raasiku vald

Raasiku valla rahvaarv väheneb baasstsenaariumi korral 4%. See tähendab, et rahvaarvu kasv saab toimuda vaid sisserände tulemusena. Rändestsenaariumi korral kasvab rahvaarv 4%, mis on vähem kui enamikus teistes Harjumaa linnades ja valdades. Ka absoluutse rahvastikukasvu osas jääb Raasiku vald viimaste hulka. Nii on ka erinevused kahe stsenaariumi vahel minimaalsed. Detailne vanusrühmade analüüs näitab, et baasstsenaarium toob kaasa olemasoleva rahvastiku vananemise. Seda veel mitte niivõrd pensioniealiste inimeste arvel, kuivõrd tööealiste inimeste vananemise tulemusena ning noorte asendumisel nooremas tööeas inimestega. Rändestsenaariumi realiseerumisel suureneks ka laste arv.

Tabel 7. Valitud rahvastikurühmade osakaalu muutus Raasiku vallas

Vanusegrupp	2006	2010	2015	2020
Lapsed (0-6)	7%	8%	9%	9%
Kooliealised (7-18)	17%	14%	13%	14%
Tööealised (19-64)	62%	63%	64%	63%
Pensioniealised (65+)	14%	15%	14%	15%
Kokku	100%	100%	100%	100%

Rahvastikuproгноosi kokkuvõte

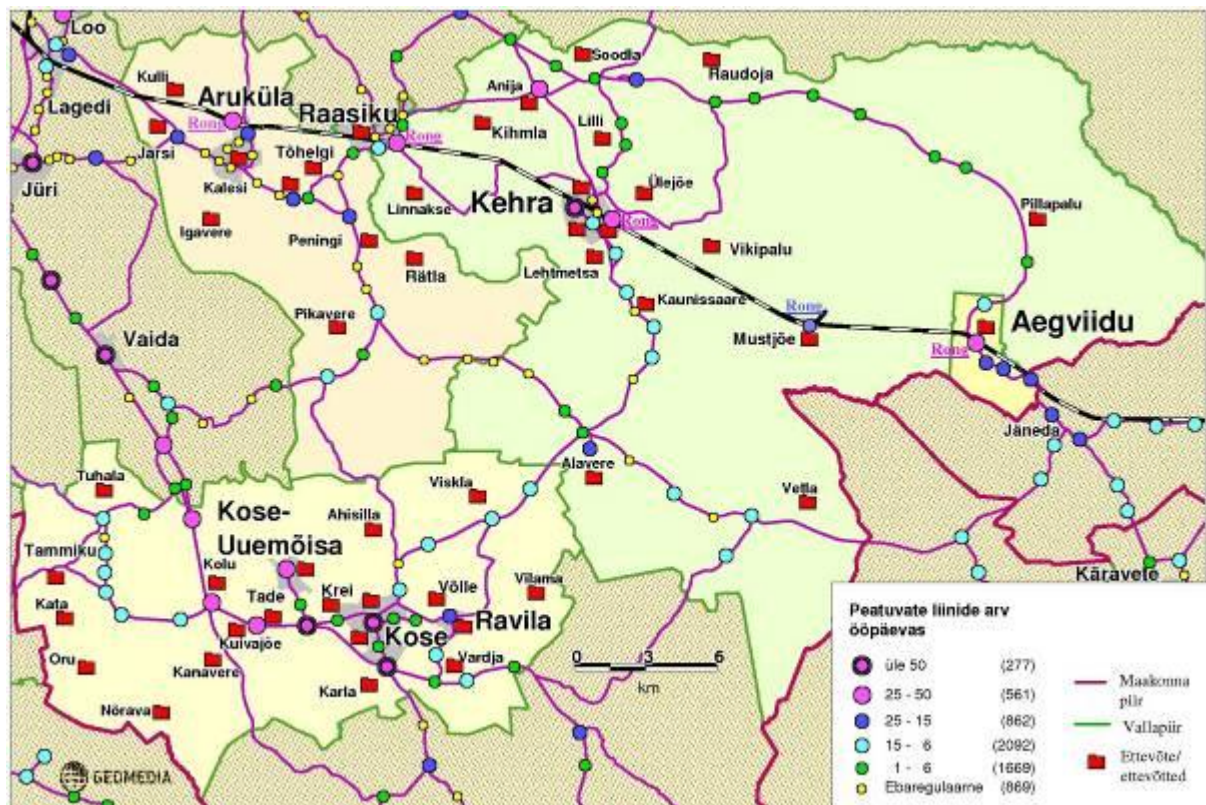
Seega võib rahvastikuproгноosi üldistades väita, et tulevikus piirkonna elanike vanusegruppide omavaheline suhe mõnevõrra siiski muutub. Kümne aasta pärast, kui progноosi täideminemiseks seatud tingimused oluliselt ei muutu, on piirkonnas elavate kooliealiste noorte arv praegusest mõnevõrra väiksem. Samas on see teatud ulatuses kompenseeritav kadu, kuna eelkooliealiste laste arv on progноoside kohaselt jällegi mõnevõrra suurenevas.

Tööealise elanikkonna koguarv jääb vaadeldava progноosisperioodil suhteliselt samaks, kõikides valdades muutub vastav näitaja vaid mõne protsendi võrra. Siinkohal on tööealise elanikkonna koguarvukusest olulisem selle keskmise vanuse muutumine. Antud hetkel on tööealise elanikkonna arvukamad aastakäigugrupid valdavalt 20-ndates ja 30-ndates eluaastates. Kümne aasta jooksul, arvestades et praegused 10-19 eluaastas olevad aastakäigud on 1980-ndatel sündinud aastakäikudest silmapaistavalt väiksemad, suureneb ka tööealise elanikkonna keskmine vanus.

Pensioniealiste arv jääb rahvastikuproгноosi hinnangul suhteliselt samaks, kõikides piirkonna koguelanikkonna 14-16% piirimal.

1.4 Piirkonna transpordiliinid

IHKK koostöökoja territooriumil paiknevad transpordiliinid koos piirkonnas tegutsevate ettevõtetega on kujutatud joonisel 7. Maanteetranspordi kõrval läbib piirkonda ühtlasi ka raudteeliin, mis on piirkonna, eriti selle põhjapoolse ala, oluline ühendustee Tallinnaga.

Joonis 7. IHKK tegevuspiirkonna ühistranspordiliinid ja ettevõtted (allikas: Äriregister, ÜTRIS)¹⁵

1.4.1 Kohaliku töötava elanikkonna transpordieelistused

Antud peatükis käsitletavad statistilised andmed pärinevad IHKK tegevuspiirkonnas läbiviidud töötava elanikkonna telefoniküsitlusest. Telefoniküsitluse läbiviimise meetodikat on kirjeldatud peatükis 3.2, küsitluse ankeet on ära toodud uuringu lisas 1.

¹⁵ Kaart kajastab peatumisi kui sündmuseid ehk kõiki sõiduplaanis olevate peatumiste arvu. Kui sama liininumbriga reis läbib nt. Kehrat päeva jooksul mitmeid kordi, siis läheb arvesse iga omaette reis ehk iga peatumine.

Erinevatest võimalustest eelistab kohalik töötav elanikkond tööle liikumisel kõige enam isikliku sõiduauto kasutamist (vt. tabel 8). Isikliku sõiduauto kasutamise all tuleb siinkohal mõista nii neid, kes sõidavad tööle omaenda autoga üksi kui ka neid, kes kasutavad töölesõitmiseks mitme inimese peale ühiselt ühte eraautot. Enam pool kui töötavast elanikkonnast kasutab töölkäimiseks sõiduautot, siinkohal polegi otsest vahet kas tegemist on isikliku või ametiautoga.

Jalgsi töö ja kodu vahet liiklejad on reeglina mõnes IHKK piirkonna kohaliku keskuse elanikud (nt. Anija valla elaniku vabavastus küsimusele: „Mida võiks ühistranspordi juures muuta?” - „jalgsi on lihtsam ja ega meil siin polegi mingit ühistransporti Kehra sees”), kelle töölkäimise distants pole niivõrd pikk, et selleks mõnd transpordivahendit kasutada.

IHKK tegevuspiirkonnas on ühistranspordiliikidest esindatud rongid, bussid ning marsruuttsod. Tabelis 8 väljatoodud trollid ning trammid, kuigi suhteliselt väheesindatult, eeldavad elaniku töötamist Tallinnas. See aga eeldab, et Tallinnasse jõudmiseks on elanikul vaja eelnevalt kasutada mingit muud transpordiliiki. Tööl käimiseks erinevaid transpordiliike, sh. ka regulaarse ümberistumistega, kasutab ligikaudu iga viies elanik.

Tabel 8. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist transpordivahendit Te kasutate tööle minemiseks?"

	Arv	Protsent koguarvust
[Isiklik sõiduauto]	331	44%
[Jalgsi]	124	16%
[Rong]	74	10%
[Jalgratas]	64	8%
[Ametiauto]	52	7%
[Buss]	41	5%
[Muu]	31	4%
[Marsruuttsokso]	30	4%
[Troll]	6	1%
[Mootorratas]	2	0%
[Tramm]	2	0%

Vaadeldes töötava elanikkonna töölkäimise transpordivalikuid era- ja ühistranspordi lõikes, võib täheldada eratranspordi valdavat enamust ühistranspordi kasutamise ees. Tabel 9 iseloomustab transpordivalikuid tööl käimisel ühis- ja era transpordi ning jalgsi või jalgrattaga töölkäijate lõikes. Töötava elanikkonna seas läbiviidud telefoniküsitluses ütles 21% vastanutest, et nad kasutavad töölkäimiseks ühistransporti. Ligi kolm korda enam ehk 62% vastanutest kasutab töölkäimiseks isiklikku sõiduvahendit või ametiautot. Siinkohal tuleb arvestada eelistuste ja valikute teatavat varieeruvust ajast, st ühistranspordi kasutamine ei välista aeg-ajalt isikliku autoga töölkäimist ning vastupidi. Üldistades võib siiski väita, et töötavast elanikkonnast kasutab töölkäimiseks ühistransporti vaid ligi veerand.

Tabel 9. Töölkäimiseks transpordi kasutamine omandi lõikes

	Kasutab		Ei kasuta	
Ühistransport	128	21%	483	79%

Eratransport	378	62%	233	38%
Jalgsi või jalgrattaga	166	27%	445	73%

Märkimisväärseid erinevusi võib eristada transpordieelistustel soolises lõikes. IHKK tegevuspiirkonna töötavate meeste ja naiste transpordieelistused on toodud vastavalt välja tabelites 10 ja 11. Meeste transpordieelistuste seas on valdavas enamuses sõiduauto kasutamine. Veidi enam kui pooled meestest käivad tööl isikliku sõiduautoga, vähemal määral ka ametiautoga. Naiste seas on isikliku sõiduauto kasutamine tööl käimiseks eelistatud vaid igal kolmandal ning ametiauto kasutamine on suhteliselt marginaalne. Antud soolises lõikes erinevuse põhjuseid võib olla mitmeid – esiteks eeldavad meeste töökohad (vt. peatükki 3.2.1) tunduvalt tihemini ametiauto igapäevast kasutamist. Samuti võib küsimus isiklikes valikutes – ühistransporti eelistatakse tahtlikult isiklikule transpordile.

Tabel 10. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" - mehed

	Vastanute arv	% koguarvust
[Isiklik sõiduauto]	195	52%
[Ametiauto]	48	13%
[Jalgsi]	43	12%
[Rong]	26	7%
[Jalgratas]	25	7%
[Muu]	16	4%
[Buss]	9	2%
[Marsruuttakso]	7	2%
[Mootorratas]	2	1%
[Troll]	1	0%
[Tramm]	0	0%

Tabel 11. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" - naised

	Vastanute arv	% koguarvust
[Isiklik sõiduauto]	136	35%
[Jalgsi]	81	21%
[Rong]	48	12%
[Jalgratas]	39	10%
[Buss]	32	8%
[Marsruuttakso]	23	6%
[Muu]	15	4%
[Troll]	5	1%
[Ametiauto]	4	1%
[Tramm]	2	1%
[Mootorratas]	0	0%

Töötava elanikkonna transpordieelistusi IHKK kohalike omavalitsuse lõikes iseloomustab tabel 12.

Tabel 12. Vastuste jagunemine küsimusele "Millist vahendit Te kasutate tööle minemiseks?" kohalike omavalitsuste lõikes

	Aegviidu vald		Anija vald		Kose vald		Raasiku vald	
[Isiklik sõiduauto]	17	59%	118	54%	103	51%	93	58%
[Rong]	6	21%	39	18%	0	%	29	18%
[Jalgsi]	6	21%	46	21%	54	27%	18	11%
[Jalgratas]	5	17%	28	13%	19	9%	12	7%
[Ametiauto]	3	10%	16	7%	13	6%	20	12%
[Buss]	3	10%	8	4%	25	12%	5	3%
[Muu]	2	7%	8	4%	11	5%	10	6%
[Marsruuttakso]	1	3%	0	%	22	11%	7	4%
[Mootorratas]	0	%	0	%	1	%	1	1%
[Tramm]	0	%	2	1%	0	%	0	%
[Troll]	0	%	4	2%	1	%	1	1%

1.4.2 Transpordile kuluv aeg

IHKK töötava elanikkonna tööle minemise aega kujutab tabel 13. Keskmiselt jõuab enamus küsitletud inimestest tööle 30 minutiga või vähem. Pool tundi kuni tund või veelgi kauem tööle minejate osakaal on eelmistega võrreldes märkimisväärselt väiksem.

Transpordiliigi valikul mängib olulist rolli see, kui kaugel töökoht aegruumiliselt asub. Selle tõttu pole töökoha vahetu läheduse tingimustes eriti otstarbekas kasutada ühistransporti ning vastupidi – mida pikemaid vahemaid peab töötaja igapäevaselt läbima, seda enam ühistransporti eelistatakse.

Eratransporti kasutatakse valdavalt tingimustes, kus töökoht ei asu kaugemal kui 30 minuti sõidutee kaugusel. Siin tuleb arvestada ka seda, et sõiduautoga on võimalik sama ajaga liikuda kaugemale kui ühistranspordiga. Siiski väheneb sõiduauto kasutamist eelistavate inimeste arv kiiresti tingimustes, kus töökoht asub elukohast kaugemal kui poole tunni sõit.

Regulaarselt jalgsi või jalgrattaga tööl käivate inimeste töökoht asub kodust enamasti kümne minuti teekonnast mitte kaugemal, harvematel juhtudel käiakse jalgsi tööl ka kuni 30 minuti kõndimise peale. Regulaarselt enam kui pooletunnist töölkäimist IHKK tegevuspiirkonna elanikud reeglina ei eelista.

Tabel 13. Vastuste jagunemine küsimuse "Kui kaua kulub Teil kodust tööle minemiseks?"

	Ühistransport		Eratransport		Jalgsi/jalgratas	
1-10 min	3	3%	86	26%	105	73%
11-30 min	23	20%	138	42%	37	26%
31-59 min	23	20%	64	20%	1	1%
1 tund või enam	64	57%	39	12%	1	1%

Tabelis 14 on toodud ühistranspordi peatuse kaugused töötava elanikkonna kodudest ajalisel lõikes. Sellest võib täheldada, et mida kodule lähemal asub

ühistranspordi peatus, seda tõenäolisem on ühistranspordi kasutamine. Kuigi tööl käimise transpordivahendi valikul mängivad oma rolli nii töökoha asukoht, ühistranspordiliinide sobivus kui ka vastava leibkonna finantsiline võimekus, mängib oma rolli ühistranspordi kasuks otsustamisel ka ühistranspordi peatuse ajaline kaugus kodukohast. Enam kui pooltel ühistranspordi kasutajatest ei jää sobiv bussipeatus kaugemale kui kümme minutit. Kui vastav bussi- või rongipeatus asub kodukohast kaugemal kui 15 minutit, väheneb ühistranspordi kasutamine enam kui mitmekordselt.

Tabel 14. Vastuste jagunemine küsimusele "Kui käite tööl ühistranspordiga, siis kui kaugel kodust asub ühistranspordi peatus?"

	Vastanute arv	Protsent koguarvust
1-5 min	49	38%
6-10 min	30	23%
11-15 min	30	23%
Rohkem kui 15 min	20	16%

1.4.3 Hinnangud ühistranspordile

Enamus telefoniküsitluses osalenud IHKK piirkonna töötavast elanikkonnast ei pea antud hetkel ühistranspordi võimalusi tööl käimiseks sobivaks (vt. tabel 15). Vähem kui kolmandik, st. 29% küsitletutest, hindavad praegust ühistranspordisüsteemi kas sobilikuks või pigem sobilikuks.

Kui kodu ja töö vaheline vahemaa on liiga pikk, et seda jalgsi või rattal läbida, siis eelistatakse pigem sõiduautot kui ühistranspordivahendit. Selle põhjuseid on mitu. Olulisim neist, mida kohalik töötav elanikkond välja tõi, on sõiduauto suhteline mugavus ja kiirus võrreldes ühistranspordiga. Lisaks mugavusele ja kiirusele ei pea sõiduautoga liigeldes sõiduvahendit ka vahetama (nt. rongi bussi vastu), mis ühistranspordi puhul on sageli vajalik.

Tabel 15. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?"

	Vastanute arv	Protsent koguarvust
Sobilik	101	17%
Pigem sobilik	70	12%
Pigem mittesobilik	73	12%
Mittesobilik	363	60%

Valdade lõikes hindavad kõige kõrgemini praeguseid ühistranspordiühendusi Aegviidu valla tööelised elanikud, kõige madalamini Kose valla omad (vt. tabel 16). Kose valla elanikest hindavad ühistranspordiühendusi mittesobilikuks või pigem mittesobilikuks enam kui kolm neljandiku kõigist vastanutest. Ligilähedasel hinnangul on ka Anija valla tööelised elanikud. Raasiku valla tööeline elanikkond hindab ühistransporti suhteliselt sarnaselt Aegviidu valla elanikkonnale, kuigi suhtudes sellesse siiski teatud määral negatiivsemalt.

Tabel 16. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" kohalike omavalitsuste lõikes

	Aegviidu vald		Anija vald		Kose vald		Raasiku vald	
Sobilik	7	25%	35	16%	24	12%	35	22%
Pigem sobilik	3	11%	13	6%	23	12%	31	19%
Pigem mittesobilik	10	36%	33	15%	7	4%	23	14%
Mittesobilik	8	29%	137	63%	146	73%	72	45%

Enamus töötavast elanikkonnast kes hindasid ühistransporti töölkäimiseks mittesobivaks seda igapäevaselt ka ei kasuta (vt. tabel 18). Võrreldes hinnanguid ühistranspordile seda kasutavate ja mittekasutavate inimeste lõikes, hindavad ühistransporti kasutavad inimesed seda paremini kui mittekasutajad.

Tabel 17. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, kas respondent kasutab ühistransporti või mitte

	Kasutab ühistransporti		Ei kasuta ühistransporti	
Sobilik	57	45%	44	9%
Pigem sobilik	40	31%	30	6%
Pigem mittesobilik	16	13%	57	12%
Mittesobilik	15	12%	348	73%

Arvuliselt kõige mittesobilikumaks hindavad ühistransporti eratranspordi kasutajad, e. 64% isikliku või ametiautoga tööl käivatest inimestest peavad ühistransporti töölkäimiseks ebasobivaks (vt tabel 19). Jalgsi või jalgrattaga tööl käijate hulgas on ühistransporti tööl käimiseks ebasobivaks transpordiliigiks pidavate elanike protsent veelgi suurem. Samas tuleb siinkohal arvestada, et jalgsi töölkäijate kodu ja töö vaheline kaugus ongi teisi transpordiliike kasutavate elanike omast väiksem, mistõttu pole ühistranspordi kasutamine mõttekas. Vahemaa on reeglina nii väike, et jalgsi käimine on kõige mõttekam valik. Eratranspordi eelistavate elanike seas on aga neid, kellele ühistransport võiks olla potentsiaalne alternatiiv, kindlasti tunduvalt rohkem.

Tabel 18. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, millist transpordiliiki respondent kasutab

	Ühistranspordi kasutajad		Eratranspordi kasutajad		Jalgsi / jalgrattaga liiklejad	
Sobilik	57	45%	49	13%	17	10%
Pigem sobilik	40	31%	42	11%	6	4%
Pigem mittesobilik	16	13%	46	12%	24	15%
Mittesobilik	15	12%	240	64%	117	71%

Tabelis 19 joonistub üsna selgesti välja trend: mida aegruumilisemalt kaugemal asub elaniku töökoht, seda sobivamaks hindab ta ühistranspordi kasutamist tööl käimiseks. Kui kodu ja töökoha vaheline aegruumiline kaugus ei ületa kümnet minutit, eelistavad elanikud pigem jalgsi minemist või sõiduautoga sõitmist. Mis on ka igati loogiline, sest ühistranspordi kasutamisel kulub omaette aeg ka ühistranspordi peatusesse jõudmiseks. Taolise alternatiivajakulu vältimiseks on ajaliselt efektiivsem eelistada ühistranspordist erineva võimaluse kasutamist lühematel distantidel – enamasti minnakse sellisel juhul tööle jalgsi, kuid ka isikliku või ametiautot. Isikliku või ametiauto kasutamine väheneb tunduvalt siis, kui töökoht asub ajaliselt kaugemal kui poole tunni sõidutee. Võrreldes

eratranspordiga, eelistab 30 minutist pikemad töölesõite teha ühistranspordiga juba poole rohkem elanikke.

Tabel 19. Vastuste jagunemine küsimusele "Kas ühistranspordiühendus on tööl käimiseks sobilik?" vastavalt sellele, kui kaua kestab respondendi tööleminek

	1-10 min		11-30 min		31-59 min		1 tund või rohkem	
Sobilik	16	9%	33	18%	16	19%	32	37%
Pigem sobilik	9	5%	20	11%	11	13%	21	24%
Pigem mittedobilik	20	11%	14	8%	15	18%	13	15%
Mittedobilik	143	76%	115	63%	41	49%	20	23%

IHKK tegevuspiirkonna töötava elanikkonna seas läbiviidud telefoniküsitluse küsimuse „mida võiks ühistranspordis muuta?“ vastused ja nende põhjused jagunesid laias laastus viite kategooriasse: ei kasuta ühistransporti erinevatel põhjustel (47% vastanutest), bussiajad ei sobi või bussid käivad harva (25%), vastaja käib tööl jalgsi, sest töökoht on väga lähedal (17%), rongiajad ei sobi või rongid käivad harva (12%).

Suurima osakaalu moodustasid need vastajad kes tõepoolest ei kasuta piirkonna ühistransporti, ei IHKK tegevuspiirkonna sees liiklemiseks ega ka piirkonnast väljapoole liikumiseks, ning kellel oli selletõttu raske öelda, mida ühistranspordi juures muuta tuleks. Mittekasutamise põhjuseks oli enamasti see, et mobiilne tööviis või tööülesannete täitmine (nt. tööks vajaliku varustuse kaasaskandmine) ei võimalda ühistransporti kasutada („Kuna töötan peamiselt metsas, siis sinna polegi võimalik ühistranspordiga ligi pääseda“). Sageli oli ühistranspordi probleemiks ka see, et antud kohas vastaja sõnul ühistransporti lihtsalt ei käigi. Või kui läheduses siiski käibki mõni buss, siis asub lähim peatus liiga kaugel, et bussi igapäevaselt kasutada. Samas ka vastupidi – isegi kui bussipeatus jääks kodule mõistlikusse kaugusesse, ei ole töökoha vahetus läheduses ühistranspordipeatuseid, mistõttu pole ühistranspordi kasutamise taaskord otstarbekas. Tööl käimine ühistransporti kasutades pikendaks tööle liikumise aega ebaratsionaalselt pikaks („ühistranspordiga läheks liiga kaua aega, et tööle ja tagasi jõuda“). Lisaks ebasobivale ühistranspordipeatuste süsteemile on probleemiks ka normaalsest erinev tööaeg – inimesel ei ole võimalik pääseda tööle ja töölt koju, kui tema tööaeg ei alga tavalistel kellaaegadel.

Bussiaegade mittedobivus töötavale elanikkonnale tähendas peamiselt seda, et bussiliiklus võiks piirkonnas olla mõnevõrra tihedam nii hommikustel, päevastel kui ka õhtustel aegadel. Kui piirkonna keskustes siseselt pole transpordiühendused niivõrd problemaatilised – maanteetranspordi liinidega on võimalik sõita rongipeatusteni (va. Kose vald, kus rongitransporti ei ole), kust omakorda saab suhteliselt kiirelt ja odavalt peamistesse töötamise piirkondadesse. Perifeersemates piirkondades on bussiliikluse probleemiks see, et vastavate liinidega ei jõuta õigeaks ajaks kohale mistõttu soovitakse varasemat bussiliini („Tuhalast võiks Tallinna poole buss minna varem. Praegu läheb see

8.30, aga inimesed ei jõua ju tööle sellega"). Oluline vahe on ka suvisel ja talvisel bussiühendusel. Suvisel perioodi pole talvisest erinevalt probleeme teede kinnituiskamisega, mille tõttu bussid aeg-ajalt sõidugraafikust erinevalt sõidavad. Samas pole suvisel perioodil käigus need bussid, mis on mõeldud peamiselt kooli minevate laste transpordiks. Selle võrra vähem on aga ka teistel reisijatel võimalusi asulatevaheliseks liikumiseks ühistransporti kasutades. Talvisel ajal tekivad perifeersemates piirkondades probleeme bussiaegadest kinnipidamisega, kuid samas on bussiliiklus suvisest tihedam. Suvise ja talvise ühendustiheduse kõrval on raskuseid tekitanud ka erinev sõidugraafik tööpäevadel ja puhkepäevadel. Puhkepäevade harvem liiklus on kohati tekitanud raskuseid Tallinnasse pääsemisel. Harva bussiliikluse või ebasobivate aegade tõttu on piirkonnas töötavad elanikud sunnitud tihti kasutama ühistranspordi asemel isiklikke sõiduvahendeid:

„[Raasiku] valla sisering käis eelmine aasta ja sai ilusti tööle aga see aasta raha puudusel seda bussi ei sõida enam. Oleks hädasti vaja juurde mingit bussi millega saaks hommikul tööle ja õhtul tagasi. Hetkel peab ise otsima, et kellel on autos ruumi ja kellele peale saab, et tööle jõuda.”

Marsruutaksosid, mis on bussiliinidest küll hinnanguliselt kallimad, hinnatakse nende kiiruse tõttu bussidest sageli sobivamaks. Samaselt bussiliinidele on soovitakse ka marsruutaksode tihedamat sõidugraafikut nii valdade siseselt kui ka ühendusel Tallinnaga.

Rongiliikluses on peamiseks väljatoodud probleemiks harv liiklus ning seda just eeskätt pärastlõunastel ning õhtustel aegadel. Selle tõttu on liiklemine Tallinna ning IHKK valdade vahel mõnevõrra raskendatud. Praegused rongiajad on normeeritud vastavalt tüüpilistele tööaegadele Tavalisest erineva tööajaga töötajatel on antud hetkel raske kasutada rongi töölt koju naasmiseks („Ma tööle saaksin rongiga, aga koju enam tagasi ei saaks.“). Siin on probleemiks ka see, et viimane rong väljub Tallinnast juba kell 18, ehk siis nt õhtust vaba aja veetmist Tallinnas pole võimalik sobitada praeguse rongigraafikuga:

„Rongiajad ei klapi - esimene rong võiks Kehrast väljuda kell 5.20, nii nagu vanasti oli. Tallinnast tagasi Kehrasse läheb viimane rong praegu kell 21.30, aga tegelikult võiks ka tund aega hiljem tulla üks rong tagasi - saaks teatris ja muudel kultuuriüritustel käia.”

Eraldi on kahel korral väljatoodud Vesse rongipeatuse probleem. Peatuse muutmine ühepoolseks on põhjustanud kõvasti ajakadu ning tööle minemisel vajaduse ümber istuda.

1.5 IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete arv ja nende asukohad

Kokku tegutses Äriregistri puhastatud andmetel 2007.a. IHKK tegevuspiirkonnas 418¹⁶ erineva valdkonna ettevõtet. Neist 22 registreeritud asukohaga Aegviidu vallas, 116 Anija vallas, 157 Kose vallas ja 123 Raasiku vallas. IHKK tegevuspiirkonna suurimad tööandjad-ettevõtted tegutsevad tööstuslikus majandussektoris, tootes mitmesuguseid tööstustooteid nii edaspidiseks töötlemiseks kui ka otse tarbekaubaks. IHKK tegevuspiirkonna kümme suurimat ettevõtet töötajate arvu järgi on ära toodud tabelis 20.

Tabel 20. IHKK tegevuspiirkonna kümme suuremat ettevõtet töötajate arvu järgi 2007.a. andmetel (allikas: Äriregister)

Ettevõtte nimi	Töötajate arv	Aastakäive (tuh. kr)	Tegevusala	Asukoha KOV
Horizon Tselluloosi ja Paberi AS	530	704 249	- Paberi- ja papitootmine - Paber- ja kartongtoodete hulgimüük	Anija vald
Metalliset Eesti AS	245	265 775	Metallitootmine	Raasiku vald
Mistra-Autex, AS	200	216 027	- Vaipade ja vaipkatete tootmine - Sõiduautode varuosade, lisaseadmete ja remondi-materjalide jaemüük - Vaipade ja põrandakatete hulgimüük	Raasiku vald
Valsiniidu AS	71	24 128	Mööblitootmine	Anija vald
Aegviidu Puit, AS	65	170 347	Saematerjali tootmine; Hakkepuidu, puidusõmerate, puitvilla ja puidujahu tootmine	Aegviidu vald
Klaasimeister, AS	61	122 324	- Klaaspaketi tootmine - Klaasilõikamine	Kose vald
Kose Mööbel, AS	58	17 596	- Mööblitootmine - Mööblidetailide tootmine	Kose vald
Teknifor, OÜ	53	89 088	Saematerjali tootmine	Anija vald
Year AS	45	9 749	Meesterõivaste tootmine	Anija vald
Raasiku Elekter, AS	44	22 709	Elektri juhtkilpide, -paneelide, -pultide ja jaotuskappide tootmine	Raasiku vald

¹⁶ Tegelik Äriregistrisse kantud piirkonnas tegutsevate ettevõtete arv on suurem kui 418. Antud ettevõtete arv saadi Äriregistri andmete puhastamisel. Ettevõtete kogunimekirjast eemaldati null- või väga väikese aastakäibega (nt. paarisaja kroonise aastakäibega) ettevõtted, mille kaasamine realselt tegutsevate ettevõtete analüüsi ei oleks otstarbekas.

			▪ Metallpindade värvimine ja trükkimine ▪ Tsingitud ja muu töödeldud pinnaga lehtmetailist tarvikute tootmine	
--	--	--	--	--

Allolev tabel 21 esitab piirkonna ettevõtete jagunemise töötajate arvu lõikes. Valdav enamus e. 74% IHKK tegevuspiirkonnas tegutsevatest ettevõtetest on oma suuruselt mikroettevõtted milles töötab vähem kui kümme töötajat ettevõtte kohta. Kõige enam tegutseb piirkonnas selliseid ettevõtteid, mis pakuvad tööd 2 kuni 9 töötajale. Samuti on ligikaudu iga kaheksas ettevõtte ühe töötajaga. Piirkonna iga viies ettevõtte ei paku püsivat tööd ühelegi töötajale, st. ettevõttel on küll teatav käive, kuid täiskohaga ei tööta seal ükski inimene.

Väikeettevõtteid ehk 10 kuni 49 töötajaga ettevõtteid on piirkonnas kokku 54, mis moodustab registreeritud ettevõtete arvust kokku 13%. Enam kui 50 töötajaga ettevõtteid on piirkonnas aga kokku 8 ehk 2% ettevõtete koguarvust.

Tabel 21. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted töötajate arvu järgi kohalike omavalitsuste lõikes¹⁷

Töötajaid	Aegviidu vald	Anija vald	Kose vald	Raasiku vald	Kokku	% ¹⁸
50 ja enam	1	3	2	2	8	2%
10 kuni 49	2	14	22	16	54	13%
2 kuni 9	7	36	72	47	162	39%
1	5	19	20	23	67	16%
0	5	28	28	20	81	19%

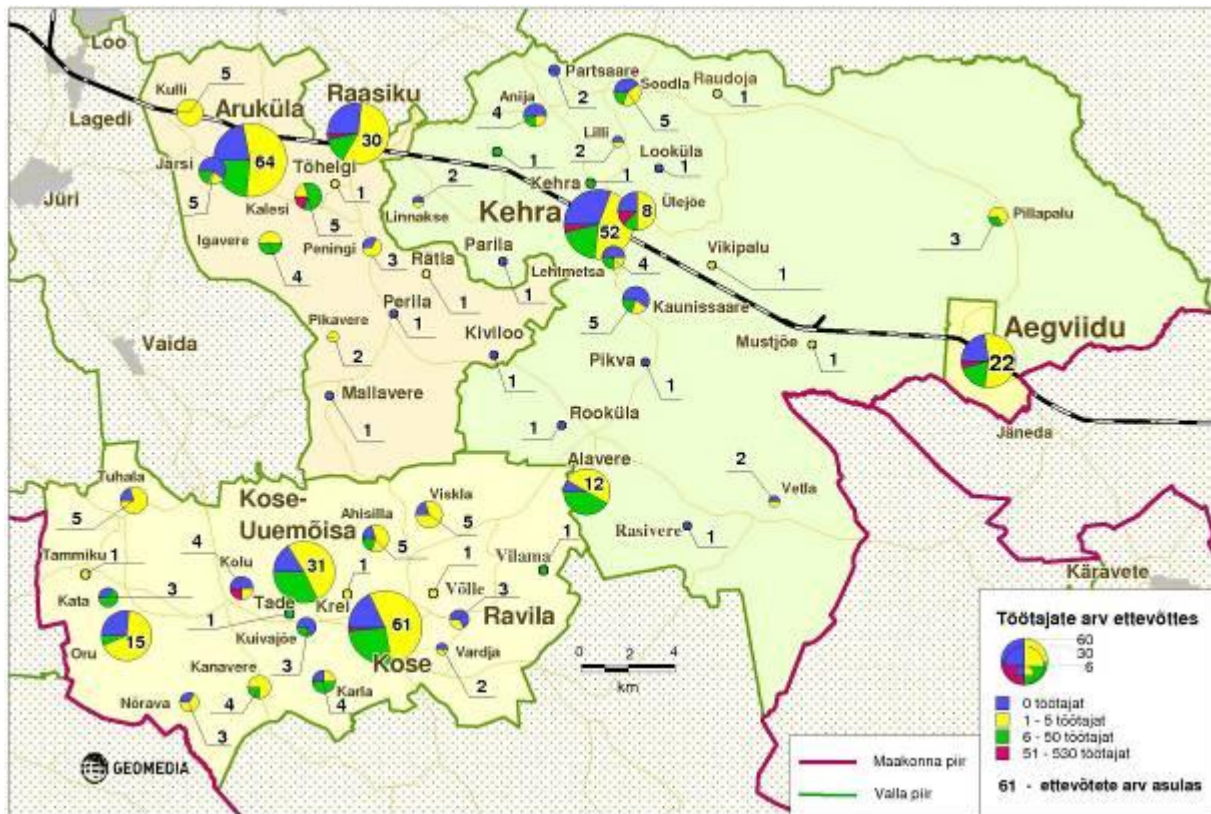
Vaadeldes ettevõtete paiknemist kaardil (joonis 8), võib IHKK tegevuspiirkonna olulisemateks keskusteks pidada kuute asulat – Aruküla, Raasiku, Kehra, Aegviidu, Kose ning Kose-Uuemõisa. Lisaks on üle kümne ettevõttega asulaid veel kaks – Alavere ja Oru.

Laias laastus võib IHKK tegevuspiirkonna kohalikud keskused jagada kahte erinevasse gruppi. Aegviidu alev ning Raasiku ja Anija valla territooriumil paiknevad keskused (Aruküla, Raasiku, Kehra) paiknevad kõik Eesti siseriiklikult oluliseima, Tallinn-Tartu, raudteeliini vahetus läheduses. Teise grupi moodustavad Kose vallas või selle piiril paiknevad asulad, nagu Kose, Kose-Uuemõisa, Oru ja Alavere. IHKK tegevuspiirkonna ülejäänud aladel paiknevate

¹⁷ Tabelis kajastuvad need ettevõtted kes on Äriregistris enda töötajate koguarvu ära märkinud. Kokku ei teatanud Äriregistrisse enda töötajate arvu 46 ettevõtet.

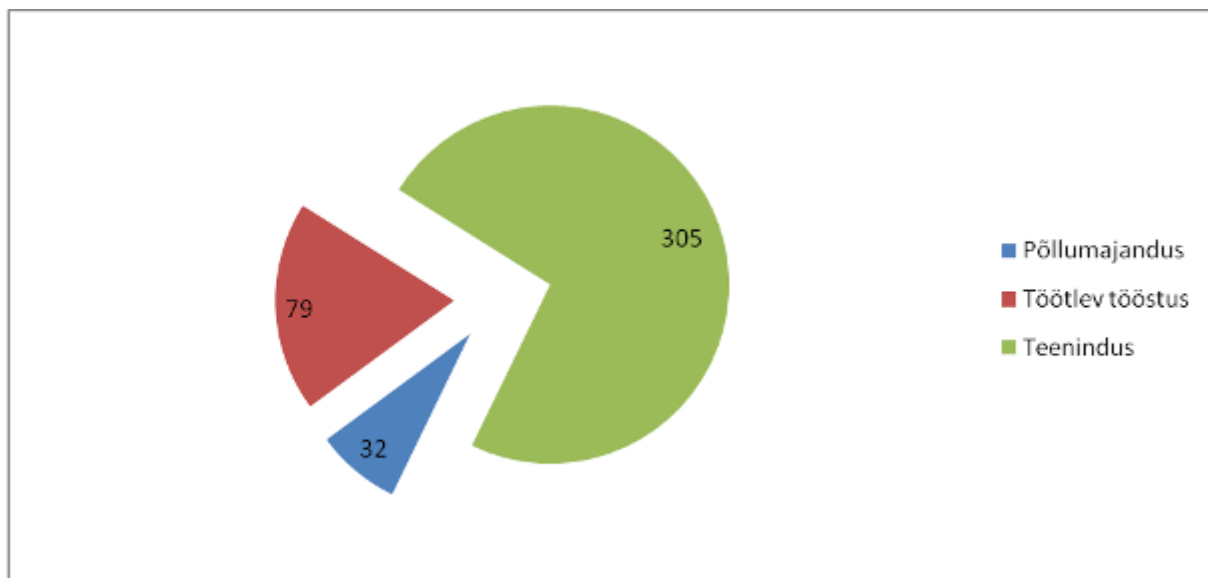
¹⁸ Ettevõtete protsentjaotus nende suuruse järgi on võetud piirkonnas tegutsevate ettevõtete koguarvust (418)

ettevõtete koguarv ning ka rahvastikutihedus jääb nimetatud kohalikele keskustele tunduvalt alla.

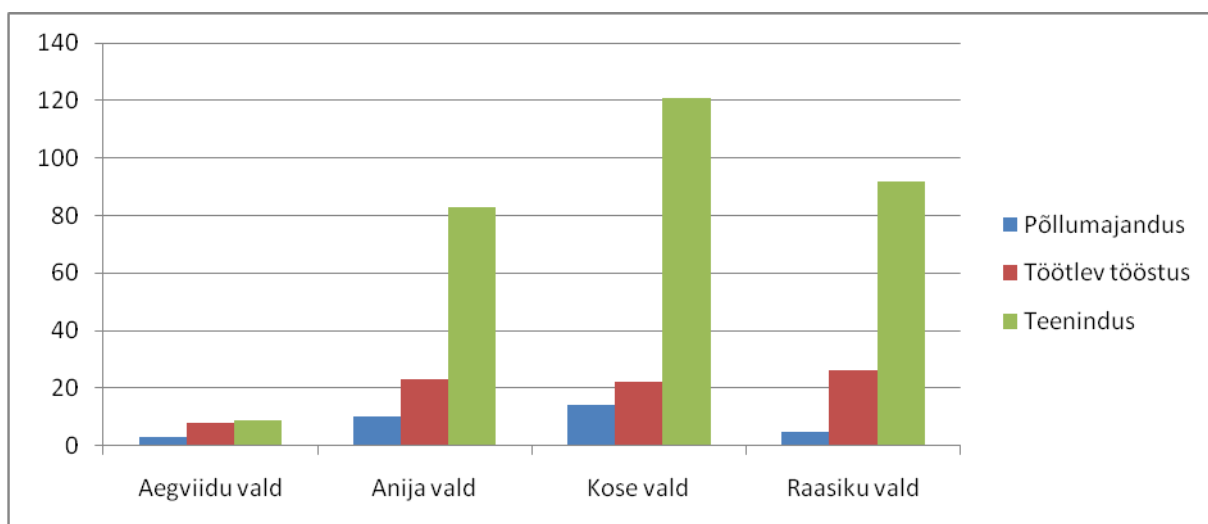
Joonis 8. IHKK tegevuspiirkonnas registreeritud ettevõtted töötajate arvu järgi ettevõttes

Majandussektorite lõikes tegutseb piirkonnas kõige rohkem tertsiaar- ehk teenindussektori ettevõtteid (vt. joonis 9), mis moodustavad ettevõtete koguarvust ligikaudu kolm neljandikku ehk 73%. Umbes iga viies (19%) piirkonna ettevõtte tegutseb sekundaar- ehk tööstussektoris ning vähem kui iga kümnes ettevõtte (kokku 8%) primaarsektoris – põllumajandus või metsandus.

Joonis 9. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtlus majandussektorite lõikes¹⁹

IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete jagunemist majandussektorite ja kohalike omavalitsuste lõikes iseloomustab allolev joonis 11 ja tabel 10. Suurem osa põllumajandusega tegelevaid ettevõtteid asub kas Kose (14 ettevõtet) või Anija (10) vallas. Töötleva tööstusega tegelevad ettevõtted jagunevad suhteliselt võrdselt Anija (23), Kose (22) ja Raasiku (26) valla vahel, vähemal hulgal paikneb neid ka Aegviidu vallas (8). 40% IHKK tegevuspiirkonna teenindussektori ettevõtetest asuvad Kose vallas, mõnevõrra vähem paikneb neid Anija ja Raasiku vallas.

Joonis 10. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted kohalike omavalitsuste ja majandussektorite lõikes

¹⁹ Joonisel on majandussektoriteks jagatud ettevõtete koguarvuks 416, kuna kahe ettevõtte tegevusala ja seega ka majandussektorit polnud võimalik tuvastada.

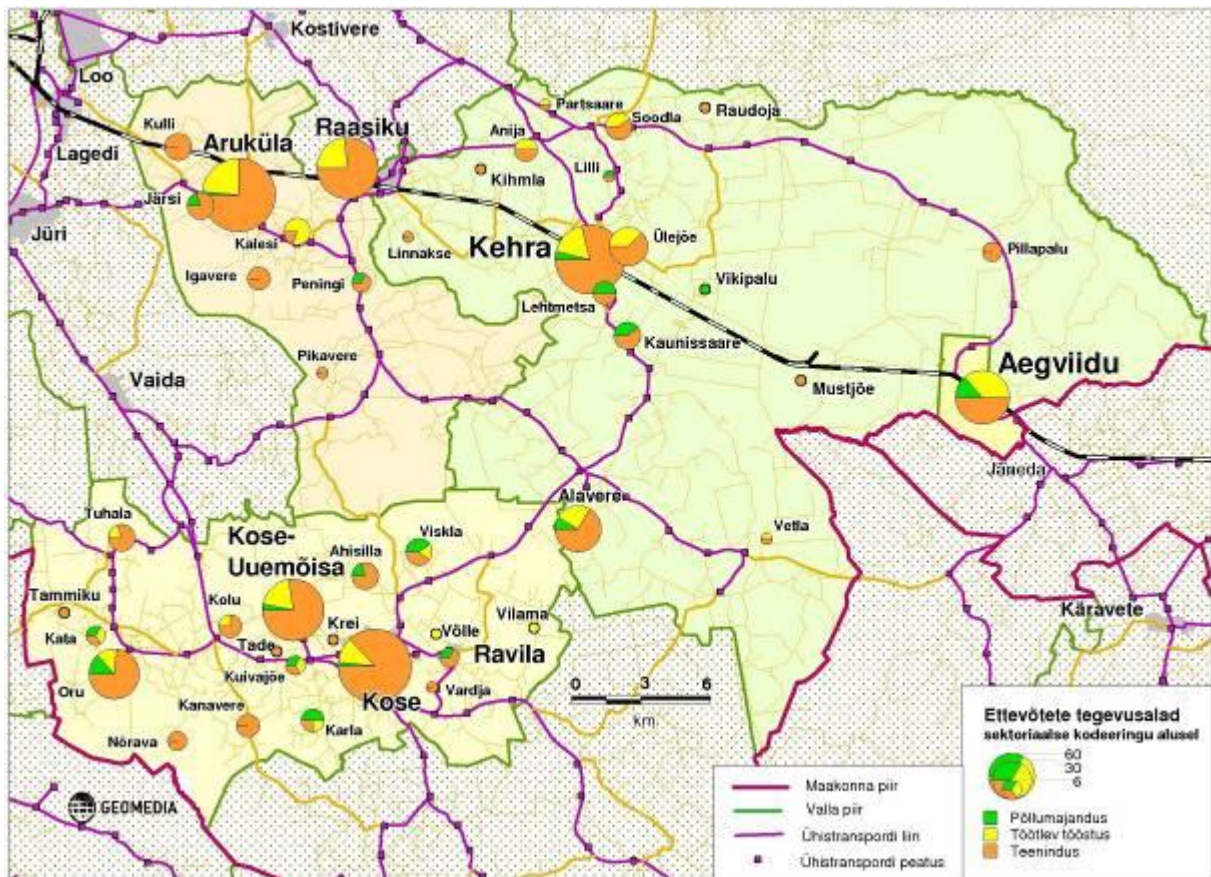
Tabel 22. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtted kohalike omavalitsuste ja majandussektorite lõikes

KOV	Põllu- majandus	% kogu- arvust	Töötlev tööstus	% kogu- arvust	Teenindus	% kogu- arvust
Aegviidu vald	3	9%	8	10%	9	3%
Anija vald	10	31%	23	29%	83	27%
Kose vald	14	44%	22	28%	121	40%
Raasiku vald	5	16%	26	33%	92	30%
Kokku	32	100%	79	100%	305	100%

IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete paiknemist ja jagunemist majandussektorite lõikes iseloomustab joonis 11.

Kuigi enamuse piirkonna ettevõtete tegevusala, nagu lähtub ka jooniselt 10, paikneb teenindussfääris, ei ole teenindus majandussektorina kohapeal registreeritud ettevõtete hulgas piirkonna olulisim tööandja. Majandussektorite lõikes töötab Äriregistri andmetel piirkonnas kõige vähem inimesi primaarsektoris, kokku 114 inimest. Kõige enam töötab tööstussektoris, kokku 1977 inimest. Teenindussektoris töötab tööstussektoriga võrreldes ligikaudu poole võrra vähem inimesi – 994.

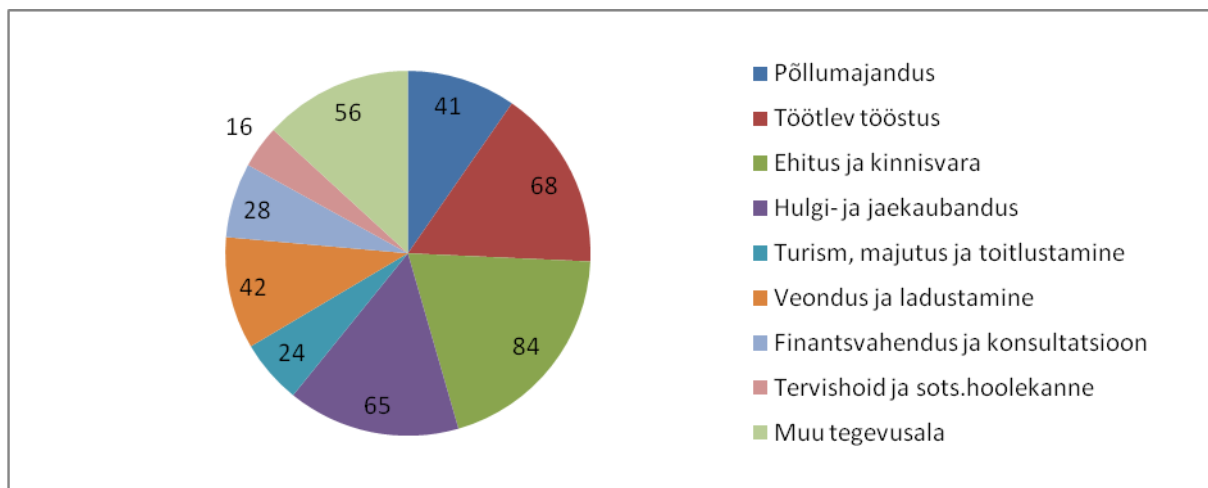
Antud arvudesse tasuks siiski suhtuda teatava reservatsiooniga, sest vaadeldava nelja kohaliku omavalitsuse peale kokku on piirkonnas töökohti väga tõenäoliselt rohkem kui 3085. See tuleneb sellest, et kindlasti töötavad piirkonnas elavad inimesed ka sellistes ettevõtetes, mis ei ole registreeritud Aegviidu, Anija, Kose ega Raasiku valda kuid tegutsevad sellegi poolest teatud määral nimetatud kohalike omavalitsuste territooriumidel. Lisaks töötab märkimisväärne hulk kohalikke elanikke väljaspool IHKK tegevuspiirkonda, eeskätt Tallinnas kuid ka mujalgi. Siiski võimaldab eelmainitud töökohtade arvu jagunemine majandussektorite lõikes järeldada, et arvuliselt enim pakuvad tööd töötleva tööstuse ettevõtted. Teenindussektori ettevõtted, kuigi piirkonnas arvuliselt kõige rohkemalt esindatud, pakuvad reaalselt tööd siiski poole väiksemale hulgale inimestele. Primaarsektori ettevõtteid on piirkonnas kõige vähem ning tööle rakendavate töötajate hulk on samuti teiste majandussektoritega võrreldes vähim.

Joonis 11. Ettevõtete sektoriaalne jagunemine töötajate koguarvu lõikes

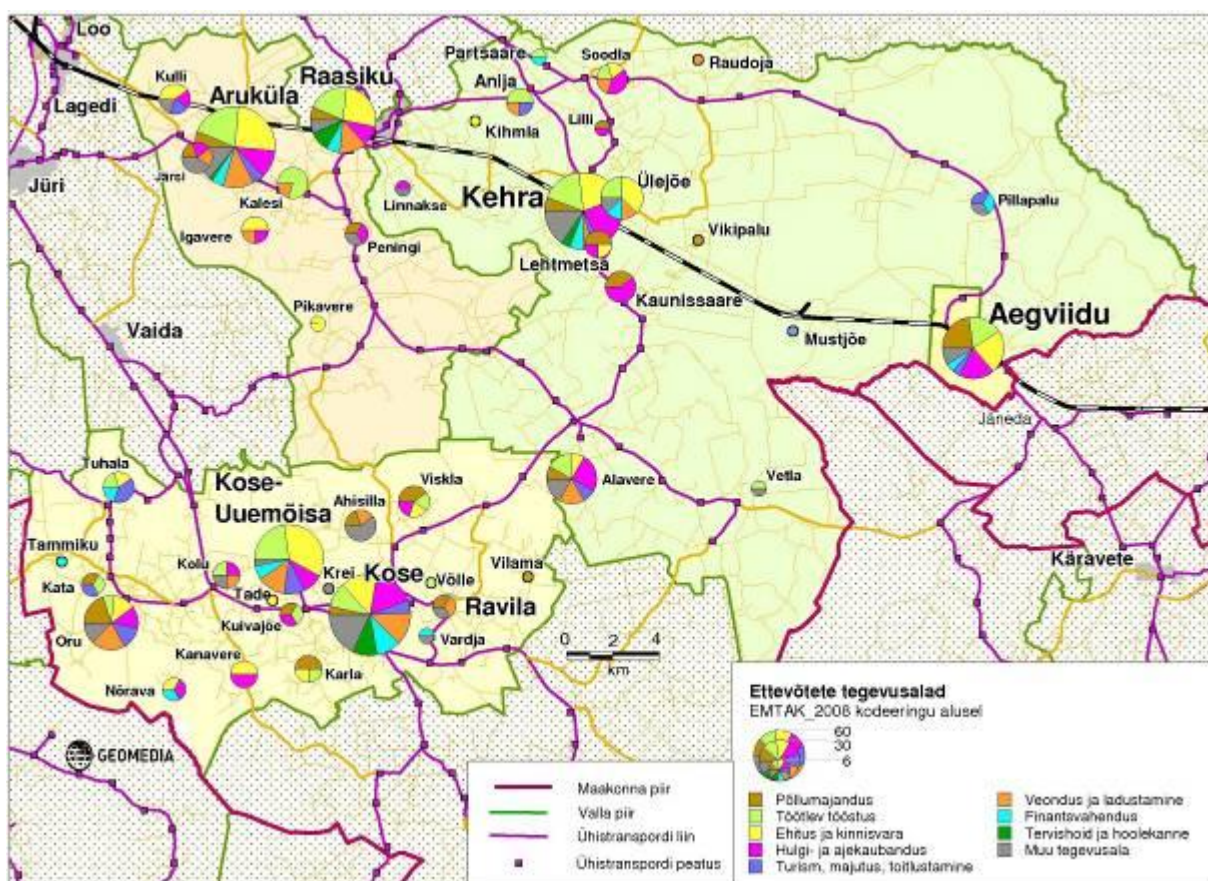
Vaadeldes IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete tegevusalasid EMTAK²⁰ jaotuse (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator) lõikes võib täheldada, et enam kui 50 ettevõttega ehk tooniandvad piirkonna tegevusalad on ehitus- ja kinnisvara, töötlev tööstus ning hulgi- ja jaekaubandus. Märkimisväärne osa ettevõtetest tegutseb veel ka veonduse ja ladustamise ja põllumajanduse tegevusaladel. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete jagunemist tegevusalade kaupa iseloomustab joonis 12.

²⁰ Antud uuringus on EMTAK jaotus võetud aluseks, kuid selle kodeeringut on mõnevõrra mugandatud. Tegevusalade erinevus EMTAK-kodeeringu ja joonis 12. vahel seisneb selles, et kokku on liidetud ehitus ja kinnisvara ning majutuse ja toitlustuse tegevusala juures on nimetatud ka turism. Liidetud on korreleeruvad ja lähedased valdkonnad, et muuta andmed ülevaatlikumaks, joonistel visuaalselt paremini haaratavaks ja hõlbustada analüüsi.

Joonis 12. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete jagunemine tegevusalati EMTAK

IHKK tegevuspiirkonna ettevõtete paiknemist ja tegevusalasid kirjeldab joonis 13.

Joonis 13. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtluse paiknemine

1.6 Töö- ning töajõuturu toetusvõimalused

Kohaliku piirkonna töö- ja töajõuturu arendamiseks on tegevusgrupil võimalik kaasata Euroopa Liidu poolt pakutavaid struktuurtoetusi.

Struktuuritoetus on eraldatud Eestile Euroopa Liidu poolt selleks, et toetada majanduse arengut ning vähendada seeläbi arenguerinevusi Euroopa regioonide vahel ning tõsta Euroopa Liidu kui terviku konkurentsivõimet maailmaturul. Struktuuritoetust antakse perioodil 2007-2013 kolmest fondist, mis on Euroopa Liidu peamised toetusallikad. Nendeks on:

- Euroopa Regionaalarengufond
- Euroopa Sotsiaalfond
- Ühtekuuluvusfond

Järgnevalt on lühidalt refereeritud eelnevalt nimetatud kolme fondi eesmärgid.

1.6.1 Euroopa Liidu Struktuurifondid

Euroopa Regionaalarengufond (ERF)

Euroopa Regionaalarengufondi üldeesmärk on toetada majandustegevuse- ja infrastruktuuride arendamist. Fondist toetatakse:

- **investeeringuid tootmisesse, suurendamaks või säilitamaks töökohtade arvu (investeeringud, subsiidiumid laenuintresside osaliseks katmiseks, laenud väikeettevõtetele);**
- **infrastruktuuri ehitamist või moderniseerimist (transport, telekommunikatsioon, energia);**
- **kohalikku initsiatiivi ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengut;**
- nõustamis-, turu-uuringute ja juhtimisteenuseid;
- innovatsiooni ja tehnoloogiasiiiret;
- kapitaliturgudele juurdepääsu parandamist (laenugarantiid, omakapitali tõstmine);
- kapitalitoetusi;
- **töajõuturu ja inimressursside arendamisega seotud teaduse ja tehnoloogia arendamist;**
- projektide ettevalmistamist, järelevalvet ja hindamist;
- sihtala 1 regioonides investeeringuid haridus- ja tervishoiusüsteemi;
- investeeringuid keskkonnakaitsesse (vee- ja jäätmemajandus).

Euroopa Sotsiaalfond (ESF)

Euroopa Sotsiaalfondi eesmärgiks on edendada tööhõivet, tõsta inimese kvalifikatsiooni ja konkurentsivõimet ning suurendada ühiskonna sotsiaalset sidusust.

ESF-i rakendamist perioodil 2007-2013 reguleerib Inimressursi arendamise rakenduskava. Rakenduskavas on määratletud toetatavad tegevusvaldkonnad ning toetuse eelarve. See sisaldab 5 toetatavat sisutegevuste valdkonda ehk prioriteetset suunda:

1. elukestev õpe;
2. teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine;
- 3. pikk ja kvaliteetne tööelu;**
- 4. teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks;**
5. suurem haldusvõimekus.

Ühtekuuluvusfond (ÜF)

Ühtekuuluvusfond on loodud selleks, et toetada majanduse arengut ning vähendada arenguerinevusi Euroopa regioonide vahel. Erinevalt teistest struktuurivahenditest, kus toetust jagatakse regiooniti, antakse Ühtekuuluvusfondist toetust liikmesriikidele. Selleks, et riik oleks abikõlblik nimetatud fondist toetust saama, peab aga riigi per capita sisemajanduse kogutoodang olema alla 90% Euroopa Liidu keskmisest. Valdkonnad, mida Ühtekuuluvusfond toetab on keskkond ja transport, eesmärgiga viia riigi keskkonnasektori seisukord vastavusse Euroopa Liidu nõuetega ning saavutada hea transpordiühendus Euroopa Liidu liikmesriikide vahel. Keskkonnasektoris on peamine osa Ühtekuuluvusfondi eelarvest suunatud veevarustuse, heitvee puhastamise ning jäätmekäitluse infrastruktuuri kaasajastamisele. Transpordiprojektide kaudu rahastatakse üleeuroopalise transpordivõrgustikku kuuluvate teede, sadamate, lennujaamade ning raudteede moderniseerimist; perioodil 2007–2013 ka keskkonnasäästlikke transpordilahendusi.

1.6.2 Struktuurivahendite kasutamise rakenduskavad²¹

Aastateks 2007-2013 valmistati ette riiklik struktuurvahendite kasutamise strateegia, mis on struktuuritoetuste rakendamise aluseks olev strateegiline raamdokument. Strateegia elluviimiseks koostati sotsiaalmajanduslike partnerite ning Euroopa Komisjoniga koostöös kolm rakenduskava:

- Inimressursi arendamise rakenduskava;
- Elukeskkonna arendamise rakenduskava;
- Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava.

²¹ Euroopa Liidu Struktuurifondid – Struktuurivahendid 2007-2013
(<http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=6301>)

Inimressursi arendamise rakenduskava²²

Inimressursi arendamise rakenduskavas on viis valdkondlikku prioriteetset suunda:

I Elukestev õpe – valdkondlikku suunda koordineerib Haridus- ja Teadusministeerium.

Toetatakse:

- kutsehariduse sisulist kaasajastamist ning kutsekvalifikatsioonisüsteemi arengut ja täiskasvanutele elukestva õpet;
- kooli poolelijätmise vähendamist, haridusele juurdepääsu suurendamist;
- noorsootöö kvaliteedi tõstmist ning teavitamis- ja nõustamissüsteemi loomist;
- eesti keele õpet;
- keskkonnaharidust.

II Teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse inimressursi arendamine – valdkondlikku suunda koordineerib Haridus- ja Teadusministeerium.

Toetatakse:

- kõrghariduse kvaliteeti ja doktoriõppe edendamist;
- kõrghariduse ja teaduse rahvusvahelistumist;
- kohandumist teadmiste põhise majandusega ning teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni strateegia võtmevaldkondi.

III Pikk ja kvaliteetne tööelu – valdkondlikku suunda koordineerib Sotsiaalministeerium.

Toetatakse:

- mittetöötavate inimeste täiend- ja ümberõpet, töövahendust, karjääriteenuseid, nõustamist;
- töölesaamist toetavaid teenuseid;
- tööinspektorite koolitusi.

IV Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks – valdkondlikku suunda koordineerib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Toetatakse:

- ettevõtete töötajate koolitusi;
- konsultatsiooniteenuseid ettevõtjatele ja arendusspetsialistide värbamist;
- alustavaid ettevõtteid;
- ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse tõstmist ning ettevõtlushariduse programmi haridustöötajatele.

V Suurem haldusvõimekus – valdkondlikku suunda koordineerib Riigikantselei.

Toetatakse:

²² Kultuuri kontaktpunkt - Inimressursi arendamise rakenduskava (<http://ccp.einst.ee/inimressurss>)

- avaliku sektori ja mittetulundussektori töötajate koolitusi;
- tööturu osapoolte koostööd;
- poliitikaanalüüse ja -uuringuid ning õigusaktide mõju analüüsi ja õiguslase suutlikkuse tõstmist.

Elukeskkonna arendamise rakenduskava

Elukeskkonna arendamise rakenduskavas on kaheksast prioriteetsest meetmest kokku kolm (vastavalt VI, V ja VI) sellist, mis toetavad teatud ulatuses ka piirkondlikku töö- ja tööjõuturu arendamiseks mõeldud tegevusi:

IV Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng – prioritseeritud suuna eesmärgiks on (1) parandada avalike teenuste kättesaadavust ja kasutusefektiivsust maakondades (2) muuta linnaruumi atraktiivsemaks ja paremat elukvaliteeti võimaldavaks (3) muuta piirkonnad atraktiivsemaks investoritele, kvalifitseeritud tööjõule ja külastajatele. Teiste toetuse võimalike saajate hulgas on märgitud ka kohaliku omavalitsuse üksused ning mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Avalike teenuste kättesaadavuse parandamise eesmärgil toetatakse:

- Investeeringuid üldhariduskoolidesse (sh spordirajatised ja õpilaskodud);
- Investeeringuid lastehoiuasutustesse;
- Investeeringuid vaba aja ja spordiobjektidesse (rahvamajad, huvikeskused, kogukonnakeskused, raamatukogud, võimlad, spordiväljakud, lähiliikumispaidad);
- Sotsiaalvaldkonna investeeringuid (rehabilitatsiooni- ja aktiveerimiskeskused, päevakeskused, hooldekodud, esmatasandi tervishoiuteenuste osutamiseks vajalik infrastruktuur, sotsiaalelamud, lastekodud jms);
- Investeeringuid ühistranspordi kättesaadavuse parandamiseks (reisijate teeninduskeskused, ühistranspordipeatused);
- Investeeringuid olemasoleva avaliku infrastruktuuri kasutuse mitmekesistamiseks ja ümberkohandamiseks avalike teenuste mitmekesistamise eesmärgil.

Linnaliste piirkondade arendamise eesmärgil toetatakse:

- Säästva linnatranspordi arendamist (sh kergliiklusteed, liikluskorraldus, ühistranspordikorraldus jms);
- Lastehoiu parandamisega seotud avaliku infrastruktuuri arendamist;
- Sotsiaalse turvalisusega parandamisega seotud avaliku infrastruktuuri arendamist (rehabilitatsiooni- ja aktiveerimiskeskused, turvakodud, päevakeskused, hooldekodud, sotsiaalelamud, lastekodud, spordirajatised jms);
- Avaliku linnaruumi ja rekreatsioonialade väljaarendamist ning haljastuse parandamist linnades ja linnalähedastel aladel (linnasüdamed, väljakud, pargid, ranna- ja kaldaalad, valgustus jms);
- Avalikuks kasutamiseks mõeldud alade planeeringute koostamist.

Piirkondade atraktiivsemaks muutmise eesmärgil toetatakse:

- Regionaalsete tööstusparkide ja logistikakeskuste väljaarendamist;
- Regionaalsete innovatsioonisüsteemide loomist ja tugevdamist ning regionaalsete ettevõtlusvõrgustike ja kompetentsikeskuste väljaarendamisele suunatud tegevusi (eelkõige maakonnakeskuste baasil);
- Ettevõtluse seisukohast olulise avaliku tehnilise infrastruktuuri arendamist;
- Endiste militaar-, tööstus- ja põllumajandusobjektide taaskasutusele võtmise ettevalmistamist, väheväärtuslike objektide lammutamist;
- Avalikust kasutamisest välja jäävate objektide kohandamist uutele funktsioonidele;
- Tingimuste loomist kohaliku tööhõive stimuleerimiseks (kohalike töötubade loomist, traditsioonilise oskusteabe kasutuselevõtu soodustamine jms);
- Investeeringud internetiühenduste kvaliteedi parandamiseks (andmesideühendused turutõrkepiirkondades, avalikud internetialad ja -punktid);
- Kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike objektide väljaarendamine külastusobjektideks (sh külastussadamad, muuseumid, teemapargid, külastuskeskused, matka- ja õpperajad, supelrannad jms);
- Olemasolevate külastusobjektide tugiinfrastruktuuri väljaarendamine (juurdepääsu- ja kergliiklusteed (tolmutõrje), parklad, sanitaar- ja jäätmehooldustingimused, viidad, puhkekohad, internetiühendused jms).

V Hariduse infrastruktuuri arendamine – eesmärk, mille tegevuste toetamisele kaasatakse ka kohaliku omavalitsusüksuste asutused, mittetulundusühingud ja sihtasutused, on järgmine: noorsootöö infrastruktuur toetab noorsootöö teenuste regionaalset kättesaadavust ja noorte kaasatust noorsootöö tegevustesse.

Toetatakse:

- Avatud noortekeskuste, noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste ja huvikoolide ruumide ja hoonete ja teenuste osutamiseks kasutatava ümbritseva keskkonna renoveerimist ja ehitamist;
- Infotehnoloogiliste infrastruktuuride väljaarendamist;
- Noorsootööd toetavate tehnilise ja materiaalse baasi kindlustamiseks vajalike kaasaegsete seadmete, inventari ja töövahendite hankimist.

VI Tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamine – eesmärk: lastele- ja psüühilise erivajadustega inimestele on tagatud paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused.

Toetatavate tegevuste kavandatud eesmärgiks on tagada lastele ja psüühilise erivajadustega inimestele paremad elamis-, õppimis- ja töövõimalused, aga samuti parandada nende juurdepääsu avalikele teenustele ning avardada osalemisvõimalusi ühiskonna- ja tööelus. Võimalike toetuse saajateks IHKK koostööga liikmete seas on ainult kohaliku omavalitsuse üksused.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava²³

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava koostamist ja elluviimist juhib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, rakendusasutusteks on veel Haridus- ja Teadusministeerium, Keskkonnaministeerium ning Rahandusministeerium. Rakenduskaval on viis prioriteetset suunda:

I Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime – Peamisteks eesmärkideks on parandada ettevõtete ligipääsu kapitalile, mis on vajalik tootlikkuse arengule suunatud investeeringute tegemiseks, ning aidata ettevõtteid rahvusvahelistele turgudele sisenemisel, näiteks eksporditurunduse toetuse abil.

Et arendada ettevõtete innovatsioonivõimekust, on eesmärgiks nende tehnoloogiline uuendamine, arendus-võimekuse ja tootlikkuse kasv, uuenduslike äriideede pidev lisandumine ning teadmiste ja tehnoloogia liikumine teadus- ja arendusasutustest majandusse. Näiteks ettevõtete tootearenduse toetamine, ettevõtete ja TA asutuste koostööprojektide toetamine, teadus- ja tehnoloogiaparkide ja inkubaatorite toetamine.

Lisaks on seatud sihiks toetada loomemajanduse arengut ja kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja pidev areng, ühe meetmena näiteks turismi turundustoetusega.

Loomemajandussektori teadvustamise ja arendamise eesmärgiks on stimuleerida loomeettevõtluse aktiivsust ning tõsta loome kaudu ümbritseva keskkonna kvaliteeti. Eeldused arenguks luuakse loomemajanduse alase teadlikkuse tõstmise kaudu nii ettevõtjate, avaliku sektori kui laiema avalikkuse seas. Kombineeritakse loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtjate toetamist ning loovust avava tegevus- ja elukeskkonna arendamist. Loomemajanduse arendamise toetamine on suunatud eelkõige loomemajanduse võrgustike, klasterite, keskkondade, infrastruktuuride, jms toetamisele.

II Teadus- ja arendustegevus – Eesmärgiks on keskenduda Eesti teadus- ja arendustegevuse perspektiivikamatele valdkondadele. Selleks tuleb kaasajastada teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuur ehk luua kaasaegsed ülikoolilinnakud, nn campused. Samuti arendada teaduse tippkeskusi ning tõsta Eesti teaduse ja arenduse alast võimekust ja rahvusvahelist konkurentsivõimet. Näiteks on plaanis teaduse tippkeskuste arendamine ja osalus vastavates Euroopa Liidu ja Läänemere regiooni teaduskoostöö programmides.

III Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud – Kõige olulisemad tegevused on trans-Euroopa transpordivõrgustikku kuuluvate maanteede edasine arendamine, eelkõige transpordisõlmede läbilaskevõime kasvu ja liiklusohutuse parandamine (sh kergliiklusteede rajamine) ning transpordikoridoride ühendamine omavahel, sadamate ja lennujaamadega. Tähtis suund on autotranspordiga konkureeriva, keskkonnasäästliku rööbas(elektri)transpordi arendamine. Hetkel on näiteks ettevalmistamisel Tallinna trammiliinivõrgu arendamise ning Elektriraudtee kontaktvõrgu uuendamise projektid. Jätkatakse ettevalmistusi rahvusvahelise, kiire ja keskkonnasõbraliku rongiühenduse rajamiseks Kesk-Euroopaga (Rail Baltica). Oluline on ka rahvusvahelise kauba- ja

²³ Kultuuri kontaktpunkt – Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
(<http://ccp.einst.ee/majanduskeskkond>)

reisijateveo toimimise tagamine, eelkõige piiripunktide ja -jaamade väljaarendamine nii maanteel kui ka raudteel. Samuti on tähtis raudtee ja sadamate arendamine nii, et nad suudaksid hakkama saada mitmekesisema kaubavooga. Lisaks veeteede valmisolek tagada aastaringne laevaliiklus ning arendada lähimerevedusid, nagu Motorways of the Baltic Sea ja Short Sea Shipping.

IV Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud – Siia alla käivad investeeringud regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri, mis aitavad oluliselt kaasa kohalikule arengule. Üheks näiteks on investeeringud reisijaid teenindava infrastruktuuri ja elukeskkonna parandamisse raudtee mõjupiirkonnas, samuti kohaliku lennuliikluse arendamine. Toetatakse ka regionaalsete sadamate rekonstrueerimist, et tagada saartega parem ühendus, ja veeteede hoolduslaevastiku peasadama renoveerimist.

V Infoühiskonna edendamine – Eesmärgiks on muuta avalik teenus kättesaadavamaks – suurendada e-teenuste osakaalu ja parandada nende kvaliteeti. Selleks toetatakse lahendusi, mis suurendavad inimestele (sh erivajadustega inimeste jaoks) kättesaadava digitaalse teabe hulka ning aitavad kaasa e-demokraatia ja kodanikuühiskonna põhimõtete elluviimisele. Korraldatakse arendusprojekte, mis on suunatud riigi ja kohalike omavalitsuste asutuste haldustoimingute muutmisele efektiivsemaks, lihtsamaks ja läbipaistvamaks.

Detailsemat ja ajakohast teavet 2007-2013 Euroopa Liidu Struktuurivahendite riiklike rakenduskavade elluviimise kohta on võimalik hankida rahandusministeeriumi koduleheküljelt: <http://www.fin.ee/?id=16226>

1.6.3 Rahastatavate projektide valiku korraldamine²⁴

Projektide valiku korraldamine toimub tegevuste raames erinevalt. Tegevuste elluviimisel kasutatakse eelkõige järgmiseid rakenduskeeme:

1. avatud taotlemine;
2. tegevuste elluviimine Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatavate riiklike infrastruktuuri- ja arendusprojektide (investeeringute kava) koosseisus;
3. tegevuste elluviimine programmide raames.

Toetuse andmise eesmärgid, valdkondlikud ja toetuse saajate iseärasused määravad projektide valiku korraldamise viisi. Avatud taotlemist planeeritakse korraldada eelkõige toetuste puhul, mis on suunatud laiale taotlejate ringile, näiteks ettevõtete, mittetulundusühingute, teadus- ja arendusasutuste ning kohalike omavalitsuste toetamisele. Toetust võivad taotleda kõik, kellele antud toetus on suunatud. Projektide täpsed valikukriteeriumid ja -korraldus kirjeldatakse rakendusasutuse poolt kinnitatavates meetme määrustes.

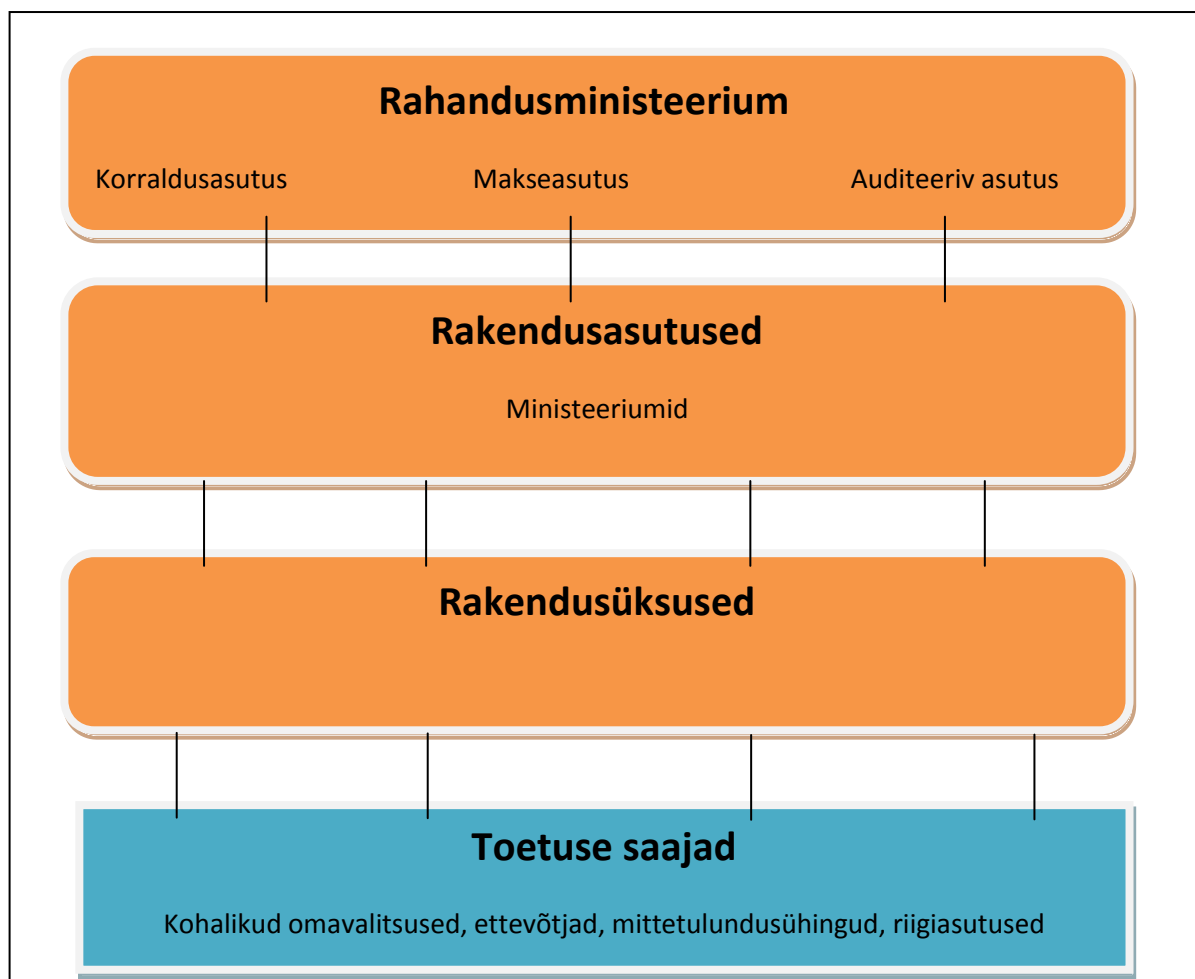
Rahastatavate projektide valikul lähtutakse lisaks spetsiifilistele valikukriteeriumidele alltoodud üldistest põhimõtetest:

²⁴ Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava

- projekt peab olema kooskõlas Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga 2007-2013 ning vastama selle prioriteetse suuna ja tegevuste eesmärkidele, millest abi taotletakse;
- projekt peab olema sisult ja ajastuselt asjakohane – tuginema asjassepuutuvatele uuringutele, arengukavadele ja põhjendatud vajadustele;
- projekt peab olema majanduslikult ja/või sotsiaalselt mõjus;
- projekt peab olema jätkusuutlik ning looma pikaajalise lisandväärtuse;
- toetus peab olema projekti teostamiseks vajalik;
- taotleja peab olema võimeline projekti ellu viima.

Täpsed projektivaliku kriteeriumid, mille alusel projektitaotlusi hinnatakse, määratletakse meetme tingimustes. Meetme tingimustega kinnitatavad kriteeriumid võivad täpsustada või täiendada projektivaliku üldisi põhimõtteid ning seirekomisjoni poolt kinnitatud prioriteetse suuna üldiseid kriteeriume, et võimaldada nende rakendamist erinevate meetmete puhul. Sellele lisaks võivad rakenduskasutused defineerida valdkonna või meetmepõhiseid kriteeriume, et tagada meetme eesmärkide saavutamine.

Rakenduskavade rakendussüsteemi indikatiivne ülesehitus on järgmine²⁵:

²⁵ Elukeskkonna arendamise rakenduskava

1.6.4 Euroopa Liidu Struktuurifondide rakendusasutused ja -üksused

Eestis haldavad oma volituste piires Euroopa Liidu struktuurifondide toetusi valdkonniti järgmised rakendusasutused²⁶:

Rakendusasutus	Kodulehekülg
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava juhtministeerium)	www.mkm.ee
Haridus- ja Teadusministeerium (Inimressursi arendamise rakenduskava juhtministeerium)	www.hm.ee
Keskkonnaministeerium (Elukeskkonna arendamise rakenduskava juhtministeerium)	www.envir.ee
Sotsiaalministeerium	www.sm.ee
Siseministeerium	www.siseministeerium.ee
Riigikantselei	www.riigikantselei.ee

Eestis haldavad oma volituste piires Euroopa Liidu struktuurifondide toetusi valdkonniti järgmised rakendusüksused²⁷:

Rakendusüksus	Kodulehekülg
Riigikantselei	www.riigikantselei.ee
Ettevõtluse Arendamise SA (EAS)	www.eas.ee
SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	www.kik.ee
Elukestva Õppe Arendamise SA INNOVE	www.innove.ee
Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (RIA)	www.ria.ee
KredEx	www.kredex.ee
SA Archimedes	www.archimedes.ee
Tehnilise Järeelvalve Amet	www.tja.ee
Veeteede amet	www.vta.ee
Maanteeamet	www.mnt.ee
Tallinna Lennujaam	www.tallinn-airport.ee
Tööturuamet	www.tta.ee

²⁶ <http://www.struktuurifondid.ee/?id=11362>

²⁷ <http://www.struktuurifondid.ee/?id=11364>

2. moodul – tööandjate vajadused ja kohaliku tööjõuturu kitsaskohad

Tööandjate vajaduste kaardistamiseks viidi IHKK piirkonnas läbi ettevõtete küsitlus. Küsitluse aluseks võeti Eesti Registrite ja Infosüsteemide Keskusest saadud andmeid ettevõtete töötajate arvu ja aastase käibe kohta. Kuna 2008.a. vastavad andmed ei olnud uuringu läbiviimise ajal veel kättesaadavad, kasutati nende asemel 2007.a. Äriregistri andmeid.

Äriregistri andmetel on piirkonda kokku registreeritud 719²⁸ ettevõtet, st. nii tegutsevaid kui passiivseid. Et küsitlustulemused oleksid representatiivsed, oli tarvilik küsitleda vähemalt 5% kõikidest ettevõtetest ehk siis vähemalt 36 ettevõtet. Andmete esinduslikkuse kindlustamiseks küsitleti kokku 40 ettevõtet. Küsitletavate ettevõtete valim moodustati ettevõttes töötavate inimeste koguarvu pingerea abil, st. küsitleti IHKK piirkonna kõige suuremaid tööandjaid. Et ettevõtete küsitlemine oleks representatiivne kõikide omavalitsuste suhtes, jagati küsitluste koguarv (40) omavalitsuste vahel vastavalt kohaliku omavalitsuste elanikkonna suurustele.

Elanikeregistri kohaselt elab IHKK piirkonnas 2009.a. 1.jaanuari seisuga kokku 17549 inimest. Neist Aegviidu vallas 888, Anija vallas 6188, Kose vallas 5789 ja Raasiku vallas 4684. Jagades küsitluste koguarvu (40) piirkonna elanikkonnaga (17549), saadi keskmine elanike arv ühe küsitletava ettevõtte kohta (439). Selle tulemusena arvutati vajalikud küsitluste arvud kohalike omavalitsuste lõikes:

Aegviidu vald $888 / 439 \cong 2$ ettevõtet

Anija vald $6188 / 439 \cong 14$ ettevõtet

Kose vald $5789 / 439 \cong 13$ ettevõtet

Raasiku vald $4684 / 439 \cong 11$ ettevõtet

Küsitlus viidi läbi telefoniintervjuuna. Küsitluse peamised huvifookused olid järgmised:

- Kas ettevõttel on lähima paari aasta jooksul vajadus võtta tööle uusi töötajaid, seda nii ettevõtte arendamiseks ja laiendamiseks kui ka olemasoleva tööjõu väljavahetamiseks?
- Kui ettevõttel on tekkinud vajadus uute töötajate järele, siis kui palju ning millise erialaga inimesi vajatakse?
- Milliseid probleeme on ettevõtted seni kohanud probleeme tööjõu hankimisel?
- Kas ettevõtte on nõus õpetama välja uusi töötajaid oma ettevõttes? Kui jah, siis millistele erialadele on nad valmis väljaõpet korraldama? Milliseid vahendeid on ettevõtetel kasutada väljaõppe läbiviimiseks?

²⁸ Telefoniküsitluse läbiviimisel lähtuti piirkonna ettevõtete koguarvust, mille hulgas on olulisel määral ka sellised ettevõtteid, mis realselt ei tegutses (nn. riulifirmad või marginaalse käibega ettevõtted). Ettevõtete koguarv põhineb Äriregistri andmetel.

- Millised ootused on ettevõtjatel kohalikele omavalitsustele seoses esilekerkinud tööjõu probleemide lahendamisega?
- Piirkonna ühistranspordiliinidest – kas praegune ühistranspordi korraldus vastab ettevõtete vajadustele? Kui ei vasta, siis mida oleks vaja muuta?

2.1 Ettevõtete vajadused uute töötajate järele

Praegune majanduslikult ettevaatav olukord on kindlasti mõjutanud ka ettevõtjate tulevaste perioodide tööjõuvajaduste hinnanguid. Üldistades jagunesid küsitletud ettevõtjad kahte gruppi. Suurem osa (ca. 60%) hindas oma tuleviku lisatööjõuvajadust tagasihoidlikuks, pigem kas vähenevaks või samaks jäävaks, kindlasti mitte suurenevaks. Majandusliku olukorra tõttu katsutakse pigem vältida koondamisi ning ajada läbi praegu olemasoleva tööjõuga. Tööjõuvajaduste paremaks hindamiseks oodatakse eelkõige muutuseid sihtturgudel – kui olukord võimaldaks tootmismahтусid suurendada, siis võiks kaaluda ka enama tööjõu palkamist. 40% ettevõtetest hindas aga oma lähituleviku tööjõuvajadusi positiivselt, st. on tõenäoline, et kui mitte sellel siis tuleval aastal tekib tootmise laiendamiseks vajadus palgata juurde uusi inimesi (*„kindlasti, kui masu saab läbi, et taastada endine tootlikkus“*). Samuti tasuks osade ettevõtjate arvamisel kaaluda reservtööjõu palkamist praegu, kuna asendustöötajaid on senini ikka vaja läinud isegi praeguste tootmismahтude juures. Uute töötajate vajaduse hinnanguline koguarv jääb sellegipoolest tagasihoidlikuks. Reeglina hinnatakse vajaduseks 1-2 lisatöötajat ettevõtte kohta, sest tootmismahтude ulatuslikku laienemist pole antud hetkel ikkagi ette näha.

Praeguse tööpuuduse kõrval annab endast tunda ka kvalifitseeritud tööjõupuudus. Oskustöötajate vajadus kehtib nii asendustöötajate leidmisel kui ka uute töötajate kaasamisel. Ettevõtjate väitel leiduks kvalifitseeritud oskustöötajale tööd, kui vaid vastavate oskustega töötaja ise leitaks. Kaks peamist erialavaldkonda mida küsitletud ettevõtjad enim vajavad on kategooriatega autojuhid ning puidutööstuse kvalifitseeritud töötajad (tislerid, puusepad, mööblivalmistajad), samas vajati teatul määral ka lihttöölisi. Konkreetsete tööoskuste kõrval peetakse vahest olulisemakski heade eelduste olemasolu. Piisaks kui potentsiaalsel töötajal oleks elementaarne tehniline haridus ning motivatsioon teha tööd (*„töötahe on oluline, eriala ei ole peamine“*). Kui töötajaid juurde otsitakse, siis eeldavad ettevõtjat teatud tasemel kohapealset väljaõpet, kasvõi siseoludega harjumiseks, niikuinii.

2.2 Probleemid tööjõu hankimisel

Ettevõtjate hinnangul on tööjõu hankimine antud hetkel mõnevõrra paranenud. Seoses töötuse kasvuga on tekkinud veidi suurem tööjõu pakkumine, lisaks on olemasolev töötajaskond mõnevõrra rohkem motiveeritud. Siiski on peamised tööjõu hankimisega seotud probleemid jäänud laias laastus samaks. Peamiseks probleemiks on senini see, et maapiirkonnas, kuigi Tallinna-lähedases, ei ole

võtta piisaval kogusel kvalifitseeritud tööjõudu. Uute kvalifitseerimata inimeste töölevõtmisel tuleb tööandjatel alati arvestada võimalusega, et teatud määral väljaõpetatud töötajad ei pea siiski koormusele ja rutiinile vastu. Inimesi on raske motiveerida tulema tööle ning potentsiaalse tööjõuna saab arvestada reeglina ainult kohalike elanikke, kelle hulgas pole aga küllaldaselt oskustööjõudu.

Suhteliselt väheliikuval tööjõuturul on ka eelnevatel majandusperioodidel olnud probleeme töödistsipliiniga. Inimesi on raske tööle motiveerida, kuna inimeste enda töötahe pole tihti kõrge ning nad lihtsalt ei viitsi tööd teha. Ettevõtjate hinnangul mängib alkoholiprobleem kindlasti oma osa konkreetsete töötajate töödistsipliini lagundamisel. Madal töödistsipliin kaotab tööandja usalduse vastava töötaja suhtes üsnagi kiiresti. Kui töötaja ongi ainult võimeline töötama esimese palgapäevani, siis pole pikaajalisem töösuhe temaga lihtsalt võimalik (*„Töösse suhtumisega on olnud probleeme /.../ Joodikuid on palju. Kui inimene ikka midagi ei tee, siis anname kinga“*).

Varasemaga võrreldes on paranenud potentsiaalsete töötajate palgasoovid. Kiire majanduskasvu tingimustes küsiti palgaks ebareaalselt kõrgeid summasid. Antud hetkeks on selles suhtes toimunud oma korrektuur ning palgasoovid normaliseerunud.

Kvalifikatsiooniga probleemivabad (nii alkohol kui muud sõltuvusained) töötajad on olnud ajast-aega hinnatud ning nende sobivust IHKK piirkonnas töötavates ettevõtetes ei nähta. Motiveeritud oskustööliste leiduks kindlasti tööd ka antud majandustingimustes.

2.3 Ettevõtete valmidus õpetada välja uusi töötajaid

Piirkonna ettevõtted on huvitatud heast oskustööjõust. Praktiliselt kõik küsitletud ettevõtjad on valmis panustama teatud määral uute töötajate väljaõpetamisel. Oluline on siinjuures teatava kutselise baasi olemasolu ning seda minimaalselt põhiharidusele toetudes. Ettevõtjate hinnangul oleks tõenäoliselt parim lahendus mõne tehnilise kutsehariduse omandanud motiveeritud noor (*„kõige paremad töötajad on just kutsekooli lõpetanud ning tööjuures väljaõpetatud töötajad“*). Lisaks eeldatakse, seda muidugi vastavalt konkreetsele töökohale, autojuhilubade olemasolu, ilma milleta pole väljaõppe andmine siiski võimalik. Ettevõtted ei ole enamasti huvitatud panustama autojuhioskuste omandamisse (küll aga oskuste parandamisse töö käigus), kuna tegemist üsna investeeringumahuka tegevusega. Kui siiski osutub vajalikuks töötaja saatmine investeeringumahukamasse täiendõppesse, nagu näiteks veoauto juhilubade omandamiseks, siis kasutatakse selleks lepingulist kokkulepet kus töötaja võtab endale kohustuse töötada kokkulepitud aja tööandja juures.

Sageli põhjustab töö spetsiifika kohapealse väljaõpetamise vajaduse vaatamata omandatud kutseharidusele, sest koolidest saadav haridus on paratamatult üldisem kui konkreetsetel vajalikel töövõtetel. Samuti on ettevõtjad tähtsustanud õppimist töö käigus – motiveeritud töötaja puhul algselt nõrgem vilumus töölepingu jätkamisel probleemiks.

Küsitluses osalenud ettevõtted olid valmis õpetama enda ettevõttes välja järgmiseid oskustöölisi:

- Autoremondilukksepad;
- ehitajad;
- katlakäitlejad;
- keevitajad, elektrikud;
- kinnisvarahaldurid;
- klaasikarastajad;
- klaasilihvijad;
- laohoidjad;
- loomakasvatuse töötajad;
- masinatejuhid;
- metallitöötajad, plastikutöötajad;
- müüjad ja klienditeenindajad;
- paberimasina operaatorid;
- pagarid, kondiitrid;
- pumbaspetsialistid;
- puusepad;
- saeoperaatorid;
- tehnikahooldajad;
- tislerid;
- tõstukijuhid;
- vee- ja kanalisatsioonitrasside paigaldajad;
- viimistlejad.

Valmidus pakkuda töötajatele ettevõttevälist, st. ettevõtja poolt tasutud, koolitust oli hinnanguliselt igal viiendal küsitatud ettevõttel. Peamisteks koolitusvahenditeks on siiski ettevõtte enda sees kasutada olevad võimalused ja tööpraktika, enamasti ka kvalifitseeritud töötaja kaasabil.

2.4 Ootused seoses kohalike omavalitsustega

Kohalikke omavalitsusi ja ettevõtjate koostööd puutuvad teemad leidsid ettevõtjate seas tihti kahtlevaid või suisa negatiivseid vastuseid. Valdav osa ettevõtjatest ei osanud nimetada ühtegi ühisosaga valdkonda, kus erasektor ning kohalikud omavalitsused võiksid mingilgi määral koostööd teha. Kohalikke omavalitsusi nähti ettevõtlusvõõrana ning ettevõtjate probleemistikust kaugelolevatena. Tihti on ka kaheldud selles, kas kohalikud omavalitsused ongi üldse võimelised midagi kohaliku ettevõtluse edendamiseks ära tegema. Küsitatud ettevõtetel on olnud kogemusi, kus kohalik omavalitus avaldas initsiatiivi kohalike töötute töölerakendamiseks, kuid vastavast üritusest realselt töötute vähese huvi tõttu asja siiski ei saanud.

Kokku on ettevõtjate väljapakutud ootused kohalike omavalitsuste suhtes võimalik jagada nelja fookusesse:

Töötute andmebaasi haldamine: kohalikud omavalitsused võiksid kaardistaja ja omada täpset infot töötute kohta kohaliku elanikkonna seas. Sellise töödeldud

info perioodiline jagamine kõikide kohalike ettevõtjatega võiks parandada piirkondlikku tööhõivet.

Koolitusrahade pakkumine kohalikele tööandjatele: ettevõtte hea käekäik sõltub eelkõige heast ning väljaõpetatud personalist. Kohalikud omavalitsused võiksid toetada või jagada tööandjate personali koolituse kulusid.

Kohalike ettevõtluse parem kaardistamine: kohalikud omavalitsused peaksid kohaliku piirkonna ettevõtlust paremini kaardistama. Praegusel hetkel puudub kohalikel omavalitsustel selge ülevaade sellest, millised ettevõtted täpselt nende territooriumidel tegutsevad ning kui palju inimesi, nii kohalikke kui ka mujalt tööl käivaid, need töös hoiavad.

Töötubade korraldamine: kohalikud omavalitsused peaksid korraldama ettevõtetele ühiseid töötubasid, et tutvustada kohalike noortele tootmist ning suunata neid vajalikule väljaõppele.

2.5 Ühistranspordi korralduse vastavus ettevõtetele

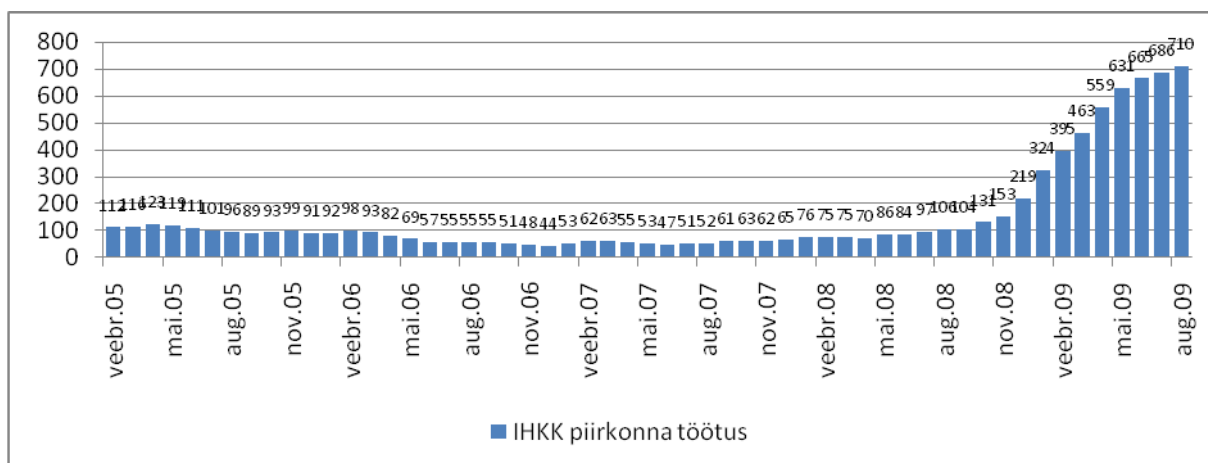
Kohalike ettevõtjatega ühistransporditeemaatikat käsitledes ilmnes, et suurem osa IHKK tegevuspiirkonnas töötavast elanikkonnast kasutab tööle ja töölt sõitmiseks oma isiklikku autot. Selletõttu on ettevõtjatel sageli raske ühistranspordisüsteemi kommenteerida, sest see ei olnud nende jaoks aktuaalne teema (*„ei ole probleeme, sest kõik käivad autodega kuid muidu bussiliinide korraldus kehva, graafik hõre“*). Teatav vahe ilmnes arvamustes selles lõikes, kui ettevõtte asus kas kohalikus keskasulas või perifeerias. Mõnes IHKK tegevuspiirkonna keskuses asuvate ettevõtete jaoks polnud ühistransport probleemiks, kuna bussi- ja rongiliiklus (va. Kose vald) oli sobiv. Pealegi paiknesid selliste ettevõtete töötajate elukohad suhteliselt lähedalt, mille tõttu polnud tööl käimiseks enamasti ka sõiduautot vaja, ühistranspordist rääkimata. Sellistel puhkudel võis inimene tööl käia ka jalgsi, vaid kaugemalt elavad töötajad kasutasid tööle liikumiseks sõiduautot.

Keskustest kaugemates piirkondades asuvate ettevõtete jaoks polnud ühistranspordisüsteem reeglina kasutatav. Peamiseks põhjuseks oli bussiaegade ebasobiv, bussiga pole võimalik õigeks ajaks tööle jõuda või ei käi need üldse töötajatele sobivatel marsruutidel. Busside pika sõidumarsruudi tõttu jõuab buss vajalikesse kohtadesse ebasobivatel aegadel (*„Harjuma Liinide kellaajad ei klapi, linnast tuleb buss hommikul liiga hilja; pragu käivad kõik oma autodega“*). Sellistel juhtudel on töötajate transport lahendatud kas isikliku transpordiga või ettevõtte oma bussiga (*„ettevõttel on oma buss, sest KOV buss ei lähe piisavalt vara hommikul ja õhtul hiljem“*). Ühistranspordi kohandamist vastavaks ettevõtete vajadustele oli ettevõtjatel raske kommenteerida. Perifeersetes tingimustes ei ole regulaarselt ühistransporti vajavate inimeste arv eriti suur piirdudes vaid ettevõtte või paari vajadustega. Selle tõttu ei pidanud ettevõtjad ühistranspordi käivitamist tõenäoliseks (*„asume ääremaal. Bussi ei saa siia nii väheste inimeste jaoks nõuda“*).

3. moodul – tööealise elanikkonna elukutselised vajadused ning kohaliku tööturu kitsaskohad

3.1 Töötü elanikkond

IHKK piirkonna töötute koguarvu muutumist möödunud lähiaastatel iseloomustab allolev joonis 14. Normaaloludes, st. enne kiiret majanduskasvu ning tööturu ülekuumenemist, on piirkonna töötus püsinud enamasti 100 registreeritud töötü piires, muutudes kuude lõikes reeglina mitte enam kui paarikümne töötü võrra suurenedes või vähenedes. Intensiivse majanduskasvu perioodil, alates 2006.a. kevadest kuni 2008.a. sügiseni, langes piirkonna töötute koguarv ligikaudu poole võrra ehk viiekümnele inimesele. Majanduskasvu pidurdumisel ning globaalse finantskriisi tingimustes muutus ka piirkonna töötute arv, sarnaselt kogu vabariigis toimuvaga, hüppeliselt kasvades 2009.a. augustiks normaalsest ligikaudu seitsmekordseks.

Joonis 14. IHKK piirkonna töötus kuude lõikes

Hinnanguline registreerimata töötuse tase on antud hetkeks langenud miinimumi, kuna töötus registreerimisest tulenevad hüved on viimasel ajal motiveerinud valdavalt enamust töövõimelist elanikkonda seda ka tegema. IHKK piirkonna kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajate hinnangul võib piirkonnas kokku olla veel mitteregistreeritud töötuid umbes 50 inimese ringis. Seega võib piirkonna töötute koguarv, nii registreeritud kui registreerimata, piirkonnas 2009.a. augusti seisuga olla ligi 760 inimest.

Töötute hulgas on mehi rohkem kui naisi ning seda kõikides vanusegruppides (vt. tabel 23). Kõige märgatavam vahe on nooremas tööeas olevate meeste ja naiste vahel, kus töötuid mehi on kaks korda enam kui naisi. Meeste suurem töötute osakaal on tingitud sellest, et tööjõu vajadus on vähenenud ennekõike nõ. meestekesksemate erialadel nagu tootmine ja ehitus (vt. tabel 24). Reeglina naistekesksemad erialad, nagu klienditeenindus, sotsiaalhoolekanne ning lastega tegelemine, kannatavad töötuse all märkimisväärselt vähem ning vastavate erialade esindajad moodustavad töötute koguarvust vaid paar protsenti.

Tabel 23. Registreeritud töötud soo ja vanusegruppide lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)

	Mehed			Naised		
KOV	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+
Aegviidu vald	1	15	4	1	7	2
Anija vald	30	116	15	15	108	17
Kose vald	28	66	17	11	63	11
Raasiku vald	14	63	16	9	62	17
Vanusegrupid kokku	73	260	52	36	240	47
Sugu kokku	385			323		

Majanduslangusest tingitud ehitustegevuse järsk pidurdumine terves riigis on jätnud oma jälje ka üldisesse tööhõivesse (vt. tabel 24). Sellest tulenevalt on Harju maakonnas tervikuna töötuks jäänute hulgas kõige enam neid kelle viimaseks töökohaks oli ehitamine. Samuti on langeva ekspordi tingimustes vähenenud vajadus nii tööstustöölise kui ka lihttöölise järele, mille tulemusena on ligikaudu iga viienda Harju maakonna töötut eelnev töökoht kas metallitööstuse ja masinaehituse oskustöoline või lihttöoline.

Tabel 24. 2009.a. augustiks arvel olnud töötute ametialane jaotus Harjumaal (allikas: Töötukassa)

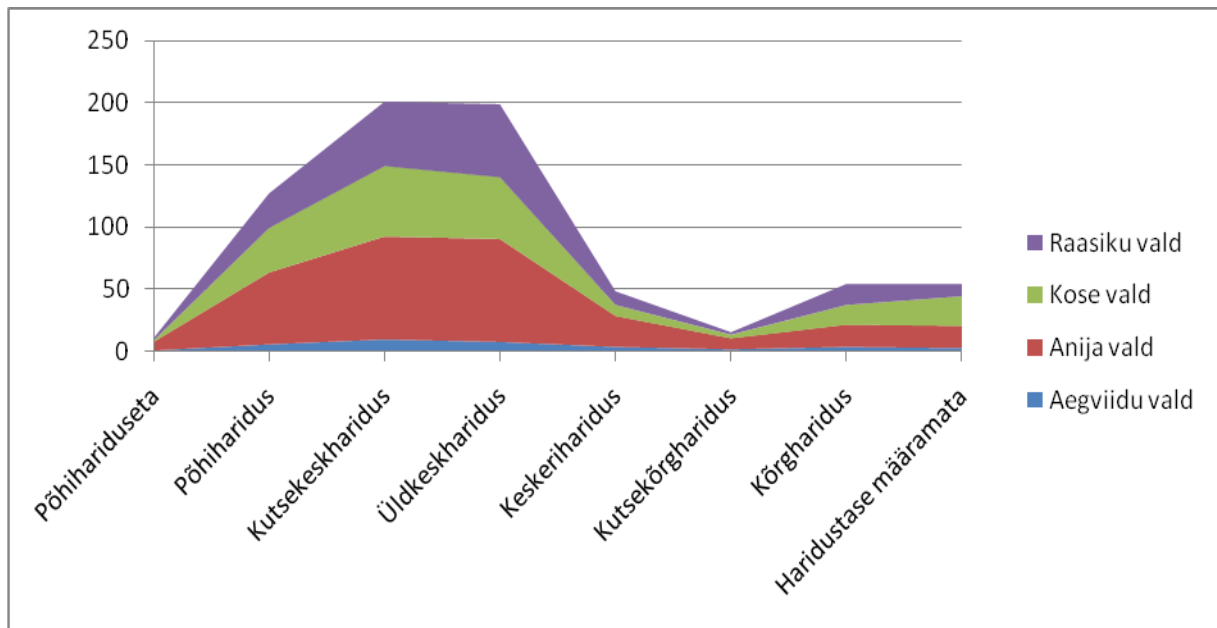
Ametirühm, kus viimati töötati	Eesti kokku	Harjumaal registreeritud töötud	Osakaal Harjumaal registreeritud töötutest
Kõrgemad ametnikud	106	64	0,3%
Juhid, põhitegevuse juhid	4 128	2 076	11,0%
Väike-ettevõtte juhid	250	83	0,4%
Insenerid jm füüsika, keemia, inseneriteaduste tippspetsialistid	1 079	572	3,0%
Arstid, bioloogid jms tippspetsialistid	73	20	0,1%
Õppejõud, õpetajad, kasvatajad	659	229	1,2%
Muud tippspetsialistid	1 257	675	3,6%
Füüsika, keemia, matemaatika ja inseneriteaduse spetsialistid, tehnikud	928	402	2,1%
Loodusteaduse ja tervishoiu spetsialistid	204	71	0,4%
Muud keskastme spetsialistid	2 594	1 283	6,8%
Kontoritöötajad	2 105	1 009	5,3%
Klienditeenindajad (tellerid, laekurid, teabeametnikud jms)	491	199	1,1%
Isikuteenindajad (turvatöötajad, kokad, kelnerid, juuksurid jms)	3 279	1 491	7,9%
Müüjad	4 597	1 640	8,7%
Põllunduse ja kalanduse oskustöölised	544	52	0,3%

Ehitustöölised	7 986	2 446	12,9%
Metallitööstuse ja masinaehituse oskustöölised	5 016	1 685	8,9%
Muud oskustöölised	3 554	803	4,2%
Seadmeoperaatorid	1 099	349	1,8%
Masinaoperaatorid ja koostajad	2 756	1 010	5,3%
Sõidukijuhid	3 088	1 056	5,6%
Lihttöölised	5 197	1 688	8,9%
Kokku 2009.a. augustis määratletud ametiga töötuid	50 990	18 903	100,0%
Kokku töötuid arvel 2009.a. augustis	78 552	31 559	

Haridustasemete lõikes on töötute seas enim neid inimesi, kelle haridustase põhineb keskharidusel – omandatud on kas üld- või kutsekeskharidus (vt. tabel 25 ja joonis 15). Märkimisväärne arv praegustest töötutest on ka ainult põhiharidusega. Seevastu on kõrgharidusega töötute, eeskätt just kutsekõrgharidusega, arv teiste haridustasemetega võrreldes oluliselt väiksem moodustades IHKK tegevuspiirkonna töötute koguarvust vähem kui viiendiku.

Tabel 25. Registreeritud töötud haridustaseme lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)

KOV	Aegviidu	Anija	Kose	Raasiku	Kokku
Põhihariduseta	0	7	1	2	10
Põhiharidus	5	58	36	28	127
Kutsekeskharidus	9	83	57	52	201
Üldkeskharidus	7	83	50	59	199
Keskeriharidus	3	25	9	11	48
Kutsekõrgharidus	1	9	3	2	15
Kõrgharidus	3	18	16	17	54
Haridustase määramata	2	18	24	10	54

Joonis 15. IHKK tegevuspiirkonna töötud haridustaseme lõikes

Registreeritud töötutest moodustavad erinevatesse riskirühmadesse kuuluvad inimesed veidi vähem kui kolmandiku. Riskirühmade seas on kõige suurema osakaaluga pikaajalised töötud (vt. tabel 26). Pikaajaliste töötute suure osakaalu on osaliselt põhjustanud praegune üldine majanduslik olukord, samas on oluline roll ka pikaajalise töötü riskikäitavas elustiilis. Piirkonna kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajate hinnangul põhjustab pikaajalist töötust majanduse kehvade olukorra kõrval olulisel määral ka alkoholism, mille tõttu ei ole paljudel riskirühma kuuluvatel inimestel võimalik leida ning hoida püsivat töökohta. Potentsiaalsetel tööandjatel pole võimalik alkoholiprobleemidega inimest tööle rakendada, sest pole kindel kas antud inimene on võimeline tööharjumuslikult ja stabiilselt tööl käima või mitte.

Teise olulise suurema sotsiaalse riskirühma moodustavad nõukogude perioodil Eestisse sissesõitnud immigrandid, kes pole erinevatel põhjustel ja vaatamata siinviibinud aastakümnetele suutnud või tahtnud eesti keelt selgeks õppida. Antud probleem ilmneb eelkõige vanema tööealise põlvkonna hulgas. Eesti keele oskus on eduka ühiskonda lõimumise eeltingimuseks, mis annab võimaluse osaleda täisväärtuslikult ühiskondlikus elus. Kui eelnevatel aegadel pole riigikeele oskamatus raskendanud nende tööle rakendamist, siis praeguseks on tööandjad hakanud selgelt eelistama eesti keelt vähemalt rahuldaval tasemel oskavaid töötajaid. Samuti on eesti keelt mitteoskavate inimeste töötamise tõenäosus avalikus sektoris juhtival või tippspetsialisti ametikohal oluliselt väiksem võrreldes eestlastega või eesti keelt oskavate inimestega.

Tabel 26. Registreeritud töötud riskirühmade lõikes 2009.a. augusti lõpu seisuga (Allikas: Töötukassa)²⁹

KOV	Aegviidu	Anija	Kose	Raasiku	Kokku
Pikaajaline töötu (enam kui 12 kuud töötä)	6	65	35	22	128
Töotsinguid piirab eesti keele oskus	1	38	16	13	68
Puudega töötu	0	4	5	4	13
Vanglast vabanenu	0	2	1	0	3
Hooldamiskohustusega töötu	0	1	1	0	2
Kokku	7	110	58	39	214

3.2 Töötav elanikkond

Aegviidu, Anija, Kose ja Raasiku valla tööjõu uuringuks viidi läbi piirkonna telefoniküsitlusena ajavahemikul 26.08-16.09.2009. Lauatelefonide osakaal ca 75%, mobiiltelefonide osakaal ca 25%. Küsitlus viidi läbi tüüpvaljavõtu meetodil: mehed ja naised vanuses 19-35, 36-50 ja 51-64 (vt tabel 15), peeti ka silmas geograafilist esinduslikkust. Küsitleti kokku 611 töötavat piirkonna elanikku vanuses 19-64 (vt tabel 27). 58% tehtud kõnedest olid sihtgrupi esindajad.

Tabel 27. Töötava elanikkonna telefoniküsituse valimi kvoodid³⁰

	Aegviidu vald		Anija vald		Kose vald		Raasiku vald		Kokku
Vanus	Mees	Naine	Mees	Naine	Mees	Naine	Mees	Naine	
19-35	5	5	50	43	50	44	39	34	270
36-50	6	4	32	34	30	31	25	24	186
51-64	4	4	26	28	21	23	18	20	144
Kokku	15	13	108	105	101	98	82	78	600

Telefoniküsitlusele seatud representatiivsuse tagamise kvootide reaalselt täituvust iseloomustab allolev tabel 28.

²⁹ NB! Kui töötu kuulub mitmesse riskirühma, nt. on puudega ja pikaajaline töötu, siis ta ka kajastub tabelis kahel real.

³⁰ Kvootide arvutamisel olid aluseks Rahvastikuregistri andmed tööealise elanikkonna kohta 2009. a 1. jaanuari seisuga.

Tabel 28. Vastajate jaotus ja kvootide täituvus (sulgudes)³¹

	Aegviidu vald		Anija vald		Kose vald		Raasiku vald		Kokku
Vanus	Mees	Naine	Mees	Naine	Mees	Naine	Mees	Naine	
19-35	5(0)	5(0)	46(-4)	38(-5)	51(1)	46(2)	37(-2)	34(0)	262
36-50	6(0)	4(0)	40(8)	37(3)	31(1)	29(-2)	25(0)	26(2)	198
51-64	5(1)	4(0)	26(0)	31(3)	23(2)	23(0)	18(0)	21(1)	151
Kokku	16	13	112	106	105	98	80	81	611

3.2.1 Töö ja tegevusala

IHKK tegevuspiirkonna töötava elanikkonna erialalist jagunemist iseloomustab tabel 29. Harjumaal tervikuna on alates 2004. aastast ülekaalu saavutanud valgekraed, samas kui Eestis tervikuna on sinikraede osakaal jätkuvalt suurem. Enam kui 80% töötavast tööealisest elanikkonnast töötab erasektoris³², mis on iseloomulik tulemus tehtud struktuurasetele muudatustele 1990ndate aastate alguses.

Tabel 29. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?"

Eriala	Vastanute arv	% koguarvust
Oskus- ja käsitöölised	139	23%
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	95	16%
Teenindus- ja müügitöötajad	94	15%
Tippspetsialistid	62	10%
Lihttöölised	61	10%
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	61	10%
Ametnikud	59	10%
Seadme- ja masinaoperaatorid	21	3%
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	14	2%
Relvajõud	4	1%
Muu	1	1%

³¹ Küsitlemise käigus ilmnas, et noorte meeste ja naiste (15-35) kvootide täitumine oli võrreldes teiste gruppidega märgatavalt halvem. Selle alusel on põhjust järeldada, et Rahvastikuregistri andmed neis piirkondades reaalselt elavate tööealiste elanike kohta ei vasta täpselt tegelikule hetkeolukorrale. Lisaks tuleb loomulikult mängu ka töötuse järsk kasv viimase aasta jooksul ning asjaolu, et 15-21-aastaste elanike seas on palju mittehõivatuid. Viimaste hulgas on ilmselt märkimisväärne protsent ka neid, kes on küll sissekirjutuse järgi selle piirkonna elanikud, ent õpivad ja elavad reaalselt kuskil mujal. Niisiis on töötavate noorte meeste ja naiste osakaal nendes kohalikes omavalitsustes tegelikkuses mõnevõrra teistsugune, kui võiks eeldada Rahvastikuregistri andmete põhjal – nii võib järeldada Aegviidu, Anija, Kose ja Raasiku vallas läbiviidud telefoniküsitluse põhjal.

³² Strateegia „Tallinn 2030“

Vaadeldes piirkonna töötavaid mehi ja naisi eraldi, võib täheldada olulist soolist erinevust elukutselistes valikutes (vt. vastavalt tabel 30 ja 31). Naisi töötab enim teenindajatena ja müügitöötajadena, samuti on märkimisväärne hulk naistest hõivatud keskastme spetsialistidena või ametnikena. Siin on sugudel ka oluline erinevus, sest iga kolme naisteenindaja või müügitöötaja kohta leidub vaid üks sarnasel ametil töötav mees. Meestest seevastu töötab kolmandik otseselt tootmises oskus- ja käsitöölisena – erialadel kus naisi töötab meestest enam kui poole vähem.

Üldistatuna võib väita, et naisi töötab enam sellistes töövaldkondades, mis eeldavad sotsiaalsemaid oskuseid ning töötamist peamiselt siseruumides. Ehk siis on naised tööoligem valgekraed ning mehed sinikraed. Ainukese erandina saab siinkohal välja tuua kõrgemad juhi ametikohad, kus mehi leidub naistest kolm korda enam (vastavalt 4% naistest ja 15% meestest töötavad juhtival ametikohal). Teeninduses, tipp- ja keskastme spetsialistide hulgas, samuti ka tavaametnike hulgas, võib aga naisi leida kindlasti rohkem kui mehi. Samas on enam meestekesksemad erialad sellised, mis eeldavad füüsilist tööd ning masinate kasutamist – oskus- ja käsitöölisest, seadme- ja masinaoperaatoritest ning ka lihttöölisest enamuse e. 70% moodustavad mehed. Eriti paistab see silma teise nimetatud eriala, seadme- ja masinaoperaatorite, puhul, kuna küsitletud inimeste seas ei leidunud ühtegi vastaval erialal töötavat naist.

Tabel 30. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?" - mehed

Eriala	Vastanute arv	% koguarvust
Oskus- ja käsitöölised	99	32%
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	48	15%
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	37	12%
Lihttöölised	36	12%
Teenindus- ja müügitöötajad	26	8%
Tippspetsialistid	22	7%
Seadme- ja masinaoperaatorid	21	7%
Ametnikud	11	4%
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	9	3%
Relvajõud	3	1%
Muu	1	0%

Tabel 31. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis erialal Te töötate?" - naised

Eriala	Vastanute arv	% koguarvust
Teenindus- ja müügitöötajad	68	23%
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	58	19%
Ametnikud	48	16%
Tippspetsialistid	40	13%
Oskus- ja käsitöölised	40	13%
Lihttöölised	25	8%
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	13	4%
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	5	2%

Relvajõud	1	%
Seadme- ja masinaoperaatorid	0	%
Muu	0	%

Soolist erinevust on meeste ja naiste vahel võimalik täheldada ka omandatud ja antud hetkel töötavate erialade lõikes. Veidi enam kui pooled töötavatest meestest töötavad sellisel erialal, milliseks nad õppinud (vt. tabel 32). Naistöötajate hulgas töötab õppimisega omandatud erialal vaid 41% vastanutest. Samas on rahulolu antud töökohaga naiste hulgas siiski mõnevõrra suurem, kuna selget vajadust ümberõppe järele tunneb vaid 2% naistest meeste 5% vastu. Siiski kui võrrelda meeste ja naiste üldist positiivset hoiakutaset ümberõppe suhtes, on see üsnagi võrdne. Küsimusele: „Kas vajaksite ümberõpet?“ on vastanud „kindlasti jah“ või „pigem jah“ iga viies telefoniküsitlusele vastanu ehk võrdselt 21% nii mehi kui naisi.

Enesehinnanguliselt ümberõpet pigem mittevajavate või kindlasti mittevajavate meeste ja naiste osakaal on sarnane – praeguse omandatud erialaga pigem rahul olevaid mehi ja naisi oli vastanute seas võrdselt 30%, ligikaudu pooled vastanutest on omandatud erialaga täiesti rahul ning ei soovi ümberõpet.

Tabel 32. Vastuste jagunemine eriala ja ümberõpet puudutavate küsimuste vahel

Küsimus	Vastus	Mees		Naine	
Kas töötate õpitud erialal?	Jah	160	54%	127	41%
	Ei	138	46%	186	59%
Kas vajaksite ümberõpet?	Kindlasti jah	16	5%	7	2%
	Pigem jah	49	16%	58	19%
	Pigem ei	89	30%	94	30%
	Kindlasti ei	144	48%	154	49%

Tabelis 33 joonistub üsnagi selgelt välja trend – mida spetsiifilisemaid oskuseid eriala nõuab, seda tõenäolisem on inimese töötamine õpitud erialal. Kui lihtttöölisena töötamine ja õigete töövõtete omandamine ei eelda pikaajalist teadmiste ja oskuste juurdumist, siis vastandina tippspetsialisti eriala eeldab seda väga suurel määral.

Tabel 33. Töötamine õpitud erialal töövaldkondade lõikes

	Jah	Rea %	Ei	Rea %
Lihttöölised	9	15%	52	85%
Teenindus- ja müügitöötajad	28	30%	66	70%
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	5	36%	9	64%
Oskus- ja käsitöölised	56	40%	83	60%
Seadme- ja	10	48%	11	52%

masinaoperaatorid				
Relvajõud	2	50%	2	50%
Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid	35	57%	26	43%
Ametnikud	34	58%	25	42%
Keskastme spetsialistid ja tehnikud	56	59%	39	41%
Tippspetsialistid	51	82%	11	18%
Muu	1	%	0	%

3.2.2 Töökoha asukoht

Tabel 34 annab ülevaate IHKK tegevuspiirkonna töötava elanikkonna töökohtade üldisest asukohast ehk kohtadest, kus piirkonnas elavad inimesed reaalselt tööl käivad. Füüsiliselt asuvad IHKK tegevuspiirkonnas veidi enam kui pooled siinsete elanike töökohad – Aegviidu, Anija, Kose ja Raasiku valla territooriumil kokku 54%. Väljaspool IHKK tegevuspiirkonda asuvatest töökohtades on lõviosa Tallinnas, töötavast elanikkonnast käib iga kolmas tööl Tallinnas. Teistes piirkondades tööl käivate IHKK elanike koguarv ulatub kümnendikuni, kuid see erineb kohaliku omavalitsuseti suurel määral (vt. tabel 34).

Tabel 34. Vastuste jagunemine küsimusele "Kus Teie töökoht asub?"

	Arv	Protsent koguarvust
Tallinn	214	35%
Aegviidu vald	17	3%
Anija vald	108	18%
Kose vald	126	21%
Raasiku vald	76	12%
Muu	70	11%

Elanikkonna töökohtade asukoha vaatenurgast võib IHKK tegevuspiirkonda sisemiselt pidada üsnagi vähesidusaks. Kui mõnes piirkonna valla elanik töötab väljaspool oma koduvalda, siis tegevusgrupi teises kohalikus omavalitsuses töötamise tõenäosus on väga väike. Kuni maksimaalselt 3% mõne IHKK tegevusgruppi kuuluva kohaliku omavalitsuse elanikest töötab teises tegevusgrupi vallas. Keskmiselt on aga selline tõenäosus üsna nullilähedane, nt. Kose ja Raasiku valla elanike puhul on Aegviidus või Anijas töötavate inimeste osakaal praktiliselt olematu.

Elanikkonna tööalane seotus Tallinnaga sõltub tugevalt sellest, kui lähedal vastav kohalik omavalitsus pealinnale asub. Raasiku valla kui IHKK tegevuspiirkonna Tallinnale lähima kohalik omavalitsuse elanikkonnast töötab pealinnas suhteliselt kõige rohkem elanikke – 42% on töö asukohaks märkinud Tallinna. Kose ja Anija valdade, mis asuvad mõlemad Tallinnast üsna sarnasel kaugusel, töötavast elanikkonnast käib iga kolmas regulaarselt tööl Tallinnas. Aegviidu kui vaadeldavatest omavalitsustest ruumiliselt pealinnast kõige kaugemal asuva

valla elanikkond omab linnaga ka kõige vähemat kui sellegipoolest märkimisväärset seotust – hinnanguliselt iga viies töötav vallaelanik töötab Tallinnas. Viimatinimetatud kohaliku omavalitsuse suhteline väiksus (st. väiksem omavalitsuse sisene ettevõtlus) ja kaugus Tallinnast mõjutab tõenäoliselt ka selle töötava elanikkonna teistes piirkondades töötamist, mis on teiste omavalitsustega võrreldes suurim ning Tallinnas töötavate elanikega võrdses suuruses e. samuti 21%.

Kohaliku omavalitsuse tööturu sisemiselt sidususelt, ehk kui suur osa kohaliku omavalitsuse elanikest nii elab kui ka töötab koduvallas, eristub ülejäänutest Kose vald, kus 59% elanikest nii elab kui töötab kohapeal. Aegviidu ja Anija valla töötavatest elanikest ligikaudu pooled töötavad oma koduvallas. Raasikul on koduvallas töötavate elanike protsent (42%) Tallinnas töötajate suhteliselt suurema osakaalu tõttu teistest valdadest märkimisväärselt väiksem.

Tabel 35. Vastused küsimusele "Kus Teie töökoht asub?" kohalike omavalitsuste lõikes

	Aegviidu vald		Anija vald		Kose vald		Raasiku vald	
Tallinn	6	21%	74	34%	66	33%	68	42%
Aegviidu vald	15	52%	2	1%	0	%	0	%
Anija vald	1	3%	105	48%	1	%	1	1%
Kose vald	0	%	7	3%	119	59%	0	%
Raasiku vald	1	3%	6	3%	2	1%	67	42%
Muu	6	21%	24	11%	15	7%	25	16%

3.3.3 Ettevõtte tegevusala

IHKK tegevuspiirkonna töötava elanikkonna tööandjate tegevusalasid iseloomustab tabel 36. Soolises lõikes võib leida erinevusi erialade vahel, st. on erialasid kus mehi on suhteliselt enam kui naisi ja vastupidi. Selgelt eristuvad erialad ka töötute statistikas – meeste erialadel on töötus kõrgem ning selle tõttu vastavalt on ka meeste seas rohkem töötuid (vt. peatükki 3.1). Seevastu pole mees- ja naisrespondentide vahel võimalik eristada vahet küsimusele „millisel tegevusalal Teie ettevõtte tegutseb“ – ettevõtte siseselt töötavad mehed ja naised erinevatel ametitel kui tegemist on siiski segasooliste ettevõtetega. Ehk siis puuduvad tegevusalad, kus domineerivad on mees- või naistöötajatega ettevõtted.

Tabel 36. Vastuste jagunemine küsimusele "Mis tegevusalal Teie ettevõtte (asutus) peamiselt tegeleb?"

Tegevusala	Arv	Protsent koguarvust
Töötlev tööstus	109	18%
Haridus	94	15%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	88	14%
Ehitus	59	10%
Veondus ja laondus	39	6%

Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	38	6%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	32	5%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	31	5%
Majutus ja toitlustus	20	3%
Haldus- ja abitegevused	19	3%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	19	3%
Muu	14	2%
Info ja side	12	2%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	10	2%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	9	1%
Finants- ja kindlustustegevus	8	1%
Kinnisvaraalane tegevus	4	1%
Mäetööstus	1	%
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	1	%

Kokkuvõte

1. Piirkonna taustinfo

Majandus ja elanikkond

- Kui majanduslangusele eelnenud tõusuperioodil olid tüüpilisteks abi vajavateks inimesteks sageli riskirühma kuuluvad inividid, siis antud hetkeks vajavad sageli toetust ka täistööeas elanikud ning raskematel juhtudel isegi tervete leibkondade kaupa.
- Samuti on praegune majanduslangus toonud endaga kaasa uue abivajajate grupi, mida eelnenud juhtudel pole enne täheldatud – kiire majandustõusu ajal endale liiga optimistlikult finantsilisi kohustusi võtnud inimesed, kes on sattunud võla tagasimaksmise raskustesse.
- Seekordne majanduslangus ja sissetulekukaotus tabas paljusid inimesi siis, kui seni edasilükatud nõudluse (uute elamiste, autode, tarbetehnika või lihtsalt parema elu) rahuldamiseks võetud kohustused olid juba saanud osaks igapäevasest eelarvest.

- Töötuse järsk kasv algas 2008.a. septembris, kus töötus hakkas kasvama tuhandete inimeste võrra kuus, ületades Eestis järgmise aasta jaanuaris juba 40 000 registreeritud töötu piiri. Kuid sellega töötuse suurenemine veel ei piirdunud, vaid tegelikult alles alustas oma tõusmist. Täpselt aasta pärast majanduskasvu pidurdumist ning töötuse kasvu algust, augustiks 2009, on registreeritud töötus jõudnud ligi 80 000 inimese piirimaile.
- Harju maakonna Anija, Aegviidu, Kose ja Raasiku vallad paiknevad sotsiaalmajanduslikus mõttes Tallinna kui pealinna ja riigi tähtsama keskuse mõjupiirkonnas. Ida-Harju Koostöökoja tegevuspiirkond paikneb Tallinna tagamaal, mistõttu tuleb kohaliku arengu kavandamisel vältimatult arvestada ka pealinna mõjuga.
- Tööealise elanikkonna koguarv jääb vaadeldava prognoosisperioodil suhteliselt samaks, kõikides valdades muutub vastav näitaja vaid mõne protsendi võrra. Siinkohal on tööealise elanikkonna koguarvukusest olulisem selle keskmise vanuse muutumine. Antud hetkel on tööealise elanikkonna arvukamad aastakäigugrupid valdavalt 20-ndates ja 30-ndates eluaastates. Kümne aasta jooksul, arvestades et praegused 10-19 eluaastas olevad aastakäigud on 1980-ndatel sündinud aastakäikudest silmapaistavalt väiksemad, suureneb ka tööealise elanikkonna keskmine vanus.

Elanikkonna transpordieelistused

- Vaadeldes töötava elanikkonna töölkäimise transpordivalikuid era- ja ühistranspordi lõikes, võib täheldada eratranspordi valdavast enamusest ühistranspordi kasutamise ees. Üldistades võib väita, et töötavast elanikkonnast kasutab töölkäimiseks ühistransporti vaid ligi veerand.
- Märkimisväärseid erinevusi võib eristada transpordieelistustel soolises lõikes. Meeste transpordieelistuste seas on valdavas enamuses sõiduauto kasutamine. Veidi enam kui pooled meestest käivad tööl isikliku sõiduautoga, vähemal määral ka ametiautoga. Naiste seas on isikliku sõiduauto kasutamine tööl käimiseks eelistatud vaid igal kolmandal ning ametiauto kasutamine on suhteliselt marginaalne.
- Transpordiliigi valikul mängib olulist rolli see, kui kaugel töökoht aegruumiliselt asub. Selle tõttu pole töökoha vahetu läheduse tingimustes eriti otstarbekas kasutada ühistransporti ning vastupidi – mida pikemaid vahemaid peab töötaja igapäevaselt läbima, seda enam ühistransporti eelistatakse.
- Enamus telefoniküsitluses osalenud IHKK piirkonna töötavast elanikkonnast ei pea antud hetkel ühistranspordi võimalusi tööl käimiseks sobivaks. Vähem kui kolmandik, st. 29% küsitletutest, hindavad praegust ühistranspordisüsteemi kas sobilikuks või pigem sobilikuks.

Ettevõtlus

- Valdav enamus e. 74% IHKK tegevuspiirkonnas tegutsevatest ettevõtetest on oma suuruselt mikroettevõtted milledes töötab vähem kui kümme töötajat ettevõtte kohta. Kõige enam tegutseb piirkonnas selliseid ettevõtteid, mis pakuvad tööd 2 kuni 9 töötajale.
- Majandussektorite lõikes tegutseb piirkonnas kõige rohkem tertsiaar- ehk teenindussektori ettevõtteid, mis moodustavad ettevõtete koguarvust ligikaudu kolm neljandikku ehk 73%. Umbes iga viies (19%) piirkonna ettevõtte tegutseb sekundaar- ehk tööstussektoris ning vähem kui iga kümnes ettevõtte (kokku 8%) primaarsektoris – põllumajandus või metsandus.
- Kuigi enamuse piirkonna ettevõtete tegevusala, paikneb teenindussfääris, ei ole teenindus majandussektorina kohapeal registreeritud ettevõtete hulgas piirkonna olulisim tööandja. Majandussektorite lõikes töötab Äriregistri andmetel piirkonnas kõige vähem inimesi primaarsektoris, kokku 114 inimest. Kõige enam töötab tööstussektoris, kokku 1977 inimest. Teenindussektoris töötab tööstussektoriga võrreldes ligikaudu poole võrra vähem inimesi – 994.

2. Tööandjate vajadused ja kohaliku tööjõuturu kitsaskohad

Lisatööjõu vajadus ja hankimine

- Praegune majanduslikult ettevaatav olukord on kindlasti mõjutanud ka ettevõtjate tulevaste perioodide tööjõuvajaduste hinnanguid. Üldistades jagunesid küsitletud ettevõtjad kahte gruppi. Suurem osa (ca. 60%) hindas oma tuleviku lisatööjõuvajadust tagasihoidlikuks, pigem kas vähenevaks või samaks jäävaks, kindlasti mitte suurenevaks.
- Isegi kui ettevõtte kavatseb kohe või lähitulevikus tööjõudu värvata, siis uute töötajate vajaduse hinnanguline koguarv jääb sellegipoolest tagasihoidlikuks. Reeglina hinnatakse vajaduseks 1-2 lisatöötajat ettevõtte kohta, sest tootmismahdade ulatuslikku laienemist pole antud hetkel ikkagi ette näha.
- Praeguse tööpuuduse kõrval annab endast tunda ka kvalifitseeritud tööjõupuudus. Oskustöötajate vajadus kehtib nii asendustöötajate leidmisel kui ka uute töötajate kaasamisel. Ettevõtjate väitel leiduks kvalifitseeritud oskustöötajale tööd, kui vaid vastavate oskustega töötaja ise leitaks.

- Ettevõtjate hinnangul on tööjõu hankimine antud hetkel mõnevõrra paranenud. Seoses töötuse kasvuga on tekkinud veidi suurem tööjõu pakkumine, lisaks on olemasolev töötajaskond mõnevõrra rohkem motiveeritud.
- Suhteliselt väheliikuval tööjõuturul on ka eelnevatel majandusperioodidel olnud probleeme töödistsipliiniga. Inimesi on raske tööle motiveerida, kuna inimeste enda töötahe pole tihti kõrge ning nad lihtsalt ei viitsi tööd teha.
- Kvalifitseeritud ja alkoholi- ning muude sõltuvusprobleemideta töötajad on ettevõtetes hinnatud, motiveeritud oskustööliste leiduks vabade töökohtade olemasolul kindlasti tööd ka antud majandustingimustes.

Uute töötajate väljaõpe

- Piirkonna ettevõtted on huvitatud heast oskustööjõust. Praktiliselt kõik küsitletud ettevõtjad on valmis panustama teatud määral uute töötajate väljaõpetamisel.
- Sageli põhjustab töö spetsiifika kohapealse väljaõpetamise vajaduse vaatamata omandatud kutseharidusele, sest koolidest saadav haridus on paratamatult üldisem kui konkreetsetel vajalikel töövõtetel. Samuti on ettevõtjad tähtsustanud õppimist töö käigus – motiveeritud töötaja puhul algselt nõrgem vilumus töölepingu jätkamisel probleemiks.
- Valmidus pakkuda töötajatele ettevõttevälist, st. ettevõtja poolt tasutud, koolitust oli hinnanguliselt igal viiendal küsitletud ettevõttel. Peamisteks koolitusvahenditeks on siiski ettevõtte enda sees kasutada olevad võimalused ja tööpraktika, enamasti ka kvalifitseeritud töötaja kaasabil.

Ootused seoses kohalike omavalitsustega ning hinnangud ühistranspordile

- Kohalikke omavalitsusi ja ettevõtjate koostööd puutuvad teemad leidsid ettevõtjate seas tihti kahtlevaid või suisa negatiivseid vastuseid. Valdav osa ettevõtjatest ei osanud nimetada ühtegi ühisosaga valdkonda, kus erasektor ning kohalikud omavalitsused võiksid mingilgi määral koostööd teha.
- Kokku on ettevõtjate väljapakutud ootused kohalike omavalitsuste suhtes võimalik jagada nelja fookusesse:
 - **Töötute andmebaasi haldamine:** kohalikud omavalitsused võiksid kaardistaja ja omada täpset infot töötute kohta kohaliku elanikkonna seas. Sellise töödeldud info perioodiline jagamine kõikide kohalike ettevõtjatega võiks parandada piirkondlikku tööhõivet.
 - **Koolitusrahade pakkumine kohalikele tööandjatele:** ettevõtte hea käekäik sõltub eelkõige heast ning väljaõpetatud personalist. Kohalikud omavalitsused võiksid toetada või jagada tööandjate personali koolituse kulusid.
 - **Kohalike ettevõtluse parem kaardistamine:** kohalikud omavalitsused peaksid kohaliku piirkonna ettevõtlust paremini kaardistama. Praegusel hetkel puudub kohalikel omavalitsustel selge ülevaade sellest, millised ettevõtted täpselt nende

territooriumidel tegutsevad ning kui palju inimesi, nii kohalikke kui ka mujalt tööl käivaid, need töös hoiavad.

- **Töötubade korraldamine:** kohalikud omavalitsused peaksid korraldama ettevõtetele ühiseid töötubasid, et tutvustada kohalike noortele tootmist ning suunata neid vajalikule väljaõppele.
- Kohalike ettevõtjatega ühistransporditeematikat käsitledes ilmnes, et suurem osa IHKK tegevuspiirkonnas töötavast elanikkonnast kasutab tööle ja töölt sõitmiseks oma isiklikku autot.
- Mõnes IHKK tegevuspiirkonna keskuses asuvate ettevõtete jaoks polnud ühistransport probleemiks, kuna bussi- ja rongiliiklus (va. Kose vald) oli sobiv. Pealegi paiknesid selliste ettevõtete töötajate elukohad suhteliselt lähedalt, mille tõttu polnud tööl käimiseks enamasti ka sõiduautot vaja, ühistranspordist rääkimata. Sellistel puhkudel võis inimene tööl käia ka jalgsi, vaid kaugemalt elavad töötajad kasutasid tööle liikumiseks sõiduautot.
- Keskustest kaugemates piirkondades asuvate ettevõtete jaoks polnud ühistranspordisüsteem reeglina kasutatav. Peamiseks põhjuseks oli bussiaegade ebasobiv, bussiga pole võimalik õigeaks ajaks tööle jõuda või ei käi need üldse töötajatele sobivatel marsruutidel.
- Perifeersetes tingimustes ei ole regulaarselt ühistransporti vajavate inimeste arv eriti suur piirdudes vaid ettevõtte või paari vajadustega. Selle tõttu ei pidanud ettevõtjad ühistranspordi käivitamist tõenäoliseks.

3.1 Töötute elanikkond

- Hinnanguline registreerimata töötuse tase on antud hetkeks langenud miinimumi, kuna töötuks registreerimisest tulenevad hüved on viimasel ajal motiveerinud valdavat enamust töövõimelist elanikkonda seda ka tegema.
- Töötute hulgas on mehi rohkem kui naisi ning seda kõikides vanusegruppides. Kõige märgatavam vahe on nooremas tööeas olevate meeste ja naiste vahel, kus töötuid mehi on kaks korda enam kui naisi. Meeste suurem töötute osakaal on tingitud sellest, et tööjõu vajadus on vähenenud ennekõike nõ. meestekesksemate erialadel nagu tootmine ja ehitus.
- Majanduslangusest tingitud ehitustegevuse järsk pidurdumine terves riigis on jätnud oma jälje ka üldisesse tööhõivesse. Sellest tulenevalt on Harju maakonnas tervikuna töötuks jäänute hulgas kõige enam neid kelle viimaseks töökohaks oli ehitamine.
- Haridustasemete lõikes on töötute seas enim neid inimesi, kelle haridustase põhineb keskharidusel – omandatud on kas üld- või kutsekeskharidus. Märkimisväärne arv praegustest töötutest on ka ainult põhiharidusega. Seevastu on kõrgharidusega töötute, eeskätt just kutsekõrgharidusega, arv teiste haridustasemetega võrreldes oluliselt väiksem moodustades IHKK tegevuspiirkonna töötute koguarvust vähem kui viiendiku.

3.2 Töötav elanikkond

- Vaadeldes piirkonna töötavaid mehi ja naisi eraldi, võib täheldada olulist soolist erinevust elukutselistes valikutes. Naisi töötab enim teenindajatena ja müügitöötajatena, samuti on märkimisväärne hulk naistest hõivatud keskastme spetsialistidena või ametnikena. Siin on sugudel ka oluline erinevus, sest iga kolme naisteenindaja või müügitöötaja kohta leidub vaid üks sarnasel ametil töötav mees. Meestest seevastu töötab kolmandik otseselt tootmises oskus- ja käsitöölisena – erialadel kus naisi töötab meestest enam kui poole vähem.
- Soolist erinevust on meeste ja naiste vahel võimalik täheldada ka omandatud ja antud hetkel töötavate erialade lõikes. Veidi enam kui pooled töötavatest meestest töötavad sellisel erialal, milliseks nad õppinud. Naistöötajate hulgas töötab õppimisega omandatud erialal vaid 41% vastanutest.
- Küsimusele: „Kas vajaksite ümberõpet?“ on vastanud „kindlasti jah“ või „pigem jah“ iga viies telefoniküsitlusele vastanu ehk võrdsest 21% nii mehi kui naisi.
- Mida spetsiifilisemaid oskuseid eriala nõuab, seda tõenäolisem on inimese töötamine õpitud erialal.
- Füüsiliselt asuvad IHKK tegevuspiirkonnas veidi enam kui pooled siinsete elanike töökohad – Aegviidu, Anija, Kose ja Raasiku valla territooriumil kokku 54%. Väljaspool IHKK tegevuspiirkonda asuvatest töökohtades on lõviosa Tallinnas, töötavast elanikkonnast käib iga kolmas tööal Tallinnas.
- Elanikkonna tööalane seotus Tallinnaga sõltub tugevalt sellest, kui lähedal vastav kohalik omavalitsus pealinnale asub.
- Elanikkonna töökohtade asukoha vaatenurgast võib IHKK tegevuspiirkonda sisemiselt pidada üsnagi vähesidusaks. Kui mõnes piirkonna valla elanik töötab väljaspool oma koduvalda, siis tegevusgrupi teises kohalikus omavalitsuses töötamise tõenäosus on väga väike. Kuni maksimaalselt 3% mõne IHKK tegevusgruppi kuuluva kohaliku omavalitsuse elanikest töötab teises tegevusgrupi vallas. Keskmiselt on aga selline tõenäosus üsna nullilähedane, nt. Kose ja Raasiku valla elanike puhul on Aegviidus või Anijas töötavate inimeste osakaal praktiliselt olematu.

Kasutatud materjalid

Kohaliku Omavalitsuse Korralduse Seadus

Karin-Liis Haljaste, Aado Keskpaik, Rivo Noorkõik, Andrus Pirso, Veiko Sepp.
„Arengukaval Põhinev Kohaliku Omavalitsuse Arendustegevus. Arengukava Kui Euroopa Liidu Struktuuritoetuse Aruka Kasutamise Eeldus.” Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia. Tartu-Tallinn, 2007.

Strategy for Estonia. European Bank For Reconstruction and Development. 2009.

Geomedia OÜ. Strateegia „Tallinn 2030”. Tallinn-Tartu. 2009

Eesti Statistika Aastaraamat 2009.

Eesti Statistika Aastaraamat 2008.

Eesti Statistika Kvartalikiri nr 1/2009.

Eesti Statistika Kvartalikiri nr 2/2009.

Eesti Statistika Kuukiri nr 10/2008.

Eesti Statistika Kuukiri nr 11/2008.

„Harjumaa Linnade ja Valdade Rahvastikuproгноos.” Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia. Tallinn 2006.

Anija valla arengukava 2007-2013

Aegviidu valla arengukava 2009-2013

Kose valla arengukava 2006-2013

Raasiku valla arengukava 2008-2013

Statistikaamet (<http://www.stat.ee> – 28.09.2009)

Krediidiinfo firmapäring (<http://www.krediidiinfo.ee> – 14.09.2009)

Eesti Töötukassa, statistika (<http://www.tootukassa.ee/index.php?id=11328> – 14.09.2009)

Euroopa Liidu Struktuurifondid (<http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=6300> - 21.09.2009)

Euroopa Sotsiaalfond Eestis 2007-2013 (<http://www2.sm.ee/esf2007/> - 21.09.2009)

Inimressursi arendamise rakenduskava
([http://www2.sm.ee/esf2007/files/OP1_21juuni2007_EST\[1\].pdf](http://www2.sm.ee/esf2007/files/OP1_21juuni2007_EST[1].pdf) – 21.09.2009)

Ülevaade EAS-i programmidest ja toetustest (<http://www.eas.ee/index.php/uelevaade-eas-i-programmidest-ja-toetustest> - 21.09.2009)

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus – Toetused ja Laenud
(<http://www.kik.ee/?op=body&id=3> – 21.09.2009)

Pria – Toetused (<http://www.pria.ee/toetused/nimekiri/> - 21.09.2009)

Lisad

Lisa 1. Elanikkonna telefoniküsitluse ankeet

- 1) Kas te töötate?
 - ☐ Jah
 - ☐ Ei (*ankeetküsitluse katkestamine*)
- 2) Mis erialal te töötate?

☐ Seadusandjad, kõrgemad ametnikud ja juhid ☐ Tippspetsialistid ☐ Keskastme spetsialistid ja tehnikud ☐ Ametnikud ☐ Teenindus- ja müügitöötajad	☐ Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised ☐ Oskus- ja käsitöölised ☐ Seadme- ja masinaoperaatorid ☐ Lihttöölised ☐ Relvajõud
--	---
- 3) Kas te töötate õpitud erialal?
 - ☐ Jah
 - ☐ Ei
- 4) Kas te vajaksite ümberõpet?
 - ☐ Jah
 - ☐ Ei
- 5) Mis tegevusalal teie ettevõtte tegutseb?

☐ Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük ☐ Mäetööstus ☐ Töötlev tööstus ☐ Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine ☐ Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus ☐ Ehitus ☐ Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont ☐ Veondus ja laondus	☐ Majutus ja toitlustus ☐ Info ja side ☐ Finants- ja kindlustustegevus ☐ Kinnisvaraala tegevus ☐ Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus ☐ Haldus- ja abitegevused ☐ Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus ☐ Haridus ☐ Tervishoid ja sotsiaaltoetused ☐ Kunst, meelelahutus ja vaba aeg
--	--
- 6) Kus teie töökoht asub (linna või küla täpsusega)?

- 7) Millist transpordivahendit te kasutate tööle minemiseks?

- 8) Kui käite ühistranspordiga, siis kui kaugel kodust asub ühistranspordi peatus?

- 9) Kui kaua kulub teil kodust tööle minemiseks aega (minutites)?

- 10) Kas ühistranspordi sõidugraafik on tööle käimiseks sobilik?
 - ☐ Jah
 - ☐ Ei
- 11) Kui ei ole, siis mida võiks muuta?

- 12) Teie sünniaasta

- 13) Teie sugu:
 - ☐ Mees
 - ☐ Naine
- 14) Teie elukoht (küla täpsusega)

Lisa 2. Ettevõtete telefoniintervjuu küsimused

1. Kas lähima paari aasta jooksul on ettevõttel vajadust uute töötajate järele? Seda nii ettevõtte arendamiseks ja laiendamiseks kui ka olemasoleva tööjõu väljavahetamiseks.
2. Kui jah, siis kui palju ning millise erialaga inimesi vajatakse? Kuhu (valdkonda) luuakse uusi töökohti?
3. Milliseid probleeme on olnud seni seoses tööjõu hankimisega?
4. Kas olete nõus õpetama välja uusi töötajaid oma ettevõttes?
5. Kui jah, siis mis erialale ning milliseid vahendeid on ettevõttel selleks kasutada?
6. Mida te ootate kohalikult omavalitsuselt tööjõu probleemide lahendamisel Teie ettevõtte jaoks?
7. Kas praegune ühistranspordi korraldus vastab Teie ettevõtte vajadustele? Kui ei, siis mida oleks vaja teha?
8. Muud intervjuus esilekerkinud olulised märkused / tähelepanekud.

Lisa 3. Täpsustavad tabelid ja joonised

Järgnevalt esitatakse need tabelid, mis uuringu üldosa paremaks ülevaateks sellest välja on jäetud kuid mis sellegi poolest omavad väärtust käsitletud teemavaldkondade mõtestamisel.

Rahvastikuregistri andmetel põhinevad kohalike omavalitsuste rahvastike tabelid ja joonised:

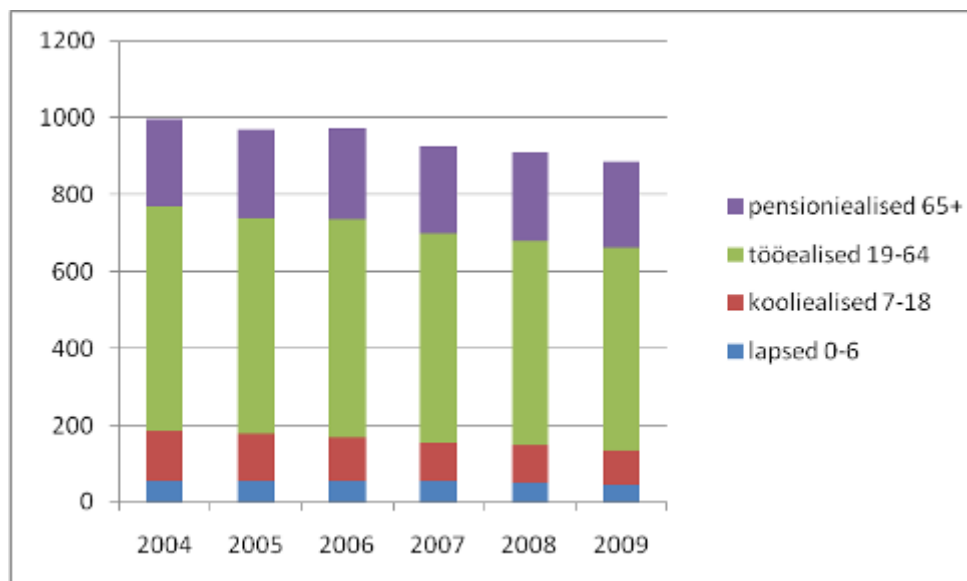
Tabel 37. IHKK tegevuspiirkonna asulad kohalike omavalitsuste lõikes 2008. detsembri seisuga

Asula / KOV	Elanike koguarv	Alla 18.a. elanikke	19-63.a. elanikke	64+ elanikke
Aegviidu vald				
Aegviidu alev	885	128	514	243
Anija vald				
Kehra linn	3054	539	1908	607
Lehtmetsa küla	779	183	505	91
Alavere küla	366	82	248	36
Ülejõe küla	250	58	154	38
Anija küla	129	23	80	26
Pihkva küla	124	33	76	15
Lilli küla	119	23	82	14
Rooküla küla	99	28	58	13
Kaunissaare küla	93	19	60	14
Voose küla	84	16	42	26
Soodla küla	81	11	53	17
Pillapalu küla	79	10	48	21
Parila küla	74	18	38	18
Härmakosu küla	68	10	51	7
Linnakse küla	66	10	49	7
Salumäe küla	65	9	47	9
Looküla küla	56	12	30	14
Lükati küla	56	8	34	14
Rasivere küla	55	9	36	10
Vikpalu küla	54	15	33	6
Vetla küla	49	14	26	9
Uuearu küla	47	7	26	14
Paasiku küla	46	8	32	6
Raudoja küla	41	7	28	6
Arava küla	40	2	29	9
Kihmla küla	37	9	26	2
Kehra küla	32	7	17	8
Salumetsa küla	29	9	17	3
	27	3	22	2

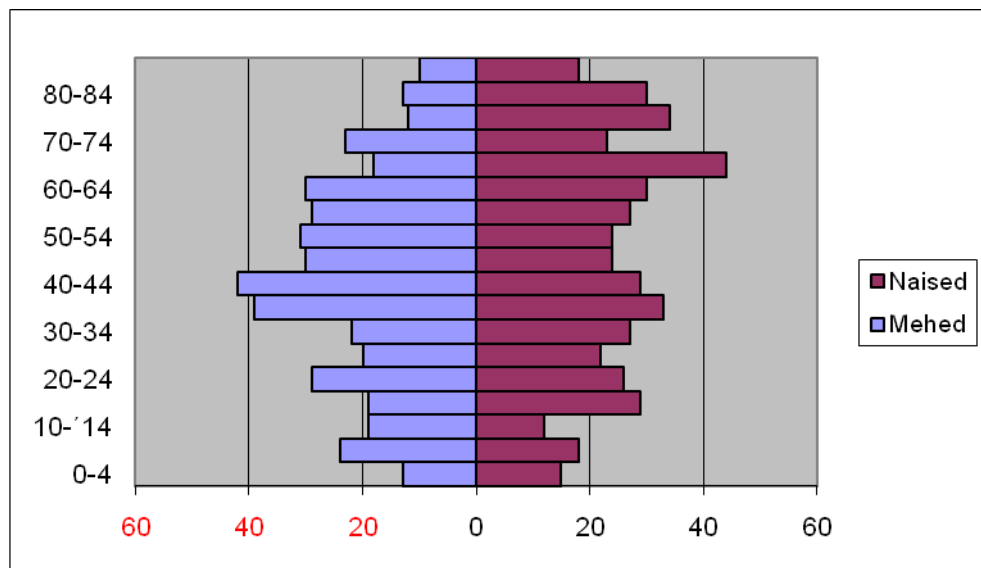
Partsaare küla	24	0	18	6
Kuusemäe küla	23	6	9	8
Aavere küla	18	3	12	3
Mustjõe küla	16	3	10	3
Kose vald				
Kose alevik	2187	467	1354	366
Kose-uumõisa alevik	930	189	589	152
Oru küla	404	93	263	48
Ravila alevik	353	76	211	66
Vardja küla	222	45	141	36
Palvere küla	176	41	114	21
Karla küla	173	48	92	33
Saula küla	113	25	70	18
Kuivajõe küla	112	32	62	18
Tade küla	96	25	52	19
Tuhala küla	96	21	62	13
Krei küla	94	18	53	23
Kanavere küla	93	17	58	18
Viskla küla	85	19	57	9
Kolu küla	77	16	48	13
Nõrava küla	73	16	48	9
Liiva küla	64	13	38	13
Võlle küla	62	11	31	20
Raveliku küla	60	6	38	16
Ahisilla küla	56	15	31	10
Sõmeru küla	54	11	31	12
Tammiku küla	54	11	36	7
Kata küla	52	7	32	13
	48	5	39	4
Vilama küla	27	7	13	7
Nõmbra küla	22	5	15	2
Raasiku vald				
Aruküla alevik	1950	448	1208	294
Raasiku alevik	1357	253	833	271
Peningi küla	199	50	128	21
Kalesi küla	188	48	122	18
Järsi küla	140	34	91	15
Härma küla	139	24	98	17
Igavere küla	133	39	75	19
Perila küla	108	21	67	20
Kulli küla	99	16	69	14
Kurgla küla	88	19	53	16
Kiviloo küla	77	18	38	21
Mallavere küla	60	12	37	11
Pikavere küla	59	19	31	9
Tõhelgi küla	43	9	27	7
Rätla küla	37	10	19	8
	3	0	3	0

Tabel 38. Aegviidu valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar

Vanusegrupp	Mehed	Naised	Kokku
Lapsed (0-6)	21	23	44
Kooliealised (7-18)	52	40	92
Tööealised (19-64)	274	253	527
Pensioniealised (65+)	76	149	225
Kokku	423	465	888

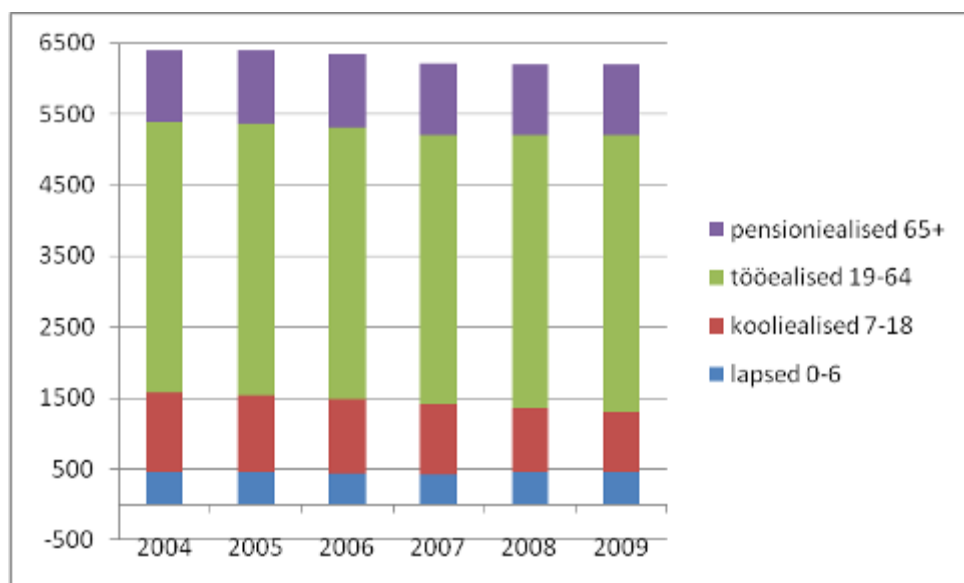
Joonis 16. Aegviidu valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes

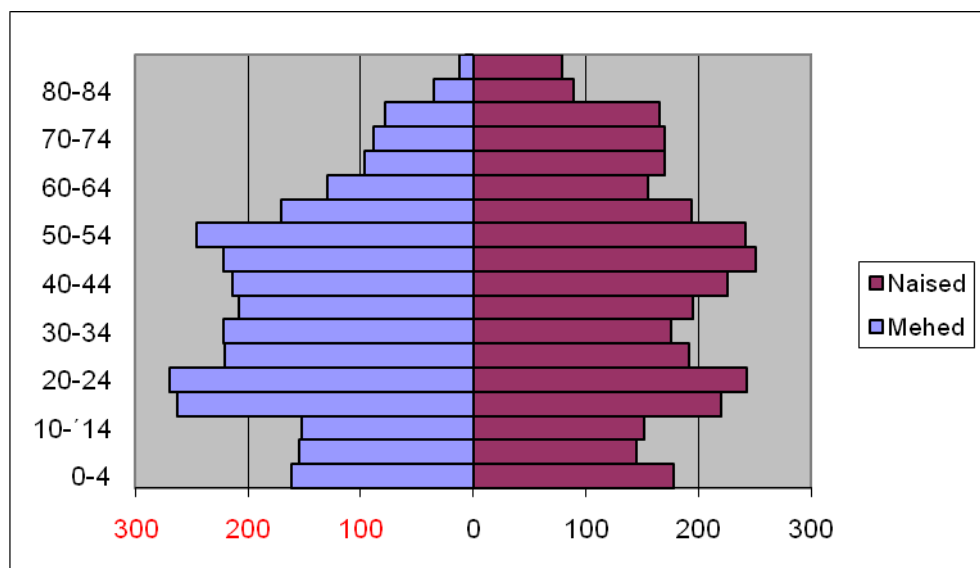
Joonis 17. Aegviidu valla rahvastikupuu

Tabel 39. Anija valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar

Vanusegrupp	Mehed	Naised	Kokku
Lapsed (0-6)	235	216	451
Kooliealised (7-18)	433	416	849
Tööealised (19-64)	1968	1937	3905
Pensioniealised (65+)	309	674	983
Kokku	2945	3243	6188

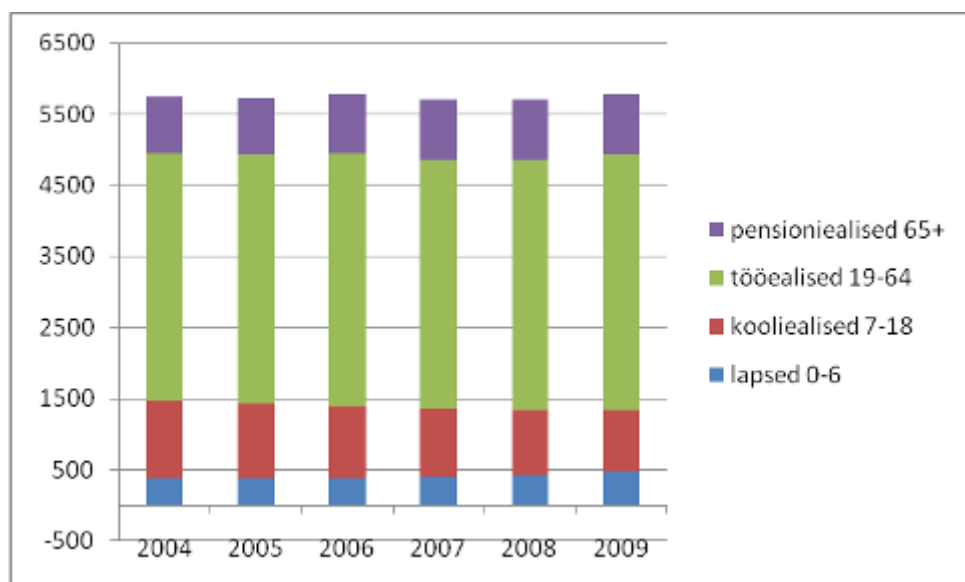
Joonis 18. Anija valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes

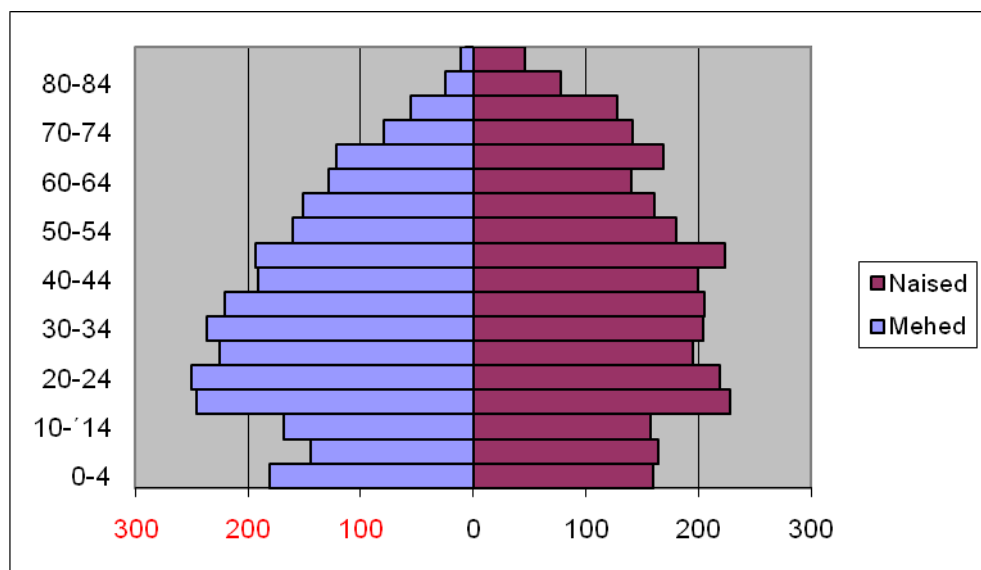
Joonis 19. Anija valla rahvastikupuu

Tabel 40. Kose valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar

Vanusegrupp	Mehed	Naised	Kokku
Lapsed (0-6)	242	225	467
Kooliealised (7-18)	446	434	880
Töoealised (19-64)	1807	1779	3568
Pensioniealised (65+)	293	563	856
Kokku	2788	3001	5789

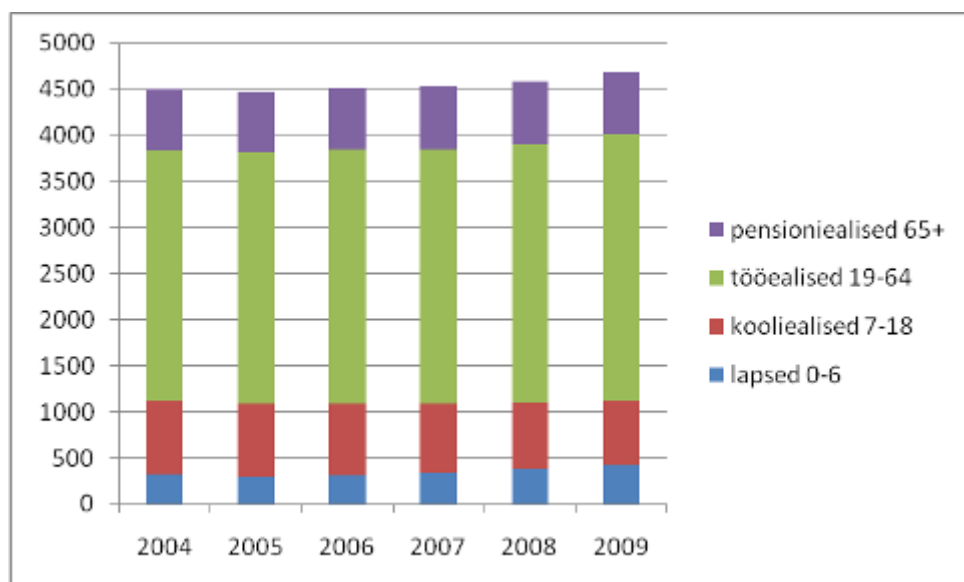
Joonis 20. Kose valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes

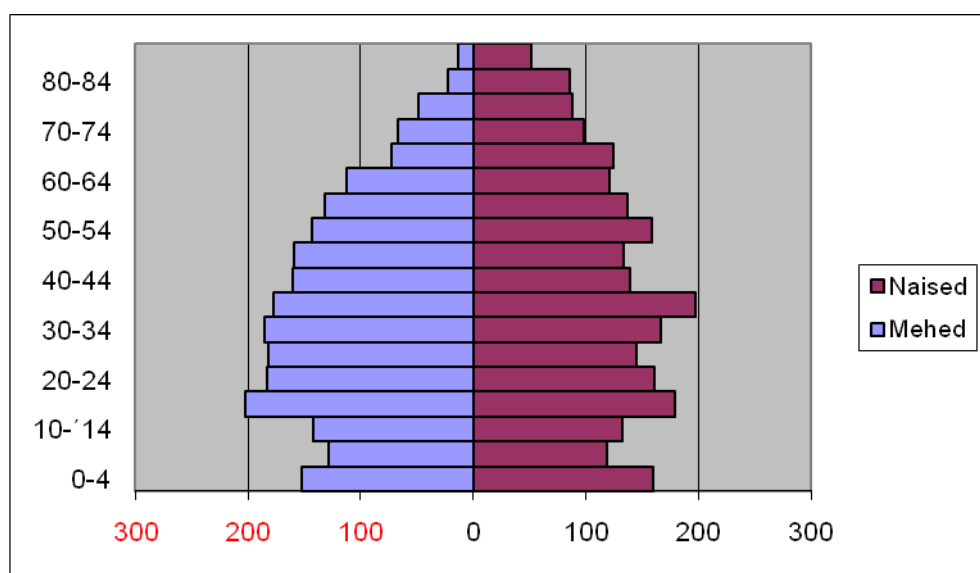
Joonis 21. Kose valla rahvastikupuu

Tabel 41. Raasiku valla elanikkond vanusegruppide lõikes seisuga 2009.a. 1. jaanuar

Vanusegrupp	Mehed	Naised	Kokku
Lapsed (0-6)	206	214	420
Kooliealised (7-18)	378	325	703
Tööealised (19-64)	1475	1412	2887
Pensioniealised (65+)	225	449	674
Kokku	2284	2400	4684

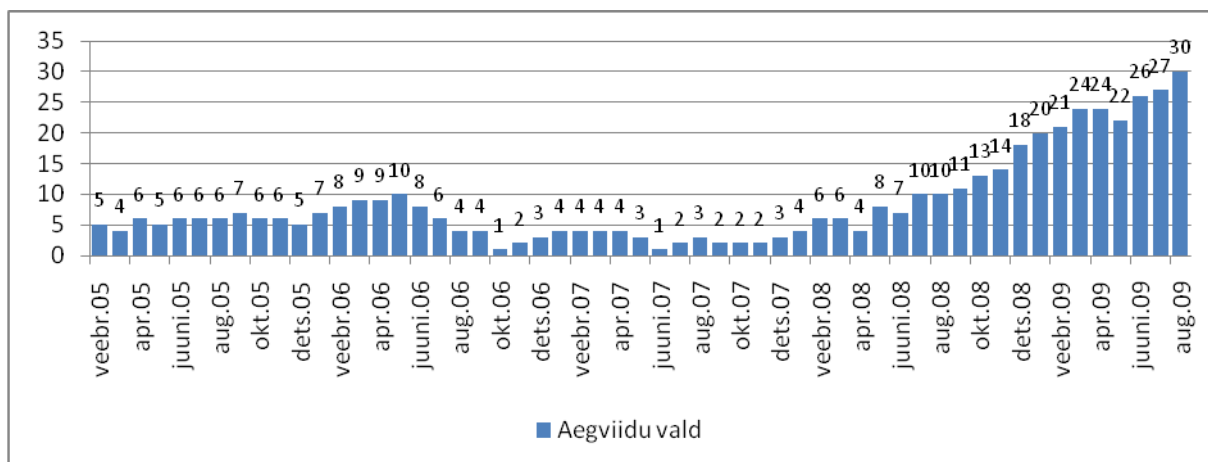

Joonis 22. Raasiku valla elanikkond vanusegruppide ja aastate lõikes

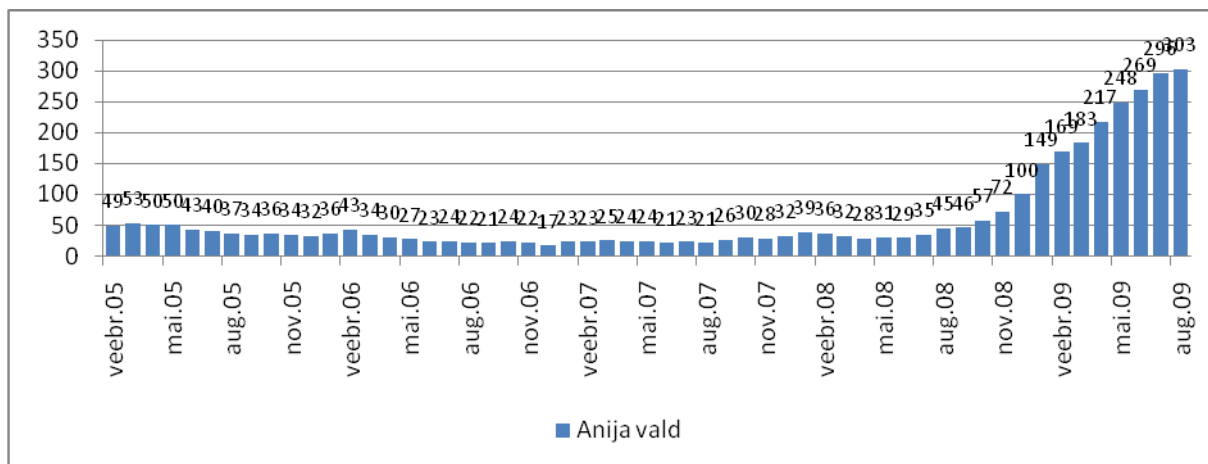

Joonis 23. Raasiku valla rahvastikupuu

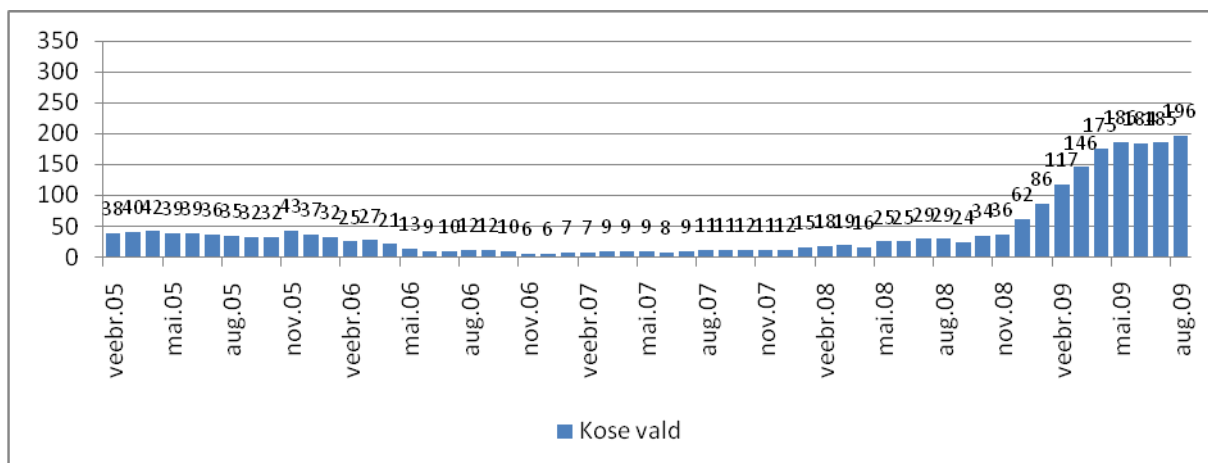
Töötukassa statistikal põhinevad joonised

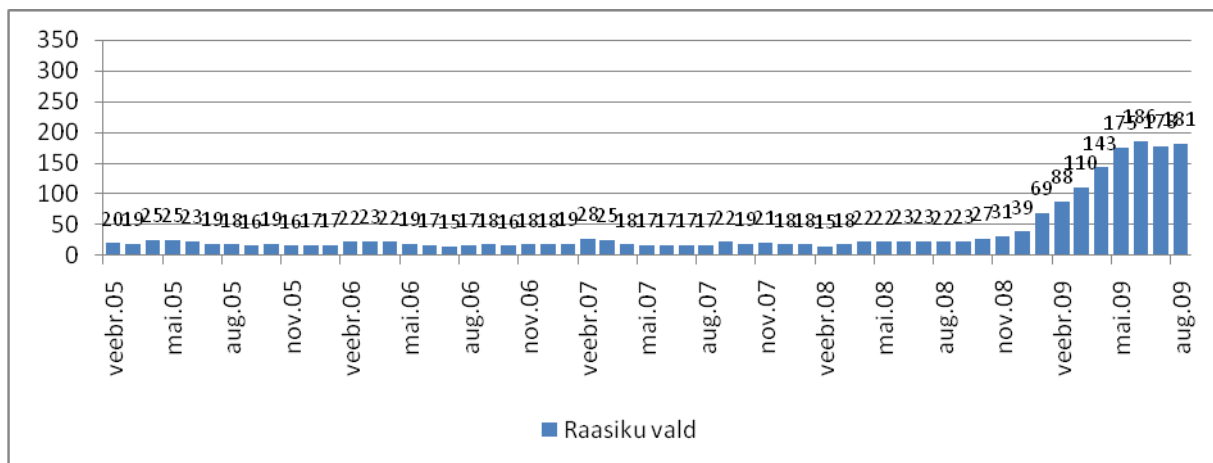
Joonis 24. Aegviidu valla registreeritud töötus kuude lõikes

Joonis 25. Anija valla registreeritud töötus kuude lõikes

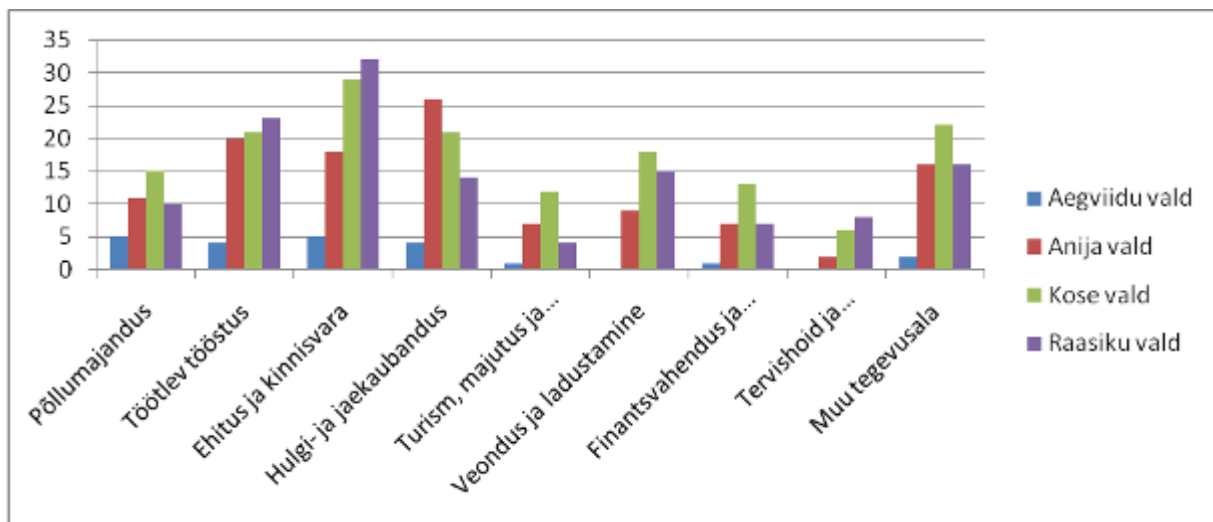

Joonis 26. Kose valla registreeritud töötus kuude lõikes

Joonis 27. Raasiku valla registreeritud töötus kuude lõikes

Äriregistri statistikal põhinevad joonised

Joonis 28. IHKK tegevuspiirkonna ettevõtteid tegevusala ja kohaliku omavalitsuse lõikes